

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2008-2015

I. Wstęp

Stabilny wzrost gospodarczy i polepszenie warunków społecznych powinny być celami strategicznymi każdej polskiej gminy. Często są to cele wzajemnie niekomplementarne gdyż zwiększenie środków finansowych na jeden z tych obszarów przy zachowaniu racjonalności budżetowych powoduje zmniejszenie środków finansowych w drugim obszarze. Gmina Wyrzysk posiada cenne walory geograficzne, historyczne i kulturowe a młodzi mieszkańcy chcą pracować i pręźnie się rozwijać. Bezrobocie spowodowało niestety wysoką migrację zarobkową i odpływ ludzi w wieku produkcyjnym co obecnie implikuje problemy ze znalezieniem pracowników-specjalistów. Gmina Wyrzysk, jak większość polskich gmin, posiada opóźnienia w inwestycjach infrastrukturalnych: drogowych, kanalizacyjnych, wodociągowych i gazociągowych. Potrzeby prawie we wszystkich działach budżetowych są bardzo duże a możliwości ich sfinansowania ograniczone. Podstawową przesłanką dla opracowania nowego strategicznego planu rozwoju była chęć przyspieszenia tempa wzrostu miasta i gminy Wyrzysk przy jednoczesnym zadbaniu o społeczne obowiązki nałożone ustawodawczo na Gminę.

Strategia rozwoju jest dokumentem kompleksowym określającym podstawowe kierunki rozwoju Gminy, uwzględniającym atuty i mocne strony oraz minimalizującym lokalne słabości i zewnętrzne zagrożenia. Strategia zawiera analizę stanu obecnego miasta i gminy w sferze społecznej, gospodarczej, rolnej oraz infrastrukturalnej. Analiza relacji między tymi sferami pozwala na określenie podstawowych mechanizmów rozwoju gminy, identyfikację stanu obecnego oraz szans i zagrożeń rozwoju. Wskazuje założenia rozwoju miasta i gminy, cele oraz zadania i projekty wdrożeniowe. Przeprowadzone badania ankietowe pozwoliły ocenić różnice pomiędzy statystyką i oceną Władz samorządowych a przedstawicielami różnych dziedzin życia w Gminie – przedstawicielami podmiotów gospodarczych, oświaty, organizacji społecznych, zakładów budżetowych, środowisk służby zdrowia itd. Stan zaawansowania inwestycji planowanych i realizowanych przedstawiony został przez kierowników Urzędu Miasta i Gminy Wyrzysk. Konkluzją badań stało się przedstawienie wizji rozwoju gminy Wyrzysk na najbliższych kilka lat.

II. Statystyczna analiza obecnej sytuacji społecznej i gospodarczej gminy Wyrzysk

1. Położenie geograficzne i podział administracyjny gminy Wyrzysk

Gmina Wyrzysk położona jest w północno-wschodniej części województwa wielkopolskiego w powiecie pilskim. Pod względem wielkości obszaru, Gmina ustępuje tylko dwóm gminom powiatu pilskiego: gminie Szydłowo (266 km²) i gminie Łobżenica (191 km²). Obszar gminy Wyrzysk zajmuje 15,9 tys. hektarów (159 km²). Na terenie Gminy znajduje się 18 sołectw: [Auguścin](#), [Bąkowo](#), [Dąbki](#), [Dobrzyniewo](#), [Falmierowo](#), [Glesno](#), [Gromadno](#), [Karolewo-Wiernowo](#), [Konstantynowo](#), [Kosztowo](#), [Kościerzyn Wielki](#), [Młotkówko](#), [Osiek nad Notecią](#), [Polanowo](#), [Ruda](#), [Rzęszkowo](#), [Wyrzysk Skarbowy](#) i [Żuławka](#). W Gminie jest 30 miejscowości z czego 29 z nich to miejscowości wiejskie. Największą miejscowością Gminy jest miasto Wyrzysk, które zamieszkuje 5 307 osób. Pozostałe miejscowości to: Anusin, Auguścin, Bagdad, Bąkowo, Bielawy Nowe, Dąbki, Dobrzyniewo, Falmierowo, Olesno, Gleszczonek, Gromadno, Karolewo, Klawek, Komorowo, Konstantynowo, Kosztowo, Kościerzyn Wielki, Marynka, Masłowo, Młotkówko, Osiek nad Notecią, Ostrówek, Polanowo, Polinowo, Ruda, Rzęszkowo, Stefanowo, Wiernowo, Wyciąg, Wyrzysk Skarbowy, Zielona Góra, Żelazno i Żuławka.

Tabela 1 – Powierzchnia i liczba ludności gminy Wyrzysk w 2006 roku

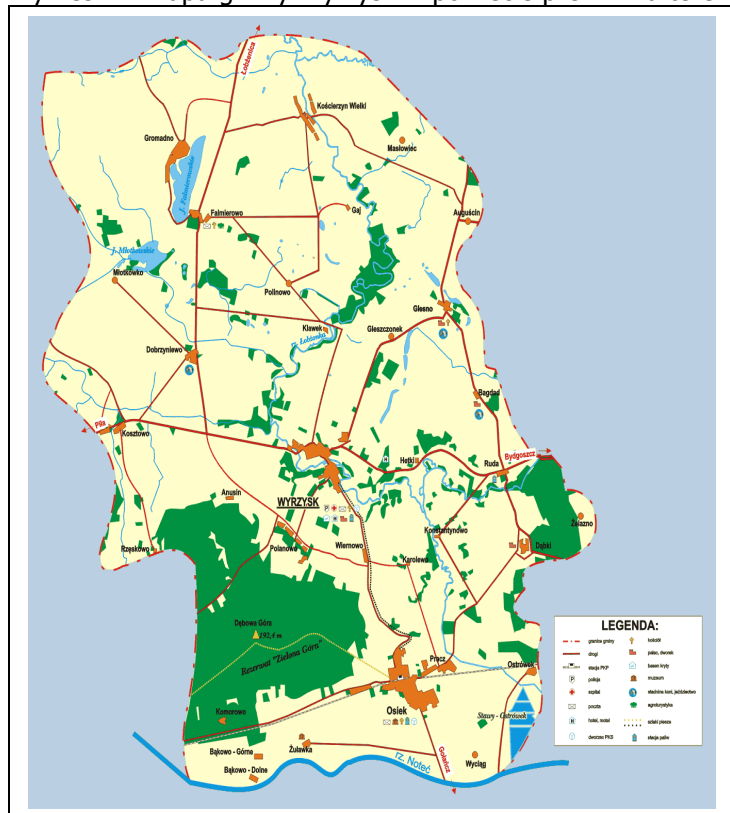
POWIERZCHNIA I LICZBA MIEJSCOWOŚCI	J. m.	2006
Powierzchnia		
ogółem w ha	ha	15 905
ogółem w km ²	km ²	159
Sołectwa		
ogółem	jedn.	18
Miejscowości		
miejscowości (łącznie z miastami)	jedn.	30
miejscowości wiejskie	jedn.	29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Pierwsza zachowana wzmianka o Wyrzysku pochodzi z 1326 roku. Informacje te zachowały się w tzw. Kodeksie Wielkopolskim. Prawa miejskie Wyrzysk uzyskał prawdopodobnie przed 1450 rokiem, chociaż miastem na prawach magdeburskich został dopiero 1565 roku. Utracony później status grodzki Wyrzysk odzyskał w 1773 roku z woli króla Prus Fryderyka II. Po pierwszym rozbiórce Polski, obszar Gminy został dołączony do Królestwa Pruskiego. W latach 1807-1815 Ziemia Wyrzyska należała do Księstwa Warszawskiego, a w 1815 roku ponownie przejęli ją Prusacy. Czasy zaboru dla Ziemi Wyrzyskiej to czas znacznego postępu cywilizacyjnego i rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w rolnictwie. Germanizacja z kolei natrafiła na silny opór ze strony mieszkańców, twarzo obstarających przy ojczystym języku i rzymskokatolickiej religii. Świadectwem tego były liczne stowarzyszenia, chóry, zespoły sportowe, banki i organizacje samopomocowe powstające w tych czasach. W 1919 roku na mocy traktatu wersalskiego, powiat wyrzyski został objęty granicami niepodległej Polski. Lata 1939-1945 to okres okupacji hitlerowskiej i ludobójstwa mieszkańców terenów dzisiejszej Gminy. Wyzwolenie Wyrzyska nastąpiło 27 stycznia 1945

roku. W latach 70. XX wieku następuje intensyfikacja budownictwa mieszkaniowego. Powiat wyrzyski zostaje zlikwidowany w 1975 roku a od 1999 roku tereny Gminy stają się częścią powiatu pilskiego wchodzącego w skład województwa wielkopolskiego.

Wykres 1 – Mapa gminy Wyrzysk w powiecie pilskim na terenie województwa wielkopolskiego

Źródło: Urząd Miasta w Wyrzysku

Tabela 2 – Powierzchnia gmin powiatu pilskiego w latach 2004-2006¹

Jednostka terytorialna	ogółem w km ²		
	2004 [km2]	2005 [km2]	2006 [km2]
Szydłowo	268	268	266
Łobżenica	190	190	191
Wyrzysk	161	161	159
Kaczory	150	150	151
Ujście	125	125	128
Wysoka	123	123	123
Piła	103	103	103
Białośliwie	76	76	76
Miasteczko Krajeńskie	71	71	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

¹ Różnice w powierzchni gmin powiatu pilskiego wynika z faktu, że po raz pierwszy w 2006 roku pomiary powierzchni ustalone dokładniejszą metodą opartą o aktualne dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic. W danych o powierzchni gmin w Polsce uwzględniono nie tylko wprowadzone zmiany granic jednostek podziału terytorialnego państwa, ale także dokumentację geodezyjną dotyczącą granic Polski z Litwą, Ukrainą, Słowacją i Czechami, przekazaną do GUGiK przez Straż Graniczną. Spowodowało to korektę powierzchni ponad 96% gmin, rzutując także na powierzchnię wszystkich województw oraz przeważającej większości powiatów. Uległa również zmniejszeniu ogólna powierzchnia Polski.

Radę Gminy Wyrzysk stanowi 15 osób – 13 mężczyzn i 2 kobiety. Większość radnych jest w wieku powyżej 40 lat. Ośmiu radnych ma wykształcenie wyższe, trzech wykształcenie średnie a czterech zasadnicze zawodowe. Powierzchnia gruntów skomunalizowanych wg prawnych form użytkowania wynosi 251,5 ha przy czym 202,2 ha to tereny tworzące gminny zasób nieruchomości.

2. Środowisko naturalne i warunki ekologiczne w Gminie

2.1 Rolnictwo i leśnictwo

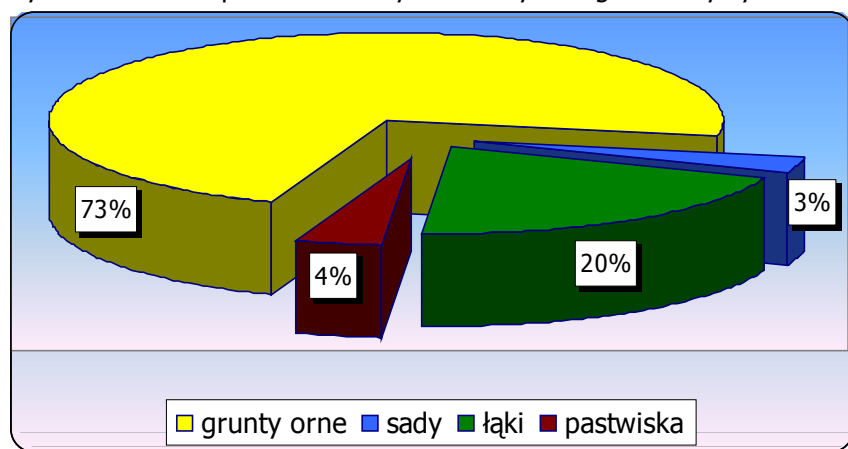
Na terenie gminy Wyrzysk znajduje się ponad 11,5 tys. ha powierzchni użytków rolnych z czego na grunty orne przypada prawie 8,4 tys. ha, na łąki ponad 2,3 tys. ha, na pastwiska prawie 0,5 tys. ha a na sady 0,3 tys. ha. Lasy i grunty leśne zajmują ponad 2,0 tys. ha powierzchni a pozostałe grunty i nieużytki 2,5 tys. ha. Powierzchnia lasów i gruntów leśnych zwiększyła się w 2004 roku o 20 ha.

Tabela 3 – Użytki rolne, lasy i pozostałe grunty na terenie Gminy w latach 2001-2005

ROLNICTWO	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005
UŻYTKI ROLNE						
Powierzchnia użytków rolnych						
powierzchnia użytków rolnych	ha	11 701	11 545	11 500	11 557	11 573
grunty orne	ha	8 470	8 367	8 351	8 383	8 391
sady	ha	348	347	327	327	339
łąki	ha	2 562	2 516	2 323	2 366	2 356
pastwiska	ha	321	315	499	481	487
LASY						
las i grunty leśne	ha	1 975	1 950	1 992	2 012	2 012
POZOSTAŁE GRUNTY I NIEUŻYTKI						
pozostałe grunty i nieużytki	ha	2 399	2 580	2 583	2 506	2 490

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 2 – Udział powierzchni użytków rolnych w gminie Wyrzysk w 2005 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Powierzchnia lasów wynosiła w 2006 roku blisko 2 tys. ha. Współczynnik lesistości pozostaje od 2002 roku na zbliżonym poziomie i wynosi 12,3%. Zalesienie ogółem wzrosło w 2006 roku do 15,8 ha przy 0,8 ha w 2004 roku i 2,0 ha w 2005 roku. Największe zalesienie ogółem wykonano w 2003 roku. Obszar zalesienia wyniósł wtedy 19,4 ha.

Tabela 4 – Powierzchnia gruntów leśnych i zalesionych w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI							
Powierzchnia gruntów leśnych							
ogółem	ha	1 965,8	2 009,5	2 024,3	1 999,7	2 000,7	2 000,4
lasy ogółem	ha	1 928,6	1 973,6	1 983,5	1 959,2	1 960,2	1 959,9
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia							
zalesienia ogółem	ha	7,8	7,9	19,4	0,8	2,0	15,8
lesistość w %	%	-	12,30	12,30	12,20	12,20	12,30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wpływy z podatku rolnego wyniosły w 2006 roku 581,1 tys. złotych i były niższe od wpływów z 2005 roku o 60,1 tys. złotych. Wydatki na rolnictwo i łowiectwo przekroczyły w 2006 roku 177,3 tys. złotych w tym wydatki bieżące wyniosły 160,4 tys. złotych. Wydatki te były ponad czterokrotnie większe od przeciętnych wydatków w latach 2001-2005.

2.2 Sytuacja ekologiczna gminy Wyrzysk

Na terenie gminy Wyrzysk znajduje się jedna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 1 146 m³/dobę co równoważy możliwości obsłużenia ponad 7,7 tys. mieszkańców Gminy. Od 2001 roku ilość odprowadzanych ścieków waha się nieznacznie. W 2001 roku wynosiło 177 dam³/rok, w 2004 roku 154 dam³/rok a w 2006 roku 167,4 dam³/rok. Wszystkie ścieki oczyszczane są z podwyższonym usuwaniem biogenów. Liczba mieszkańców obsługiwana przez oczyszczalnię systematycznie wzrasta. W 2001 roku oczyszczalnia obsługiwała 3 350 mieszkańców, w latach 2002-2003 3 550 mieszkańców a w latach 2005-2006 4 050 mieszkańców. Wskaźnik BZT₅² w 2006 roku podniósł się o prawie 800kg. Z kolei, wskaźnik ChZT od 2003 roku zwiększył się z 10 132 kg/rok do 11 292 kg/rok w 2006 roku.

Tabela 5 – Komunalne oczyszczanie ścieków na terenie gminy Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW							
Obiekty komunalne							
oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów	ob.	1	1	1	1	1	1
Wielkość (przepustowość) oczyszczalni wg projektu							
oczyszczalnie z podwyższonym usuwaniem biogenów	m ³ /dobę	1 146	1 146	1 146	1 146	1 146	1 146
Równoważna liczba mieszkańców							
ogółem	osoba	7 773	7 773	7 773	7 773	7 773	7 773
Ścieki oczyszczane							
odprowadzane ogółem	dam ³ /rok	177,0	187,8	165,8	154,0	169,0	167,4

² Wskaźnik BZT (biochemiczne zapotrzebowanie na tlen) określa ilość tlenu zużywanego przez mikroorganizmy do utlenienia w określonym czasie substancji organicznych i niektórych nieorganicznych zawartych w ściekach. Wskaźnik ChZT (chemiczne zapotrzebowanie na tlen) określa ilość tlenu potrzebną do utlenienia materii organicznej bez udziału organizmów żywych. ChZT przyjmuje większe wartości niż BZT.

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
KOMUNALNE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW							
oczyszczane łącznie z wodami infiltracyjnymi i ściekami dowożonymi	dam ³ /rok	192	222	180	190	205	206
oczyszczane razem	dam ³ /rok	157	168	146	154	169	167
oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³ /rok	157	168	146	154	169	167
Ludność obsługiwana przez oczyszczalnię							
ogółem	osoba	3 350	3 550	3 550	3 950	4 050	4 050
mechaniczne	osoba	0	0	0	0	0	0
chemiczne	osoba	0	0	-	-	-	-
biologiczne	osoba	0	0	0	0	0	0
z podwyższonym usuwaniem biogenów	osoba	3 350	3 550	3 550	3 950	4 050	4 050
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach po oczyszczeniu							
BZT5	kg/rok	575	711	1 370	826	1 272	2 069
ChZT	kg/rok	7 245	5 842	10 132	7 518	9 665	11 292
zawiesina	kg/rok	1 150	2 221	1 803	1 521	1 952	2 680
azot ogólny	kg/rok	2 779	3 221	2 416	2 281	2 275	0
fosfor ogólny	kg/rok	293	355	553	428	642	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W gminie Wyrzysk działają cztery zakłady zużywające wodę w procesach przemysłowych. W sumie w 2005 roku zakłady te wykorzystywały 168 dam³ wody na potrzeby przemysłu z czego większość wody pobierana była z zasobów wód powierzchniowych i wód podziemnych. Wielkość ścieków odprowadzana przez zakłady wynosiła przeciętnie 101,4 dam³. W 2005 roku odprowadzono 100 dam³ ścieków z czego 8% odprowadzono bezpośrednio do sieci kanalizacyjnej. Pozostałe ścieki odprowadzane są bezpośrednio do wód lub do ziemi. Należy zaznaczyć, że 85% z tych ścieków uznawane jest umownie za ścieki czyste – jest to tzw. woda chłodnicza. Na terenie Gminy nie odnotowano odprowadzania bezpośrednio do wód lub ziemi ścieków, które zawierają substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego.

Tabela 6 – Przemysłowe oczyszczalnie ścieków na terenie gminy Wyrzysk w latach 2001-2005

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005
PRZEMYSŁOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW						
Gospodarka wodno-ściekowa w przemyśle						
zakłady zużywające wodę ogółem	ob.	6	6	6	4	4
zakłady zużywające wodę odprowadzające ścieki wymagające oczyszczenia bezpośrednio do wód lub do ziemi	ob.	2	2	1	1	1
zużycie wody na potrzeby przemysłu	dam ³	179	258	277	211	168
pobór wód podziemnych	dam ³	107	126	134	98	57
pobór wód powierzchniowych	dam ³	72	126	134	103	109
zakup wody razem	dam ³	6	9	10	10	5
zakup wody z wodociągów komunalnych na cele produkcyjne	dam ³	50	9	9	10	5
Przemysłowe oczyszczanie ścieków						
ścieki odprowadzone ogółem	dam ³	73	116	128	90	100
ścieki odprowadzone do sieci kanalizacyjnej	dam ³	13	10	9	8	8
ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód lub do ziemi	dam ³	60	106	119	82	92
ścieki odprowadzane bezpośrednio do wód lub do ziemi - wody chłodnicze (umownie czyste)	dam ³	43	90	105	72	79

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005
PRZEMYSŁOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW						
ścieki zawierające substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego	dam ³	-	-	-	-	0
ścieki wymagające oczyszczania ze ścieków odprowadzonych bezpośrednio do wód lub do ziemi	dam ³	17	16	14	10	13
ścieki oczyszczane razem	dam ³	16	15	14	10	12
ścieki oczyszczane mechanicznie	dam ³	16	15	14	10	12
ścieki oczyszczone chemicznie	dam ³	0	0	0	0	0
ścieki oczyszczane biologicznie	dam ³	0	0	0	0	0
ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów	dam ³	0	0	0	0	0
ścieki nie oczyszczane	dam ³	1	1	0	0	1
ścieki ponownie wykorzystane	dam ³	-	-	-	-	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wskaźnik BZT dotyczący tylko przemysłowego oczyszczania ścieków wyniósł w 2005 roku 212 kg/rok (ok. 20% zużycia całkowitego w Gminie) a wskaźnik ChZT 792 kg/rok (ok. 70% zużycia całkowitego w Gminie).

Tabela 7 – Ładunki zanieczyszczeń w ściekach w latach 2003-2005

	J. m.	2003	2004	2005
PRZEMYSŁOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW				
Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzonych do wód lub do ziemi				
BZT5	kg/rok	812	142	212
ChZT	kg/rok	1 940	1 899	792
zawiesina	kg/rok	884	611	1 453
chlorki i siarczany	kg/rok	0	0	564
fenole lotne	kg/rok	0	0	0
azot ogólny	kg/rok	-	-	0
fosfor ogólny	kg/rok	-	-	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wyrzysk zajmuje piąte miejsce w Powiecie pod względem biologicznego zapotrzebowania na tlen w oczyszczalniach i czwarte miejsce pod względem chemicznego zapotrzebowania na tlen w oczyszczalniach. Największe wartości wskaźników BZT5 i ChZT występuje w Łobżenicy – gminie położonej na północ od gminy Wyrzysk.

Tabela 8 – Emisja zanieczyszczeń w powiecie pільskim w 2005 roku

Jednostka terytorialna	Ładunki zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych do wód lub do ziemi w 2005 roku						
	BZT5	ChZT	zawiesina	chlorki i siarczany	fenole lotne	azot ogólny	fosfor ogólny
	[kg/rok]	[kg/rok]	[kg/rok]	[kg/rok]	[kg/rok]	[kg/rok]	[kg/rok]
Kaczory	1 144	5 088	4 770	47 700	0	0	0
Łobżenica	4 309	13 460	5 177	0	0	5 409	1 271
Szydłowo	287	1 136	1 089	6 520	0	0	0
Ujście	0	0	17 921	0	0	0	0
Wyrzysk	212	792	1 453	564	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W 2005 roku emisja zanieczyszczeń powietrza w gminie Wyrzysk wynosiła 4 tony zanieczyszczeń pyłowych i 10,4 tys. ton zanieczyszczeń gazowych. Zanieczyszczenia pyłowe

pochodziły ze spalania paliw. 98,7% zanieczyszczeń gazowych stanowi dwutlenek węgla. Pozostałe zanieczyszczenia gazowe to dwutlenek siarki, tlenek węgla i tlenki azotu.

Tabela 9 – Emisja zanieczyszczeń w gminie Wyrzysk w 2005 roku

	J. m.	2005
EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH		
Emisja zanieczyszczeń pyłowych		
ogółem	t/r	4
ze spalania paliw	t/r	4
Emisja zanieczyszczeń gazowych		
ogółem	t/r	10 382
nie zorganizowana	t/r	0
dwutlenek siarki	t/r	92
tlenki azotu	t/r	13
tlenek węgla	t/r	35
dwutlenek węgla	t/r	10 242
metan	t/r	0
podtlenek azotu	t/r	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wielkość odpadów wytwarzanych przez zakłady przemysłowe systematycznie maleje. W 2002 roku wytworzono 5,9 tys. ton odpadów, w 2003 roku 4,8 tys. ton odpadów a w 2005 roku 3,3 tys. odpadów. Wszystkie odpady wytworzone poddawane zostały odzyskowi.

Tabela 10 – Liczba wytworzonych i nagromadzonych odpadów w latach 2002-2005 w gminie Wyrzysk

	J. m.	2002	2003	2004	2005
ODPADY WYTWORZONE I NAGROMADZONE					
Zakłady wytwarzające odpady					
ogółem	ob.	2	2	2	2
Odpady wytworzone w ciągu roku					
ogółem	tys.t/r	5,9	4,8	3,6	3,3
poddane odzyskowi	tys.t/r	5,9	4,8	3,6	3,3
Powierzchnia składowania odpadów					
nie zrehabilitowana	ha	0	0	0	0
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) na składowiskach własnych					
ogółem	tys.t	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Obszary prawnie chronione w Gminie stanowią 50% powierzchni całkowitej, rezerwy przyrody zajmują 96,1 ha. Wyrzysk może pochwalić się 16 pomnikami przyrody. Wielkości obszarów prawnie chronionych oraz liczba pomników przyrody nie zmieniła się w latach 2002-2005.

Tabela 11 – Obszary przyrody prawnie chronione na terenie gminy Wyrzysk w latach 2002-2005

	J. m.	2002	2003	2004	2005
OCHRONA PRZYRODY I RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ					
Obszary prawnie chronione					
ogółem	ha	7 945,0	7 945,0	7 945,0	7 945,0
parki narodowe	ha	0	0	0	0
rezerваты przyrody	ha	96,1	96,1	96,1	96,1
obszary chronionego krajobrazu	ha	7 945,0	7 945,0	7 945,0	7 945,0
Pomniki przyrody					
ogółem	szt.	16	16	16	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W Gminie znajduje się jeden park spacerowo-wypoczynkowy o powierzchni ponad 3,5 ha oraz dwa zieleńce o łącznej powierzchni 1,5 ha. Interesującym obszarem krajobrazowym jest położony na zachód od szosy Wyrzysk-Osiek masyw morenowy powstały podczas ostatniego zlodowacenia. Wysokość masywu wynosi 193,7 m. n.p.m. Teren masy porośnięty jest lasami mieszanymi i dębowymi (5 dębów ma obwód powyżej trzech metrów). W lasach tych występuje wiele rzadkich roślin takich jak lilia złotogłów i gwiazdnica wielkokwiatowa.

Tabela 12 - Tereny zieleni w gminie Wyrzysk w latach 2004-2005

	J. m.	2004	2005
TERENY ZIELENI			
parki spacerowo - wypoczynkowe	ob.	1	1
parki spacerowo - wypoczynkowe	ha	3,6	3,6
zieleńce	ob.	2	2
zieleńce	ha	1,5	1,5
zieleń uliczna	ha	0	0
tereny zieleni osiedlowej	ha	4,1	4,2
cmentarze	ob.	-	7
cmentarze	ha	-	11,0
lasy gminne	ha	20,2	20,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

3. Analiza zmian demograficznych w gminie Wyrzysk

Na terenie gminy Wyrzysk mieszka ponad 14 tys. osób. Liczba osób zameldowanych jest o 1,5% wyższa od liczby osób faktycznie zamieszkującej Gminę. Od 2004 roku liczba mieszkańców zmniejszyła się o 0,6%. W mieście zameldowanych jest 5 307 osób a na terenach obszarów wiejskich 8 982 osób.

Tabela 13 – Ludność wg miejsca zameldowania i zamieszkania w latach 2004-2006 w gminie Wyrzysk

	J. m.	2004	2005	2006
LUDNOŚĆ WG MIEJSCA ZAMELDOWANIA/ZAMIESZKANIA I PŁCI				
stałe miejsce zameldowania				
ogółem	osoba	14 294	14 323	14 289
mężczyźni	osoba	6 948	6 954	6 931
kobiety	osoba	7 346	7 369	7 358
faktyczne miejsce zamieszkania				
ogółem	osoba	14 155	14 107	14 070
mężczyźni	osoba	6 891	6 863	6 854

	J. m.	2004	2005	2006
LUDNOŚĆ WG MIEJSCA ZAMELDOWANIA/ZAMIESZKANIA I PŁCI				
kobiety	osoba	7 264	7 244	7 216
w miastach				
stałe miejsce zameldowania				
ogółem	osoba	5 320	5 322	5 307
mężczyźni	osoba	2 579	2 572	2 554
kobiety	osoba	2 741	2 750	2 753
faktyczne miejsce zamieszkania				
ogółem	osoba	5 263	5 227	5 257
mężczyźni	osoba	2 555	2 534	2 541
kobiety	osoba	2 708	2 693	2 716
na wsi				
stałe miejsce zameldowania				
ogółem	osoba	8 974	9 001	8 982
mężczyźni	osoba	4 369	4 382	4 377
kobiety	osoba	4 605	4 619	4 605
faktyczne miejsce zamieszkania				
ogółem	osoba	8 892	8 880	8 813
mężczyźni	osoba	4 336	4 329	4 313
kobiety	osoba	4 556	4 551	4 500

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przyrost naturalny w Gminie jest na bardzo niskim poziomie i z roku na rok jest coraz mniejszy. W 2004 roku wynosił 49 osób, w 2005 roku 29 osób a w 2006 roku tylko 14 osób. Również w tym roku, pierwszy raz od trzech lat liczba mężczyzn w Gminie obniżyła się i to bez uwzględnienia czynników migracyjnych.

Tabela 14 – Ruch naturalny wg płci w gminie Wyrzysk w latach 2004-2006

	J. m.	2004	2005	2006
RUCH NATURALNY WG PŁCI				
Urodzenia żywe				
ogółem	osoba	170	151	163
mężczyźni	osoba	88	76	83
kobiety	osoba	82	75	80
Zgony ogółem				
ogółem	osoba	121	122	149
mężczyźni	osoba	65	62	93
kobiety	osoba	56	60	56
Przyrost naturalny				
ogółem	osoba	49	29	14
mężczyźni	osoba	23	14	-10
kobiety	osoba	26	15	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Z roku na rok maleje liczba mieszkańców w wieku do 20 lat. Liczba dwudziestolatków pozostaje od trzech lat na prawie niezmiennym poziomie. Z kolei, przybywa liczba trzydziestolatków oraz ludzi powyżej 50 roku życia. Świadczy to o utrzymywaniu się tendencji starzenia się społeczeństwa w Gminie.

Tabela 15 – Ludność gminy Wyrzysk wg grup wieku i płci w latach 2004-2006

	J. m.	2004	2005	2006
LUDNOŚĆ WG GRUP WIEKU I PŁCI				
ogółem				
ogółem	osoba	14 155	14 107	14 070
mężczyźni	osoba	6 891	6 863	6 854
kobiety	osoba	7 264	7 244	7 216
0-9				
ogółem	osoba	1 788	1 728	1 676
mężczyźni	osoba	917	883	854
kobiety	osoba	871	845	822
10-19				
ogółem	osoba	2 319	2 254	2 203
mężczyźni	osoba	1 183	1 148	1 131
kobiety	osoba	1 136	1 106	1 072
20-29				
ogółem	osoba	2 354	2 356	2 358
mężczyźni	osoba	1 181	1 188	1 206
kobiety	osoba	1 173	1 168	1 152
30-39				
ogółem	osoba	1 854	1 879	1 920
mężczyźni	osoba	904	921	942
kobiety	osoba	950	958	978
40-49				
ogółem	osoba	2 122	2 063	1 982
mężczyźni	osoba	1 074	1 020	966
kobiety	osoba	1 048	1 043	1 016
50-59				
ogółem	osoba	1 751	1 862	1 913
mężczyźni	osoba	878	933	970
kobiety	osoba	873	929	943
60-69				
ogółem	osoba	966	945	991
mężczyźni	osoba	418	420	432
kobiety	osoba	548	525	559
70 i więcej				
ogółem	osoba	1 001	1 020	1 027
mężczyźni	osoba	336	350	353
kobiety	osoba	665	670	674

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Udział ludności w wieku produkcyjnym zwiększył się od 2004 roku o 1,2 pkt. proc. do poziomu 63,2%. Jednocześnie w 2006 roku wzrósł udział ludności w wieku poprodukcyjnym o 0,4 pkt. proc. a zmalał udział ludności w wieku przedprodukcyjnym o 0,7 pkt. proc. Tendencja ta prawdopodobnie zostanie przyhamowana lub nawet tymczasowo odwrócona z powodu rozpoczęcia zakładania rodzin przez osoby z wyżu demograficznego. Liczba zawartych małżeństw w 2006 roku wzrosła z 70 do 96. Wskaźnik liczby małżeństw na 1000 osób wzrósł tym samym z 4,9 do 6,7. Wartość ta ulegała w latach 2004-2006 wahaniom przez co ustalanie tendencji rozwojowej na podstawie tego szeregu czasowego jest niewiarygodne. Wskaźnik przyrostu naturalnego pomimo lekkiego odwrócenia tendencji malejącej w skali kraju, wciąż spada i osiągnął w 2006 roku wartość 1,0 na 1000 mieszkańców.

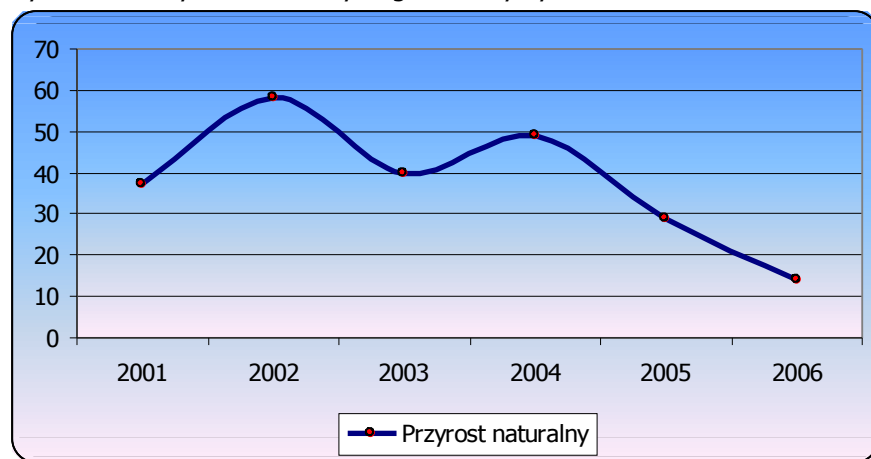
Tabela 16 – Stan ludności i ruch naturalny na terenie gminy Wyrzysk w latach 2004-2006

	J. m.	2004	2005	2006
STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY				
Małżeństwa				
ogółem	para	77	70	96
Wskaźnik obciążenia demograficznego				
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	61,3	59,2	58,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	48,7	49,6	52,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	20,1	19,6	20,0
Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem				
w wieku przedprodukcyjnym	%	25,6	24,9	24,2
w wieku produkcyjnym	%	62,0	62,8	63,2
w wieku poprodukcyjnym	%	12,4	12,3	12,7
Ludność wskaźniki modułu gminnego				
ludność na 1 km ²	osoba	88	88	88
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	105	106	105
małżeństwa na 1000 ludności	para	5,4	4,9	6,7
urodzenia żywe na 1000 ludności	osoba	11,9	10,6	11,4
zgoni na 1000 ludności	osoba	8,5	8,5	10,4
przyrost naturalny na 1000 ludności	osoba	3,4	2,0	1,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Malejący trend wskaźnika przyrostu naturalnego można obserwować już od 2002 roku. Długookresową implikacją utrzymywania się takiej sytuacji jest stopniowe starzenie się społeczeństwa a dla jednostki samorządowej wzrost obciążeń związanych z polityką socjalną i mniejsze wpływy do budżetu z tytułu podatków dochodowych.

Wykres 3 – Przyrost naturalny w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W chwili obecnej pilnym problemem do rozwiązania jest kwestia ujemnego salda migracji odnotowywanego od kilku lat w Gminie. Według danych oficjalnych, w latach 2004-2006 saldo migracji było ujemne i wyniosło -60 osób. W stosunku do liczby mieszkańców wydaje się to liczba niezbyt wysoka, jednakże należy wziąć pod uwagę tymczasowe migracje zagraniczne, które w części przekształcają się w emigracje stałe. Młodzi mieszkańcy Gminy,

którzy po powrocie z migracji zarobkowej nie będą w stanie znaleźć dobrej pracy, będą poważnie rozważali możliwość wyjazdu na stałe do krajów zachodnich.

Tabela 17 - Migracje wewnętrzne i zagraniczne w gminie Wyrzysk w latach 2004-2006

	J. m.	2004	2005	2006
MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE				
Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów				
saldo migracji w ruchu wewnętrznym				
ogółem	osoba	-12	0	-46
mężczyźni	osoba	-6	-8	-13
kobiety	osoba	-6	8	-33
zagranica				
ogółem	osoba	1	0	-2
mężczyźni	osoba	0	0	0
kobiety	osoba	1	0	-2
Migracje na pobyt stały gminne wg typu i kierunku				
zameldowania				
ogółem	osoba	181	154	146
miasta	osoba	74	70	53
wieś	osoba	106	84	92
zagranica	osoba	1	0	1
wymeldowania				
ogółem	osoba	192	154	194
miasta	osoba	126	88	111
wieś	osoba	66	66	80
zagranica	osoba	0	0	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Porównując odsetek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym wśród gmin powiatu pilskiego należy zauważyć, że wskaźnik w Wyrzysku kształtuje się na przeciętnym poziomie. Najwyższy odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym jest w gminie Wysoka – 26,4% i gminie Szydłowo – 25,6%. Najniższy jest w gminie Ujście – 22,8% i w Pile 19,9%.

Tabela 18 – Ludność w wieku przedprodukcyjnym w powiecie pilskim w latach 2002-2006

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku przedprodukcyjnym w powiecie pilskim				
	2002	2003	2004	2005	2006
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Wysoka	30,1	28,7	27,7	27,0	26,4
Szydłowo	28,4	27,4	26,9	26,3	25,6
Białośliwie	27,9	27,0	26,2	25,4	25,0
Kaczory	27,6	27,2	26,2	25,4	24,6
Łobżenica	27,8	26,6	25,9	25,0	24,3
Miasteczko Krajeńskie	26,7	25,8	25,2	24,7	24,2
Wyrzysk	27,3	26,4	25,6	24,9	24,2
Ujście	25,7	25,0	24,5	23,5	22,8
Piła	22,6	21,6	20,9	20,4	19,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Biorąc pod uwagę odsetek ludności w wieku produkcyjnym, ponownie można stwierdzić, że gmina Wyrzysk nie odstępował od średnich wartości w powiecie pilskim. Najwyższy odsetek ludności w wieku produkcyjnym jest w Pile – 66,8% i w Kaczorach – 64,4%. Najmniejszy w gminie Wysoka – 62,4%.

Tabela 19 – Ludność w wieku produkcyjnym w powiecie pilskim w latach 2002-2006

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku produkcyjnym w powiecie pilskim				
	2002	2003	2004	2005	2006
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Piła	65,5	66,2	66,6	66,9	66,8
Kaczory	61,3	61,8	63,0	63,8	64,4
Szydłowo	60,5	61,6	62,4	63,4	64,2
Ujście	61,7	62,2	62,9	63,8	64,0
Wyrzysk	60,6	61,2	62,0	62,8	63,2
Białośliwie	59,4	60,3	61,4	62,2	62,7
Łobżenica	59,4	60,6	61,3	62,2	62,7
Wysoka	58,6	60,0	61,2	61,8	62,4
Miasteczko Krajeńskie	58,6	59,6	60,4	60,8	61,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wartość wskaźnika udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w Wyrzysku wynosi 12,7% przy największej wartości wskaźnika w gminie Miasteczko Krajeńskie – 14,4% i najmniejszej wartości wskaźnika w gminie Szydłowo – 10,1%.

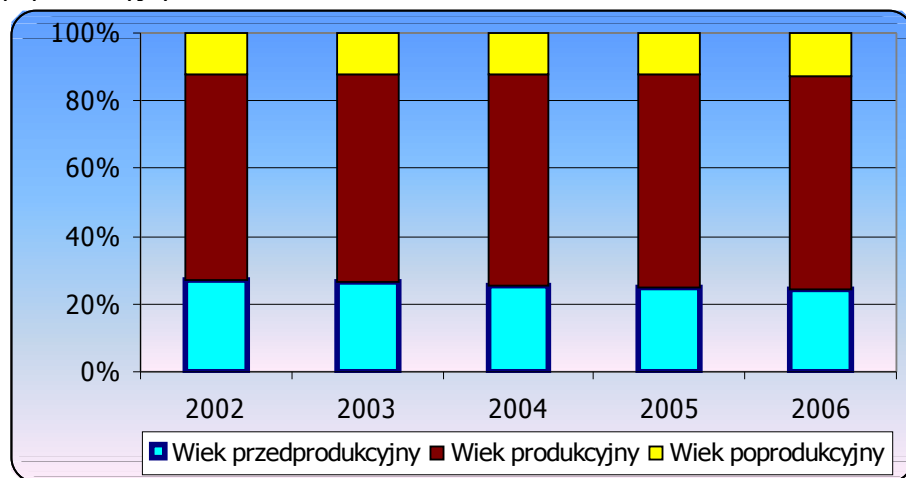
Tabela 20 – Ludność w wieku poprodukcyjnym w powiecie pilskim w latach 2002-2006

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku poprodukcyjnym w powiecie pilskim				
	2002	2003	2004	2005	2006
	[%]	[%]	[%]	[%]	[%]
Miasteczko Krajeńskie	14,7	14,7	14,4	14,5	14,4
Piła	12,0	12,2	12,5	12,8	13,3
Ujście	12,6	12,7	12,6	12,7	13,2
Łobżenica	12,7	12,8	12,8	12,8	13,0
Wyrzysk	12,2	12,4	12,4	12,3	12,7
Białośliwie	12,7	12,6	12,5	12,4	12,3
Wysoka	11,3	11,3	11,1	11,2	11,2
Kaczory	11,1	11,0	10,8	10,8	10,9
Szydłowo	11,1	11,0	10,7	10,3	10,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W latach 2002-2006 odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w Wyrzysku zmalał o 3,1 pkt. proc. Odsetek ludności w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym wzrósł w tym czasie odpowiednio o 2,6 pkt. proc. i 0,5 pkt. proc. Dane te potwierdzają utrzymywanie się niekorzystnej tendencji demograficznej dotyczącej starzenia się populacji w powiecie pilskim w tym także na terenie gminy Wyrzysk.

Wykres 4 – Odsetek mieszkańców gminy Wyrzysk w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2002-2006

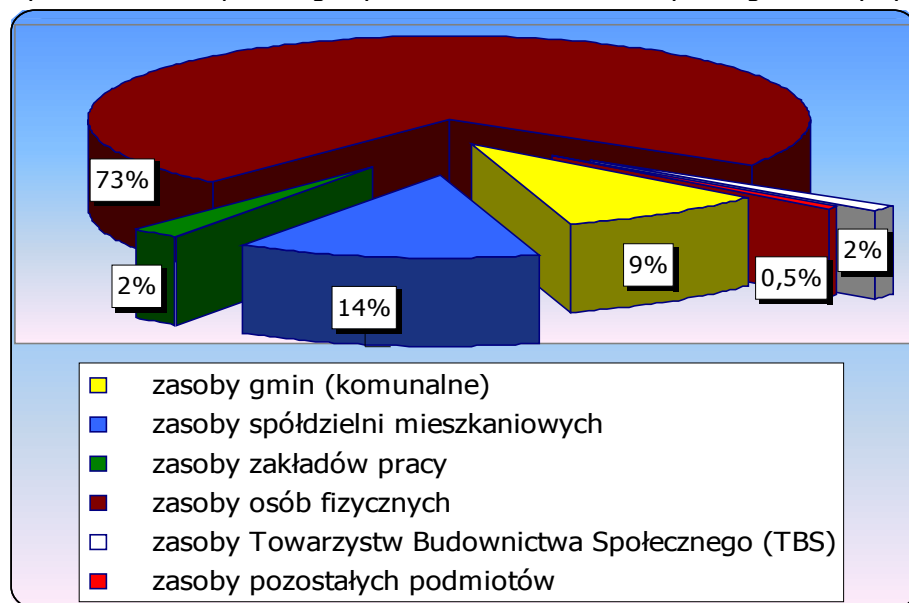
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

4. Infrastruktura społeczno-gospodarcza gminy Wyrzysk

4.1 Gospodarka mieszkaniowa i komunalna

Zasoby mieszkaniowe Wyrzyska wynoszą 3 754 mieszkania o powierzchni użytkowej 290 tys. m². 73% zasobów to zasoby osób fizycznych. Pozostałe 27% to przede wszystkim zasoby spółdzielni mieszkaniowych (514 mieszkań wg stanu z 31.03.2008 roku) i zasoby komunalne (352 mieszkania). 42% mieszkań Gminy znajduje się w mieście Wyrzysk, pozostałe mieszkania znajdują się na terenach wiejskich Gminy. Gmina Wyrzysk dysponuje 352 lokalami mieszkalnymi o łącznej powierzchni 19,2 tys. m².

Wykres 5 – Udział poszczególnych zasobów mieszkaniowych w gminie Wyrzysk w 2006 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

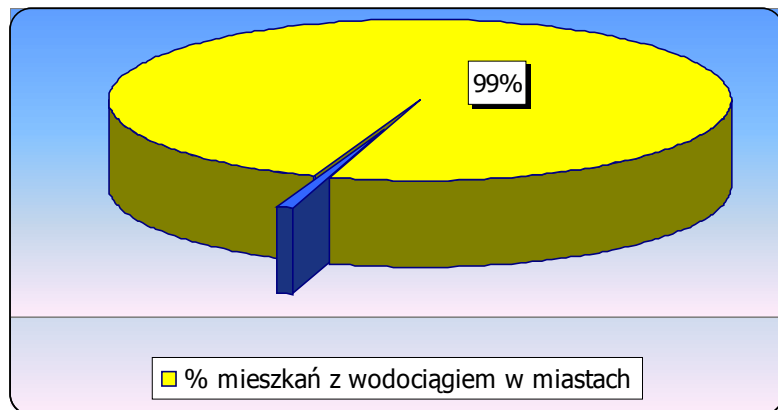
Tabela 21 – Wielkość zasobów mieszkaniowych w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
ZASOBY MIESZKANIOWE							
ogółem							
mieszkania	miesz.	3 602	3 647	3 740	3 745	3 748	3 754
izby	izba	13 919	15 063	15 387	15 416	15 436	15 473
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	251 132	281 394	287 879	288 646	289 057	290 048
zasoby gmin (komunalne)							
mieszkania	miesz.	344	363	363	363	352	352
izby	izba	1 247	1 198	1 198	1 198	1 161	1 161
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	16 514	19 706	19 706	19 706	19 214	19 214
zasoby spółdzielni mieszkaniowych							
mieszkania	miesz.	-	512	512	512	512	512
izby	izba	-	1 699	1 699	1 699	1 699	1 699
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	26 784	26 784	26 784	26 784	26 784
zasoby zakładów pracy							
mieszkania	miesz.	-	86	86	86	80	80
izby	izba	-	295	295	295	274	274
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	5 210	5 210	5 210	4 899	4 899
zasoby osób fizycznych							
mieszkania	miesz.	-	2 698	2 704	2 709	2 729	2 736
izby	izba	-	11 918	11 953	11 982	12 060	12 102
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	230 645	231 623	232 390	233 604	234 717
zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)							
mieszkania	miesz.	-	58	58	58	58	57
izby	izba	-	167	167	167	167	162
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	2 804	2 804	2 804	2 804	2 682
zasoby pozostałych podmiotów							
mieszkania	miesz.	-	17	17	17	17	17
izby	izba	-	75	75	75	75	75
powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	-	1 752	1 752	1 752	1 752	1 752
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji							
mieszkania ogółem	miesz.	-	3 647	3 740	3 745	3 748	3 754
mieszkania w miastach	miesz.	-	1 546	1 580	1 583	1 585	1 589
mieszkania na wsi	miesz.	-	2 101	2 160	2 162	2 163	2 165
Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań							
w miastach							
wodociąg	%	-	-	99,2	99,2	99,2	99,2
łazienka	%	-	-	91,6	91,6	91,6	91,6
centralne ogrzewanie	%	-	-	77,5	77,5	77,4	77,5
na wsi							
wodociąg	%	-	-	94,9	94,9	94,9	94,9
łazienka	%	-	-	85,0	85,0	85,0	85,0
centralne ogrzewanie	%	-	-	72,1	72,1	72,1	72,1
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania							
1 mieszkania	m ²	-	77,2	77,0	77,1	77,1	77,3
na 1 osobę	m ²	-	20,0	20,4	20,4	20,5	20,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

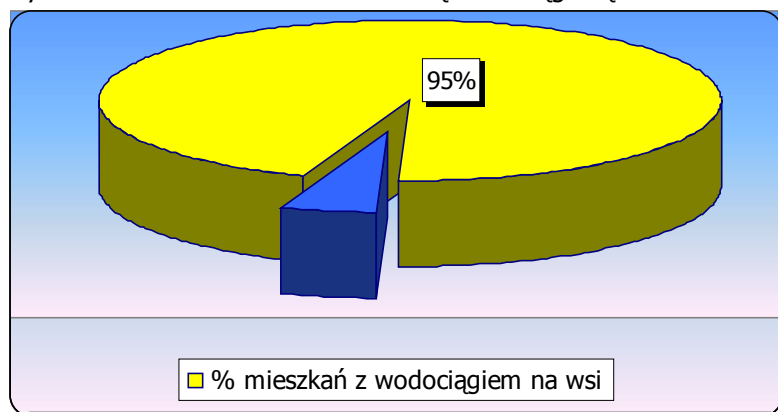
99,2% mieszkań w mieście wyposażonych jest w instalację wodociągową a 94,9% mieszkań wyposażonych jest w wodociąg na wsi. Centralne ogrzewanie istnieje w ponad $\frac{3}{4}$ mieszkań w mieście Wyrzysk i w ponad 72% w mieszkaniach na wsi. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosi 77,3 m².

Wykres 6 – Odsetek mieszkań z siecią wodociągową w miastach

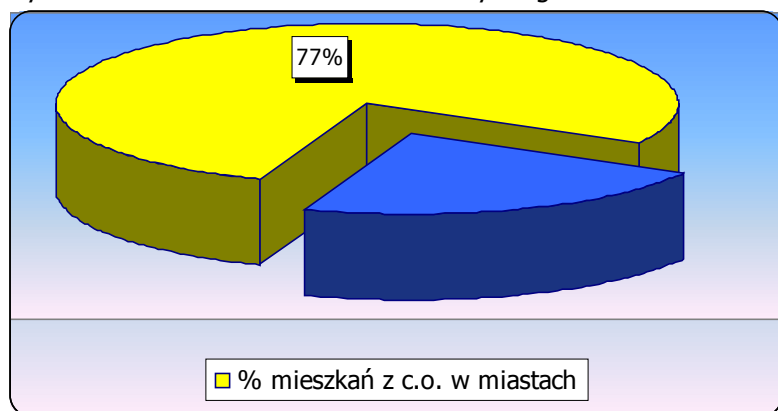
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 7 – Odsetek mieszkań z siecią wodociągową na wsiach

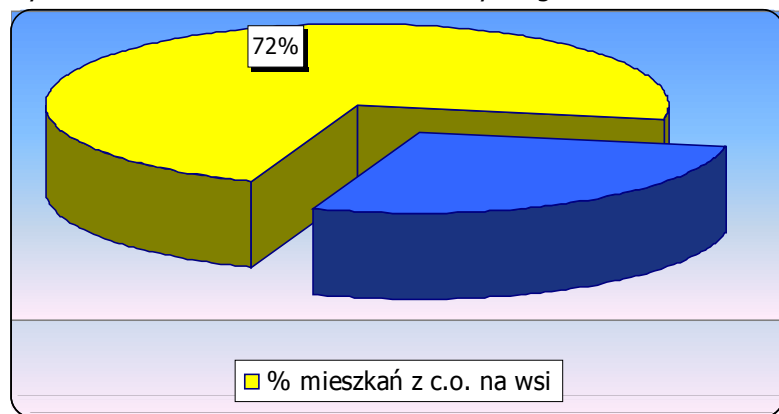
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 8 – Odsetek mieszkań z centralnym ogrzewaniem w miastach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 9 – Odsetek mieszkań z centralnym ogrzewaniem na wsiach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Przeciętna wartość dodatków mieszkaniowych wypłaconych w 2006 roku wynosiła 125 zł. Liczba dodatków mieszkaniowych wypłacona lokatorom zamieszkującym gminne zasoby mieszkaniowe wyniosła 1 764 (38% wszystkich dodatków mieszkaniowych) a przeciętna wartość komunalnych dodatków mieszkaniowych 137 zł.

Tabela 22 – Wypłacone dodatki mieszkaniowe w gminie Wyrzysk w latach 2004-2006

	J. m.	2004	2005	2006
LICZBA I KWOTY WYPŁACONYCH DODATKÓW MIESZKANIOWYCH				
ogółem				
ogółem (liczba)	szt.	5 007	4 727	4 693
kwota	zł	651 139	598 334	586 488
w zasobie gminnym				
ogółem (liczba)	szt.	1 996	1 770	1 764
kwota	zł	284 692	251 495	240 921
w zasobie spółdzielczym				
ogółem (liczba)	szt.	949	1 029	1 006
kwota	zł	121 540	129 142	128 798
w zasobie wspólnot mieszkaniowych				
ogółem (liczba)	szt.	476	334	306
kwota	zł	61 683	40 917	38 906
w zasobie prywatnym				
ogółem (liczba)	szt.	1 033	877	892
kwota	zł	103 418	83 989	86 869
w zasobie towarzystwa budownictwa społecznego				
ogółem (liczba)	szt.	36	92	209
kwota	zł	7 012	12 129	24 187
w zasobie innym				
ogółem (liczba)	szt.	517	625	516
kwota	zł	72 794	80 662	66 807

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Długość czynnej sieci wodociągowej systematycznie się powiększa. W 2006 roku dynamika przyrostu była największa i wyniosła ponad 10%. Ok. 12 tys. mieszkańców Gminy korzysta obecnie z wodociągów. Liczba podłączeń do budynków mieszkalnych i budynków zbiorowego zamieszkania wynosi 1 729. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosi obecnie 21 km a podłączeń do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 381. Ok. 4,6 tys. mieszkańców Gminy korzysta z kanalizacji, z czego 83% tych mieszkańców zamieszkuje miasto Wyrzysk. Przeciętne zużycie wody na 1 mieszkańca utrzymuje się na

niezmienionym poziomie ok. 43 m³/rok. Przeciętne zużycie energii elektrycznej wykazuje lekką tendencję rosnącą. W 2005 roku mieszkaniec Gminy zużył przeciętnie 852 kWh energii elektrycznej niskiego napięcia. Na terenie Gminy rozpoczęto budowę sieci gazowej.

Tabela 23 – Urządzenia sieciowe w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
URZĄDZENIA SIECIOWE							
Wodociągi							
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	96,7	97,5	98,0	99,8	106,2	117,4
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1 522	1 585	1 622	1 668	1 709	1 729
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam ³	457,4	460,2	468,4	452,8	404,0	447,6
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci wodociągowej	miesz.	22	63	24	-	-	-
ludność korzystająca z sieci wodociągowej w miastach	osoba	2 907	4 660	4 656	4 661	4 648	4 677
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	-	11 848	11 895	11 955	11 958	11 943
Kanalizacja							
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	19,1	20,9	20,9	20,0	20,0	21,0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	325	381	381	365	365	381
mieszkania w budynkach mieszkalnych nowo dołączonych do sieci kanalizacyjnej	miesz.	68	56	0	-	-	-
ścieki odprowadzone	dam ³	177,0	187,8	165,8	154,0	169,0	167,4
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	3 142	3 812	3 806	3 810	3 784	3 821
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	-	4 579	4 577	4 583	4 556	4 587
Sieć gazowa							
długość czynnej sieci ogółem	km	-	-	0	0	0	0
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych w miastach							
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu	szt.	1 810	1 795	1 790	1 786	1 838	1 845
zużycie energii elektrycznej na niskim napięciu	MWh	4 334	4 215	4 170	4 336	4 497	4 701
Korzystający z instalacji w miastach w % ogółu ludności miast							
wodociąg	%	-	88,5	88,6	88,6	88,9	89,0
kanalizacja	%	-	72,4	72,4	72,4	72,4	72,7
gaz	%	-	-	0,0	0,0	0,0	-
Sieć rozdzielcza na 100 km²							
sieć wodociągowa	km	-	60,7	61,0	62,1	66,1	73,8
sieć kanalizacyjna	km	-	13,0	13,0	12,4	12,4	13,2
sieć gazowa	km	-	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Zużycie wody, energii elektrycznej oraz gazu w gospodarstwach domowych							
woda z wodociągów							
na 1 mieszkańca	m ³	-	42,9	43,3	44,0	39,8	42,3
na 1 korzystającego / odbiorcę	m ³	-	48,2	49,1	49,7	45,2	47,5
energia elektryczna							

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
URZĄDZENIA SIECIOWE							
na 1 mieszkańca	kWh	-	804,1	789,8	824,5	852,2	898,2
na 1 korzystającego / odbiorcę	kWh	-	2 348,2	2 329,6	2 427,8	2 446,7	2 548,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

4.2 Transport i łączność

Przez miasto Wyrzysk przebiega droga krajowa nr 10 Szczecin-Warszawa oraz dwie drogi wojewódzkie: nr 194 Gołańcz oraz nr 242 Więcbork. W odległości 4 km na południe od Miasta jest stacja kolejowa Wyrzysk-Osiek będąca jedną ze stacji na linii Piła-Bydgoszcz. Długość dróg publicznych o nawierzchni twardej wynosi 33 km a dróg publicznych o nawierzchni gruntowej 77 km.

Tabela 24 – Publiczne drogi gminne w gminie Wyrzysk w latach 2003-2004

	J. m.	2003	2004
DROGI PUBLICZNE GMINNE			
o nawierzchni twardej	km	33,00	33,00
o nawierzchni twardej ulepszonej	km	23,00	23,00
o nawierzchni gruntowej	km	77,00	77,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

4.3 Kultura fizyczna, sport i rekreacja

Sytuacja sfery turystycznej w gminie Wyrzysk uległa wyraźnemu pogorszeniu. W porównaniu do 2003 roku liczba osób, która skorzystała z noclegu spadła o 45% (liczba turystów zagranicznych nocujących w Gminie spadła o 48%). Podobne wyniki przedstawiają liczby udzielonych noclegów, która spadła od 2003 roku o 58% (liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym spadła o 47%). Wartości te są jednak wyższe niż w roku 2005. Nie wiadomo obecnie czy ustali się średniookresowa tendencja wzrostowa w rozwoju turystyki w Gminie gdyż zależy to w dużej mierze od nakładów finansowych na promocję i turystykę Gminy.

Tabela 25 – Obiekty turystyczne na terenie gminy Wyrzysk w latach 2003-2006

TURYSTYKA	J. m.	2003	2004	2005	2006
Obiekty turystyczne ogółem					
korzystający z noclegów ogółem	osoba	3 936	3 525	2 187	2 187
korzystający z noclegów turyści zagraniczni	osoba	264	162	106	138
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach ogółem	pok.	3 543	2 237	1 439	1 618
wynajęte pokoje w hotelach, motelach, pensjonatach turystom zagranicznym	pok.	166	126	82	100
udzielone noclegi ogółem I-XII	nocleg	9 026	6 457	3 702	3 782
udzielone noclegi turystom zagranicznym I-XII	nocleg	376	205	148	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Liczba udzielonych noclegów w innych gminach Powiatu również ulega silnym wahaniom. Najbardziej pod tym względem stabilnym miastem jest Piła, chociaż ze względu na liczbę

mieszkańców nie można go porównywać do pozostałych jednostek terytorialnych. Gmina Szydłowo nie odnotowała w latach 2003-2006 gwałtownych skoków liczby udzielonych noclegów, jednakże tendencja w Szydłowie jest wyraźnie malejąca. W gminie Kaczory rekordowo słabym rokiem był rok 2004 a w gminie Łobżenica rok 2003 i 2006.

Tabela 26 – Aktywność turystyczna w gminach powiatu pilskiego w latach 2003-2006

Jednostka terytorialna	Aktywność turystyczna w gminach powiatu pilskiego							
	korzystający z noclegów ogółem				udzielone noclegi ogółem			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]	[nocleg]
Piła	48 822	50 441	51 961	49 897	84 119	81 887	77 262	79 600
Wyrzysk	3 936	3 525	2 187	2 187	9 026	6 457	3 702	3 782
Szydłowo	1 266	1 201	1 024	668	1 604	1 515	1 496	1 247
Kaczory	300	88	223	224	1 770	526	814	992
Łobżenica	222	282	294	278	562	911	1 237	713

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

4.4 Kultura i sztuka

W gminie Wyrzysk znajdują się dwie biblioteki publiczne, w których znajduje się łącznie ponad 37 tys. książek. Liczba czytelników od początku analizowanego okresu zmniejsza się średnio o 3% rocznie a od 2001 roku spadła o 15%. Należy zauważyć, że w tym samym czasie wskaźnik częstości wypożyczeń woluminów z księgozbioru bibliotek w przeliczeniu na jednego czytelnika nieznacznie się podniósł. Przeciętny czytelnik biblioteki czyta ponad 32 woluminy w ciągu roku.

Tabela 27 – Placówki biblioteczne na terenie gminy Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
BIBLIOTEKI							
Placówki biblioteczne							
biblioteki i filie	ob.	2	2	2	2	2	2
księgozbiór	wol.	38 297	35 854	35 116	35 677	36 368	37 046
czytelnicy w ciągu roku	osoba	1 614	1 587	1 555	1 450	1 414	1 366
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	wol.	44 498	49 742	48 860	43 844	45 355	44 783
Biblioteki - wskaźniki							
ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	-	7 042,50	7 062,00	7 077,50	7 053,50	0
księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	wol.	-	2 545,54	2 486,26	2 520,45	2 578,01	0
czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	osoba	-	112,95	110,34	102,50	100,23	0
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	-	31,34	31,42	30,24	32,08	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W Gminie nie funkcjonują kina i muzea. Z badań GUSu przeprowadzonych w 2005 roku wynika, że w Gminie działa jedna organizacja kulturowa i pięć zespołów artystycznych. W porównaniu z rokiem 2003, liczba organizowanych imprez kulturowych i ich uczestników

potroiła się. Dobrze to świadczy o przyjętym kierunku rozwoju świadomości społecznej w Wyrzysku.

Tabela 28 – Obiekty o charakterze kulturowym w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
KINA							
ogółem	ob.	0	0	0	0	0	0
MUZEA							
muzea łącznie z oddziałami	ob.	0	0	0	0	0	0
KULTURA I SPORT							
Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice							
instytucje	ob.	-	-	1	-	1	-
imprezy	szt	-	-	19	-	64	-
uczestnicy imprez	osoba	-	-	12 800	-	36 140	-
zespoły artystyczne	szt	-	-	6	-	5	-
członkowie zespołów artystycznych	osoba	-	-	137	-	108	-
koła (kluby)	szt	-	-	0	-	0	-
członkowie kół (klubów)	osoba	-	-	0	-	0	-

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

4.5 Edukacja

Na terenie Gminy funkcjonują dwa przedszkola do których uczęszcza 236 dzieci. Oba przedszkola podporządkowane są władzom samorządu lokalnego. Liczba miejsc przewyższa o ok. 10% liczbę przedszkolaków.

Tabela 29 – Przedszkola w Wyrzysku w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PRZEDSZKOLA							
ogółem	ob.	2	2	2	2	2	2
podporządkowane samorządowi gminnemu	ob.	2	2	2	2	2	2
liczba oddziałów ogółem	oddział	11	11	11	10	10	10
liczba miejsc ogółem	miejsce	245	245	265	285	290	251
liczba dzieci ogółem	osoba	252	254	243	239	247	236

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

W Gminie jest sześć szkół podstawowych z czego jedna szkoła podporządkowana jest organizacji społecznej a pozostałe samorządowi lokalnego. Przeciętnie do podstawówek uczęszcza ok. 1,3 tys. uczniów. Liczba gimnazjalistów jest o połowę mniejsza od uczniów szkół podstawowych. Gimnazjaliści uczęszczają do dwóch gimnazjów znajdujących się w Wyrzysku. Do szkoły średniej uczęszcza 666 uczniów a do szkoły zasadniczej zawodowej 247 uczniów.

Tabela 30 – Szkolnictwo w gminie Wyrzysk w latach 2003-2006

	J. m.	2003	2004	2005	2006
SZKOLNICTWO PODSTAWOWE					
liczba szkół ogółem	ob.	6	6	6	6
liczba szkół podporządkowanych samorządowi gminnemu	ob.	5	5	5	5
liczba szkół podporządkowanych organizacjom społecznym i stowarzyszeniom	ob.	1	1	1	1
liczba uczniów ogółem	osoba	1 366	1 326	1 256	1 246
SZKOLNICTWO GIMNAZJALNE					
liczba obiektów ogółem	ob.	2	2	2	2
liczba obiektów podporządkowanych samorządowi gminnemu	ob.	2	2	2	2
liczba uczniów ogółem	osoba	759	744	707	698
SZKOLNICTWO ZASADNICZE ZAWODOWE					
liczba obiektów ogółem	ob.	-	1	1	1
liczba uczniów ogółem	osoba	-	214	274	247
SZKOŁY ŚREDNIE					
liczba uczniów ogółem	osoba	605	676	738	666

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się wg stanu na początek roku szkolnego na danym poziomie kształcenia i niezależnie od wieku do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto jest to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się wg stanu na początek roku szkolnego na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynniki komputeryzacji w szkołach wyraźnie się poprawiają. Wzrasta liczba komputerów w tym komputerów podłączonych do Internetu. Liczba uczniów przypadających na 1 komputer w szkołach podstawowych zmniejszyła się z 33 do 20 uczniów a w gimnazjach z 38 do 33 uczniów.

Tabela 31 – Skolaryzacja i poziom skomputeryzowania szkół w gminie Wyrzysk w latach 2003-2006

	J. m.	2003	2004	2005	2006
SKOLARYZACJA					
współczynnik skolaryzacji brutto					
szkoły podstawowe	%	103,90	103,60	104,10	103,32
gimnazja	%	106,60	107,80	106,30	108,05
współczynnik skolaryzacji netto					
szkoły podstawowe	%	102,10	102,30	102,00	101,41
gimnazja	%	100,30	101,60	102,60	100,00
KOMPUTERYZACJA					
Komputery w szkole					
komputery w szkole ogółem	szt.	81	99	105	117
pracownie komputerowe ogółem	izba	8	8	8	8
komputery podłączone do Internetu ogółem	szt.	71	81	84	97
Szkoły podstawowe i gimnazjalne wg poziomu kształcenia					
udział szkół wyposażonych w komputery					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	83,3	83,3	83,3	83,3
gimnazja dla dzieci i młodzieży bez specjalnych	%	100,0	100,0	100,0	100,0
uczniowie przypadający na 1 komputer					
szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	osoba	33	27	25	20
gimnazja dla dzieci i młodzieży	osoba	38	35	35	33

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

4.6 Opieka medyczna

W Wyrzysku działa jeden szpital powiatowy posiadający 118 łóżek szpitalnych (stan na 31.12.2003). W 2003 roku 4 347 osób hospitalizowanych spędziło w szpitalu łącznie 27,5 tys. dni. Szpital powiatowy w Wyrzysku jest jedynym takim ośrodkiem w Gminie. Oprócz szpitala funkcjonują również cztery niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej i jedna prywatna przychodnia. Na jedną aptekę przypada przeciętnie 4,7 tys. mieszkańców Gminy. Na terenie Gminy działa jeden dom pomocy społecznej.

Tabela 32 – Liczba obiektów medycznych na terenie gminy Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
SZPITALA							
Szpitala ogólne							
szpitale ogółem	ob.	1	1	1	1	1	1
szpitale publiczne	ob.	1	1	1	1	1	1
łóżka ogółem	łóżko	115	115	118	b.d.	b.d.	b.d.
leczeni (bez ruchu międzyoddziałowego)	osoba	4 205	5 039	4 347	b.d.	b.d.	b.d.
osobodni leczenia	os.dzień	28 184	33 402	27 460	b.d.	b.d.	b.d.
PLACÓWKI AMBULATORYJNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ							
Przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie							
ogółem	ob.	1	2	3	3	4	5
publiczne	ob.	0	0	1	1	1	1
niepubliczne	ob.	1	2	2	2	3	4
Placówki podległe samorządowi terytorialnemu							
przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie	ob.	0	0	1	1	1	1
APTEKI I PUNKTY APTECZNE							
Apteki							
apteki	ob.	2	3	3	3	3	3
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	-	4 695	4 708	4 718	4 702	4 690
PLACÓWKI STACJONARNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ							
domy pomocy społecznej	ob.	1	1	1	1	1	1
miejsca (łącznie z filiami)	miejsce	90	90	90	90	85	78
mieszkańcy (łącznie z filiami)	osoba	90	90	88	84	81	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

5. Rozwój ekonomiczny i gospodarczy gminy Wyrzysk

5.1 Sektor budowlany

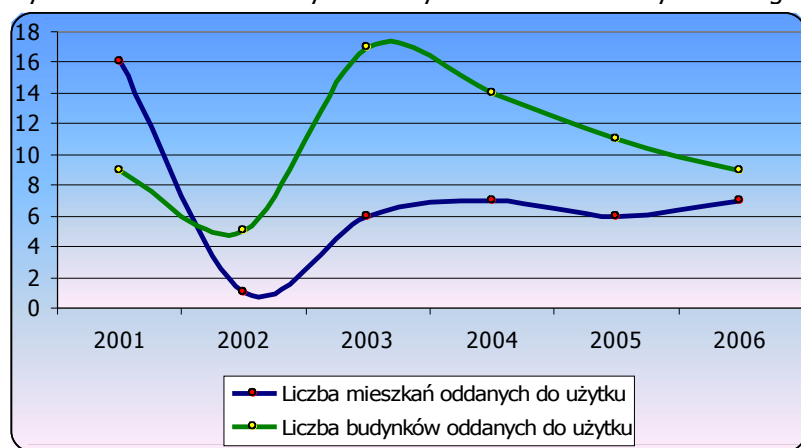
Liczba nowych mieszkań oddawanych do użytkowania utrzymuje się od 2003 roku na stałym poziomie. Liczba nowych budynków oddanych do użytkowania wykazuje trend malejący. W 2003 roku oddano 17 nowych budynków do eksploatacji, w 2005 roku 11 budynków a w 2006 roku 9 nowych budynków. Jest to tendencja odwrotna w stosunku do tej panującej obecnie w Polsce.

Tabela 33 - Liczba oddanych do użytku mieszkań i budynków w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA							
mieszkania	miesz.	16	1	6	7	6	7
izby	izba	48	5	35	40	35	43
powierzchnia użytkowa	m ²	952	70	978	1 052	731	1 161

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 10 – Liczba oddanych do użytku mieszkań i budynków w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

5.2 Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska

Nakłady inwestycyjne w sektorze na środki trwałe służące gospodarce wodnej zwiększyły się wyraźnie w stosunku do lat poprzednich. Wynika to z dokonanych inwestycji w 2005 roku związanych z gospodarką wodną w Gminie. Od 2003 roku Gmina nie inwestuje w ochronę powietrza atmosferycznego. W 2005 roku wyraźnie zmalała kwota inwestycji poniesionych na rozbudowę sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki.

Tabela 34 – Nakłady inwestycyjne służące ochronie środowiska w Gminie w latach 2001-2005

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005
EFEKTY RZECZOWE INWESTYCJI OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ						
Gospodarka ściekowa i ochrona wód, sieć kanalizacyjna						
odprowadzająca ścieki	km	10,6	6,4	1,1	1,2	1,1
odprowadzająca wody opadowe	km	0	0	0	0	0
NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WG KIERUNKÓW INWESTOWANIA						
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania						
ogółem	tys. zł	361,3	98,6	0	49,9	103,0
ujęcia i doprowadzenia wody	tys. zł	0	0	0	18,1	103,0
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	tys. zł	0	0	0	31,8	0
zbiorniki i stopnie wodne	tys. zł	361,3	0	0	0	0
regulacja i zabudowa rzek i potoków	tys. zł	0	98,6	0	0	0
obwałowania przeciwpowodziowe	tys. zł	0	0	0	0	0
stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	tys. zł	0	0	0	0	0
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu						
ogółem	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
zapobieganie zanieczyszczeniom razem	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
zapobieganie zanieczyszczeniom nowe techniki i technologie spalania paliw	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
zapobieganie zanieczyszczeniom modernizacja kotłowni i ciepłownictwa	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
Gospodarka ściekowa i ochrona wód						
ogółem	tys. zł	762,9	1 141,5	1 106,6	1 358,2	560,3
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	tys. zł	571,7	1 141,5	1 106,6	1 358,2	560,3
oczyszczalnie ścieków komunalnych	tys. zł	191,2	0	0	0	0
Gospodarka odpadami						
gospodarka odpadami ogółem	tys. zł	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

6. Rynek pracy w gminie Wyrzysk

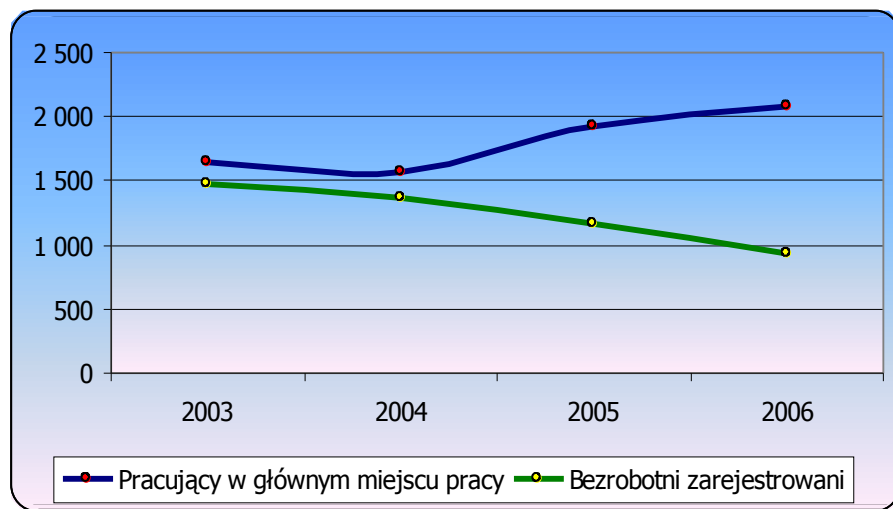
Od 2005 roku wzrasta w Gminie liczba osób pracujących i maleje liczba zarejestrowanych bezrobotnych. Wartości te nie rozkładają się równomiernie pomiędzy mężczyzn i kobiet. Zjawisko jest dwukrotnie bardziej intensywne w przypadku mężczyzn. Od 2003 roku zmniejszyła się liczba bezrobotnych zarejestrowanych o ponad 500 osób. Liczba osób pracujących w głównym miejscu pracy zwiększyła się od 2004 roku również o ponad 500 osób³.

Tabela 35 – Liczba osób pracujących i zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PRACUJĄCY W GŁÓWNYM MIEJSCU PRACY							
Pracujący wg płci							
ogółem	osoba	1 839	1 832	1 652	1 564	1 931	2 088
mężczyźni	osoba	1 017	1 038	918	811	1 081	1 227
kobiety	osoba	822	794	734	753	850	861
BEZROBOCIE							
Bezrobotni zarejestrowani wg płci							
ogółem	osoba	-	-	1 482	1 370	1 161	939
mężczyźni	osoba	-	-	663	573	448	308
kobiety	osoba	-	-	819	797	713	631

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 11 - Liczba osób pracujących i zarejestrowanych bezrobotnych w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Odsetek bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym maleje wyraźnie od 2003 roku. W 2006 roku odsetek ten wyniósł 10,6% przy największej wartości

³ Pracujący w głównym miejscu pracy (Employed persons In the main workplace) to osoby, które w jednostce sprawozdawczej oświadczyły, że to miejsce pracy jest ich głównym miejscem zatrudnienia. Należy zauważyć, że podawane przez GUS liczby pracujących w głównym miejscu pracy nie obejmują faktycznego zatrudnienia wszystkich mieszkańców na terenach wiejskich i miejsko-wiejskich. Podawana informacja ma natomiast charakter poglądowy i odzwierciedla zmiany i trend w zatrudnieniu.

wskaźnika w gminie Wysoka – 12,2% i najmniejszym w gminie Białośliwie – 6,6%. Stopa bezrobocia rejestrowanego dla powiatu pilskiego wyniosła w 2006 roku 13,2%⁴.

Tabela 36 – Procent bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym w powiecie pilskim w latach 2003-2006

Jednostka terytorialna	% bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym			
	2003	2004	2005	2006
	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
Wysoka	17,0%	16,9%	15,1%	12,2%
Łobżenica	18,6%	16,6%	14,3%	11,1%
Szydłowo	19,0%	17,4%	14,4%	10,9%
Wyrzysk	17,1%	15,6%	13,1%	10,6%
Miasteczko Krajeńskie	13,1%	12,5%	10,7%	7,9%
Ujście	13,5%	9,8%	9,7%	7,8%
Piła	10,8%	10,1%	8,5%	6,9%
Kaczory	11,8%	11,2%	10,0%	6,8%
Białośliwie	12,6%	12,3%	10,1%	6,6%
Stopa bezrobocia rejestrowanego				
Powiat pilski	-	19,0%	16,4%	13,2%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Wyrzysku wyniosła w 2006 roku 888 jednostek gospodarczych. Wyrzysk w powiecie pilskim ustępuje tylko byłej stolicy wojewódzkiej – Pile (8 211 jednostek gospodarczych). Najwięcej podmiotów gospodarczych Wyrzysk odnotował w 2003 roku. Silny spadek nastąpił w 2004 roku. Podobne zjawisko obserwowane było także w innych gminach.

Tabela 37 – Liczba podmiotów gospodarczych w powiecie pilskim w latach 2001-2006

Jednostka terytorialna	Podmioty gospodarcze ogółem					
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]
Piła	8 316	8 561	8 527	8 396	8 318	8 211
Wyrzysk	869	889	901	858	865	888
Szydłowo	453	466	469	451	499	551
Ujście	457	491	505	498	506	511
Łobżenica	452	474	479	443	452	461
Kaczory	455	477	464	449	445	455
Wysoka	321	325	323	306	295	284
Białośliwie	274	265	273	256	259	264
Miasteczko Krajeńskie	181	183	189	183	177	190

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Spośród 888 podmiotów gospodarczych, tylko 3,2% należy do sektora publicznego. Większość z tych trzech procent podmiotów to państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego. Oprócz nich występują także 3 spółki handlowe. Większość podmiotów gospodarczych sektora prywatnego to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Dużo mniejszy odsetek stanowią spółki handlowe także z udziałem kapitału zagranicznego. Na terenie Gminy działają ponadto dwie fundacje i sześć spółdzielni.

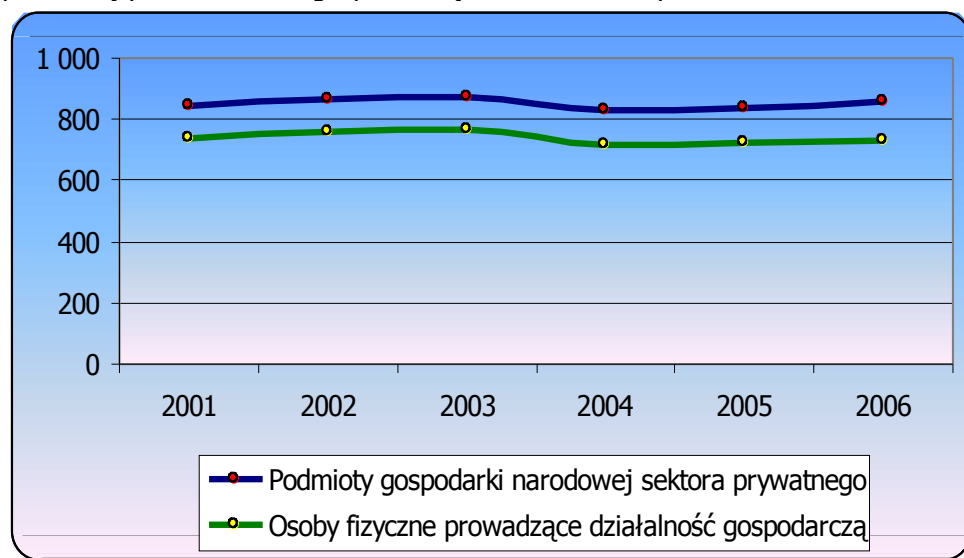
⁴ Odsetek bezrobotnych w stosunku do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym nie jest równoznaczny z wartością stopy bezrobocia rejestrowanego ponieważ do liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym zaliczane są również osoby niezdolne do pracy lub nie poszukujące pracy.

Tabela 38 – Podmioty gospodarki narodowej w gminie Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON WG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH							
Ogółem							
ogółem	jed.gosp.	869	889	901	858	865	888
Sektor publiczny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	28	27	29	28	29	29
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	jed.gosp.	17	18	19	21	22	22
przedsiębiorstwa państwowe	jed.gosp.	1	1	1	0	0	0
spółki handlowe	jed.gosp.	3	3	3	3	3	3
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego, gospodarstwa pomocnicze	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
Sektor prywatny							
podmioty gospodarki narodowej ogółem	jed.gosp.	841	862	872	830	836	859
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	jed.gosp.	741	757	763	715	720	734
spółki handlowe	jed.gosp.	18	21	24	26	25	27
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	jed.gosp.	5	5	7	9	10	11
spółdzielnie	jed.gosp.	7	7	7	7	7	6
fundacje	jed.gosp.	2	2	2	2	2	2
stowarzyszenia i organizacje społeczne	jed.gosp.	17	21	21	23	23	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 12 – Liczba podmiotów gospodarki narodowej sektora prywatnego i osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy w latach 2001-2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Liczba podmiotów gospodarczych sektora prywatnego w Wyrzysku wynosi 859 jednostek i wzrosła od 2004 roku o 3,5%. Największy wzrost liczby podmiotów gospodarczych odnotowuje Szydłowo (22,7% od 2004 roku). W pozostałych gminach wzrost liczby podmiotów był albo nieznaczny albo nastąpił spadek ich liczby.

Tabela 39 – Podmioty gospodarki narodowej sektora prywatnego w powiecie pilińskim w latach 2004-2006

Jednostka terytorialna	podmioty gospodarki narodowej sektora prywatnego ogółem		
	2004	2005	2006
	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]	[jed.gosp.]
Piła	8 159	8 047	7 940
Białośliwie	246	250	252
Kaczory	424	420	430
Łobżenica	420	429	438
Miasteczko Krajeńskie	169	163	174
Szydłowo	432	478	530
Ujście	482	490	495
Wyrzysk	830	836	859
Wysoka	293	282	271

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7. Struktura budżetu gminy Wyrzysk

Dochody budżetowe Wyrzyska wzrosły od 2001 roku o ponad 65% i wyniosły w 2006 roku 26 772,7 tys. złotych. Jedna trzecia z tych dochodów to dochody własne Gminy pochodzące przede wszystkim z części podatku dochodowego od osób fizycznych (również od tych prowadzących działalność gospodarczą), podatku od nieruchomości i podatku rolnego. 11 384,2 tys. złotych stanowiły w 2006 roku subwencje a 6 154,4 dotacje celowe. Dochody budżetu Gminy na jednego mieszkańca przekroczyły 1 894 złotych. Dochody własne na jednego mieszkańca wyniosły 600 złotych na rok z czego ponad 257 złotych pochodziło z dochodów podatkowych.

Tabela 40 – Dochody budżetowe gminy Wyrzysk w latach 2001-2006

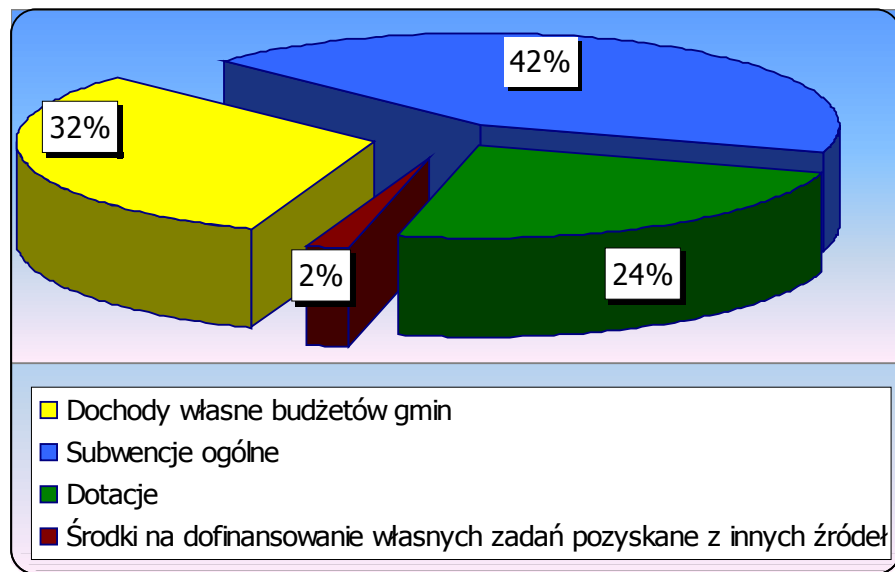
	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
DOCHODY BUDŻETOWE GMINY							
ogółem	zł	16 148 052	18 767 998	19 328 301	20 371 514	22 827 076	26 772 774
Dochody własne budżetów Gminy							
razem	zł	5 647 225	6 198 494	5 906 007	6 798 506	7 649 965	8 483 290
podatek rolny	zł	680 684	698 456	597 915	639 631	641 244	581 106
podatek od nieruchomości	zł	2 009 864	2 201 617	2 346 822	2 460 808	2 589 511	2 701 950
podatek od środków transportowych	zł	124 208	151 269	169 068	128 839	150 759	144 293
wpływy z innych lokalnych opłat	zł	0	12 026	3 268	0	0	0
wpływy z opłaty skarbowej	zł	103 750	126 814	113 533	148 262	144 970	166 614
podatek od czynności cywilnoprawnych	zł	-	-	-	270 681	113 353	148 763
dochody z majątku gminy	zł	395 084	387 224	391 732	323 403	207 005	597 222
wpływy z usług	zł	125 314	140 686	83 106	87 426	278 092	130 836
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa razem	zł	1 479 768	1 476 345	1 532 636	2 080 512	2 208 984	2 842 982
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	zł	1 414 389	1 399 315	1 435 029	1 933 760	2 138 837	2 747 843
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	zł	65 379	77 030	97 607	146 752	70 147	95 139
Subwencje ogólne							

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
DOCHODY BUDŻETOWE GMINY							
razem	zł	7 809 019	9 503 365	10 604 036	10 516 196	10 719 353	11 384 230
Dotacje celowe							
dotacje celowe z budżetu państwa	zł	2 441 999	2 773 776	2 319 811	2 613 121	4 043 673	6 154 401
dotacje otrzymane z funduszy celowych	zł	11 447	249 664	336 750	150 547	377 105	217 300
dotacje celowe otrzymane na podstawie porozumień między jednostkami samorządu terytorialnego	zł	26 662	22 699	23 535	31 183	36 980	36 635
Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł							
ogółem	zł	211 700	20 000	138 162	261 961	0	496 918
Dochody na 1 mieszkańca							
ogółem	zł	-	1 335,80	1 371,48	1 440,09	1 611,74	1 894,48
dochody własne	zł	-	441,17	419,07	480,60	540,14	600,29
dochody własne - dochody podatkowe	zł	-	-	-	-	250,66	257,29

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Subwencje ogólne stanowią 42% dochodów budżetowych, dochody własne 32% a dotacje 24%. Środki na dofinansowanie własnych zadań pozyskane z innych źródeł wyniosły 2% dochodów budżetowych ogółem.

Wykres 13 – Udział poszczególnych pozycji w dochodach ogółem gminy Wyrzysk w 2006 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

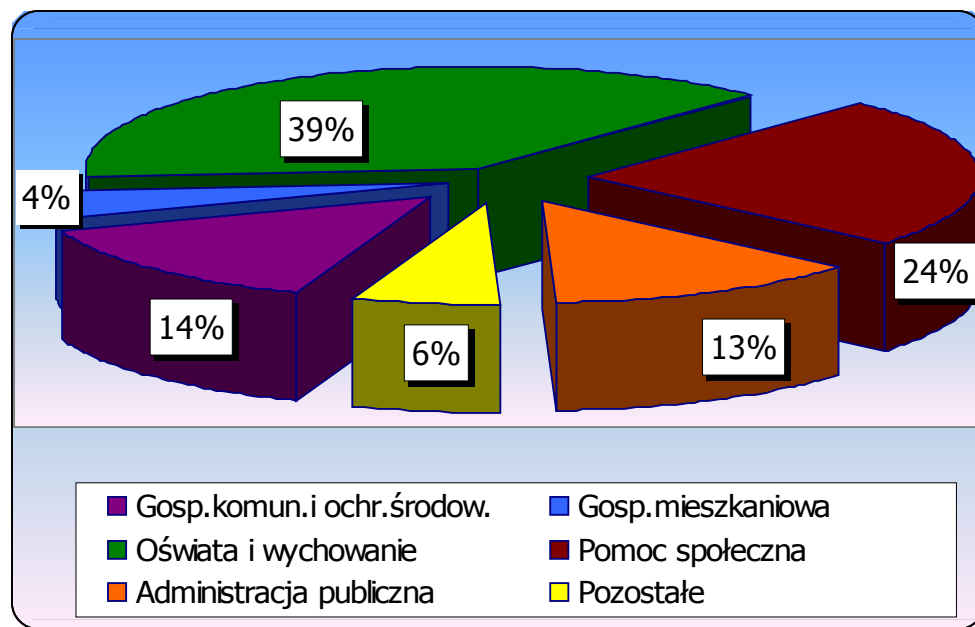
Analizując strukturę wydatków budżetu Gminy od 2001 roku można stwierdzić, że ponad proporcjonalnie wzrosły nakłady Gminy na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, gospodarkę mieszkaniową i pomoc społeczną. Łącznie w porównaniu z 2001 roku nakłady te wzrosły z 4 057,5 tys. złotych do 11 035,4 tys. złotych (wzrost o 172%). W 2006 roku wyraźnie wzrosły także nakłady na rolnictwo i kulturę fizyczną i sport. Spadły natomiast wydatki na transport i łączność oraz ochronę zdrowia.

Tabela 41 – Wydatki budżetowe gminy Wyrzysk w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
WYDATKI BUDŻETOWE GMINY							
ogółem	zł	16 220 022	19 630 853	20 236 643	20 671 378	22 063 992	27 836 826
wydatki na rolnictwo i łowiectwo	zł	41 964	44 901	35 986	29 069	35 797	177 262
wydatki na transport i łączność	zł	149 393	400 437	1 220 676	449 349	540 119	493 243
wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska	zł	1 078 657	1 931 632	2 108 203	2 505 480	1 242 902	3 650 207
wydatki na gospodarkę mieszkaniową	zł	196 714	164 642	210 178	311 978	403 227	1 089 052
wydatki na oświatę i wychowanie	zł	7 018 742	8 624 792	8 392 907	9 126 674	9 714 171	10 170 744
wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	zł	469 315	634 410	619 975	650 307	659 372	772 075
wydatki na ochronę zdrowia	zł	173 410	190 454	167 949	192 773	213 888	170 908
wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	zł	2 782 155	3 053 865	2 749 825	3 421 364	4 677 695	6 296 156
wydatki na kulturę fizyczną i sport	zł	94 639	125 084	94 920	111 864	121 736	178 227
wydatki na administrację publiczną	zł	2 410 523	2 563 855	2 748 767	2 882 817	3 137 609	3 448 250
Wydatki na 1 mieszkańca							
ogółem	zł	-	1 397,21	1 435,94	1 461,29	1 557,86	1 969,77
na oświatę i wychowanie	zł	-	613,86	595,54	645,18	685,88	719,70
na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego	zł	-	45,15	43,99	45,97	46,56	54,63

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wykres 14 – Udział poszczególnych sektorów w wydatkach budżetowych w gminie Wyrzysk w 2006 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Najwięcej środków Gmina przeznaczą na oświatę i wychowanie, pomoc społeczną i gospodarkę komunalną z ochroną środowiska. Łącznie na te trzy działy budżetowe przeznaczono 77% wydatków ogółem. Administracja publiczna pochłonięła 13% całości wydatków a gospodarka mieszkaniowa 4%.

7.1. Oświata i wychowanie

Oświata i wychowanie stanowi największą część wydatków budżetowych Gminy. Wzrost nakładów na ten dział wynosi przeciętnie ok. 5% rocznie. Plan w 2006 roku został wykonany w 96,83% a wydatki wyniosły 10 170,7 tys. zł. Największą część wydatkowano na szkoły podstawowe (5 129,9 tys. zł) w tym na wynagrodzenia oraz materiały i usługi umożliwiające prace w budynkach szkół. Najważniejsze wydatki majątkowe realizowane były w ramach Kontraktu Wojewódzkiego, działanie „Rozbudowa lokalnej infrastruktury społecznej”, poddziałanie „Wyposażenie szkół podstawowych i gimnazjów w sprzęt komputerowy i urządzenia telekomunikacyjne umożliwiające stosowanie technologii informatycznych w procesie dydaktycznym i zarządzaniu szkołą na poziomie oddziału szkolnego”. Zakupiono m.in. 22 laptopy i 4 projektory. Wydatki związane z obsługą przedszkoli wyniosły 100% planu (955,6 tys. zł) a wydatki związane z obsługą gimnazjów wyniosły 97,92% planu (2 643,0 tys. zł). Wydatki majątkowe z rozdziału „Gimnazja” dotyczyły budowy hali środowiskowej i przebudowy części mieszkalnej na pomieszczenia szkolne. Koszt dowożenia dzieci do szkół wyniósł 93,31% planu (463,0 tys. zł) i odnosił się do dowożenia uczniów do szkół podstawowych i gimnazjalnych w Wyrzysku, Osieku nad Notecią, Falmierowie, Kosztowie i Glesnie. Spadek wydatków związanych z dowożeniem dzieci do szkół wynika ze zmniejszającej się liczby dowożonych uczniów i w związku z tym tras dowozów.

Tabela 42 – Wydatki na oświatę i wychowanie w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na oświatę i wychowanie							
ogółem	zł	7 018 742	8 624 792	8 392 907	9 126 674	9 714 171	10 170 744
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	5 574 163	6 668 907	7 549 586	7 377 601	7 706 191	8 255 108
wydatki majątkowe ogółem	zł	1 055 006	1 541 253	437 201	446 111	628 340	508 417
szkoły podstawowe	zł	3 800 423	4 243 180	4 559 011	4 461 394	4 923 093	5 129 855
dowożenie uczniów do szkół	zł	294 221	349 459	408 596	429 097	626 152	462 991
gimnazja	zł	2 376 697	3 387 583	2 729 646	2 553 242	2 506 984	2 642 973
przedszkola przy szkołach podstawowych	zł	182 034	182 482	222 195	1 114 382	968 941	955 639
zespoły ekonomiczno-administracyjne szkół	zł	-	273 240	288 875	405 097	353 342	346 959

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.2. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Pomoc społeczna stanowiła w 2006 roku 24% wydatków Gminy. Wykonanie wyniosło 98,34% planu (6 296,2 tys. zł). Największa część wydatków skierowana była na świadczenia społeczne (4 312,0 tys. zł) w tym zasiłki rodzinne, zasiłki pielęgnacyjne, dodatki do zasiłków rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjne i zasiłki alimentacyjne. Dużo środków pieniężnych przeznaczono w ramach dodatków mieszkaniowych (586,5 tys. zł), zasiłków i pomocy w naturze, składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (472,7 tys. zł) oraz ośrodki pomocy społecznej (395,6 tys. zł).

Tabela 43 – Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej							
ogółem	zł	2 782 155	3 053 865	2 749 825	3 421 364	4 677 695	6 296 156
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	481 534	443 846	404 279	3 421 364	534 937	603 949
wydatki majątkowe	zł	0	0	0	3 421 364	0	0
zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia społeczne	zł	-	1 836 800	1 473 125	457 486	476 860	472 680

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Na ochronę zdrowia wydatkowano w 2006 roku 170,9 tys. zł (93,81% planu). Ponad 96% środków przeznaczonych zostało na przeciwdziałanie alkoholizmowi – rozdział 85154.

Tabela 44 – Wydatki na ochronę zdrowia w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na ochronę zdrowia							
ogółem	zł	173 410	190 454	167 949	192 773	213 888	170 908
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	67 491	81 031	57 037	80 522	60 699	33 244
wydatki majątkowe ogółem	zł	0	0	0	0	20 000	4 000
przeciwdziałanie alkoholizmowi	zł	167 873	188 438	167 649	192 473	193 388	164 419

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.3. Gospodarka komunalna, mieszkaniowa i ochrona środowiska

Dział 900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska to jeden z większych działów wydatkowych budżetu gminy Wyrzysk. W 2006 roku wydano w nim 3 650,2 tys. zł (82,13% planu). Duże wydatki związane były z utrzymaniem oświetlenia ulic, placów i dróg w tym zakup energii usług remontowych i usług pozostałych w tym usług związanych z unowocześnieniem urządzeń oświetlenia ulicznego, utrzymaniem zieleni w miastach i gminach oraz oczyszczaniem miast i wsi. Najważniejsze wydatki majątkowe w 2006 roku związane były z budową sieci wodociągowej w Bagdadzie, Bielawach Nowych, Gleśnie, Gleszczonku, Dobrzyniewie i Marynce wraz z modernizacją stacji uzdatniania wody w Wyrzysku. Największa część wydatków majątkowych przeznaczona została na budowę kolektora ściekowego z przepompownią w Osieku nad Notecią.

Tabela 45 – Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska							
ogółem	zł	1 078 657	1 931 632	2 108 203	2 505 480	1 242 902	3 650 207
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	572 831	798 257	878 652	1 049 604	925 940	981 987
wydatki majątkowe ogółem	zł	505 826	1 133 375	1 229 551	1 455 876	316 962	2 668 221
oczyszczanie miast i gmin	zł	124 089	128 283	208 670	201 405	198 189	207 522
utrzymanie zieleni w miastach i gminach	zł	49 928	52 925	85 635	92 867	92 938	86 723
oświetlenie ulic, placów i dróg	zł	305 888	450 845	475 874	524 271	531 856	580 320
gospodarka ściekowa i ochrona wód	zł	-	104 513	19 770	26 784	35 878	25 967
gospodarka odpadami	zł	-	1 107	5 051	1 559	5 751	5 474

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Wydatki na gospodarkę mieszkaniową stanowiły w 2006 roku 94,57% planu (1 151,6 tys. zł) z czego większość stanowiły wydatki związane z rozdziałem 70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami. Wydatki majątkowe w tym rozdziale przeznaczone zostały m.in. na wykup i adaptację nieruchomości na cele publiczne, wymianę kotła c.o. w budynku gminnym OSP w Wyrzysku i modernizację kotłowni w budynku w Wyrzysku.

Tabela 46 – Wydatki na gospodarkę mieszkaniową w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową							
ogółem	zł	196 714	164 642	210 178	311 978	403 227	1 089 052
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	111 859	127 145	198 870	264 308	354 494	152 994
wydatki majątkowe ogółem	zł	84 855	37 497	11 308	47 670	34 733	904 713
gospodarka gruntami i nieruchomościami	zł	100 486	148 818	150 457	277 965	356 709	853 108

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.4. Administracja publiczna

Wydatki na dział 750 Administracja publiczna zrealizowane zostały na poziomie 89,09% planu i wyniosły 3 448,2 tys. zł. Od 2004 roku wydatki na administrację publiczną rosną o ok. 9% rocznie. Większość wydatków stanowiło utrzymanie Urzędu Gminy w Wyrzysku w tym wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń urzędników. Pozostałe wydatki związane były z zakupem energii i usług remontowych do budynku UM oraz zakupu materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do wykonywania pracy Urzędu. Najważniejsze wydatki majątkowe związane były z uruchomieniem elektronicznego obiegu dokumentów i serwera baz danych i zakup zegara ulicznego.

Tabela 47 – Wydatki na administrację publiczną w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na administrację publiczną							
ogółem	zł	2 410 523	2 563 855	2 748 767	2 882 817	3 137 609	3 448 250
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	2 292 511	2 397 140	2 590 668	2 704 646	2 823 817	3 163 873
wydatki majątkowe ogółem	zł	2 723	21 429	45 910	29 280	161 383	108 223
rady gmin miast	zł	150 417	172 584	136 125	154 704	164 871	186 618
urzędy gmin miast	zł	1 911 175	2 025 525	2 222 632	2 424 084	2 645 633	2 897 927

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.5. Transport i łączność

Plan wydatków budżetowych w 2006 roku zrealizowany został na poziomie 493,2 tys. zł a wykonanie wynosiło 93,08% planu. Poziom wydatków utrzymuje się od 2004 roku na mniej więcej zbliżonym poziomie. Wydatki majątkowe wynoszą ok. 60% ogółu wydatków na transport i łączność. Wydatki bieżące poniesiono w 2006 roku m.in. na naprawy chodników, przepustów drogowych, kładek, wiaty autobusowej i akcji odśnieżania w zimie. Wydatki majątkowe przeznaczone zostały na odwodnienie ul. Wiejskiej w Wyrzysku, budowę dróg dojazdowych do gruntów rolnych oraz zakup równiarki dróg.

Tabela 48 – Wydatki na transport i łączność w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na transport i łączność							
ogółem	zł	149 393	400 437	1 220 676	449 349	540 119	493 243
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	137 653	83 347	177 987	154 118	171 422	175 018
wydatki majątkowe ogółem	zł	11 740	317 090	1 042 689	279 231	368 697	318 225
drogi publiczne gminne	zł	146 803	400 437	1 220 676	433 349	540 119	493 243

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.6. Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego

Wydatki budżetowe z działu 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego zostały wykonane w 99,82% (772,1 tys. zł). Większość wydatków związana była z rozdziałem Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby (424,9 tys. zł) oraz rozdziałem Biblioteki (276,6 tys. zł). Podstawowym wydatkiem były wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń pracowników zatrudnionych w placówkach i ośrodkach kulturowych.

Tabela 49 - Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego							
ogółem	zł	469 315	634 410	619 975	650 307	659 372	772 075
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	19 802	43 136	89 875	80 522	92 632	134 875
wydatki majątkowe ogółem	zł	0	101 275	24 300	47 785	0	0
biblioteki	zł	197 234	215 000	221 800	204 600	250 361	276 600
domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	zł	272 081	419 410	386 432	428 300	385 011	424 893

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.7. Kultura fizyczna i sport

Wydatki budżetowe na rozdział 926 Kultura fizyczna i sport wyniosły 98,91% planu (178,2 tys. zł). Część wydatków stanowiły dotacje celowe przeznaczone na dofinansowanie zadania własnego gminy zleconego do realizacji stowarzyszeniom w zakresie kultury fizycznej i sportu. Pozostałe wydatki związane były z organizacją imprez sportowych na terenie Gminy w tym Ogólnopolskiego Biegu „Olka”, Nocy Świętojańskiej i festynu w sołectwach z okazji „Dnia Dziecka” oraz z zakupami usług remontowych wykonanych w obiekcie WLKS „Łobzonka”, TSK „Orzeł” Osiek i LZS „Sokół” Kościerzyn Wielki.

Tabela 50 – Wydatki na kulturę fizyczną i sport w latach 2001-2006

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Wydatki na kulturę fizyczną i sport							
ogółem	zł	94 639	125 084	94 920	111 864	121 736	178 227
wydatki bieżące jednostek budżetowych ogółem	zł	18 960	55 084	22 586	39 972	43 396	99 237

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

7.8. Obsługa długu publicznego

Obsługa długu publicznego wyniosła w 2006 roku 203,6 tys. zł. w tym odsetki od pożyczki z NFOŚiGW 14,7 tys. zł, odsetki od pożyczki w WFOŚiGW w Poznaniu 37,8 tys. zł, odsetki od kredytu w BS Więcbork 123,4 tys. zł, odsetki od kredytów PKO BP 13,7 tys. zł a odsetki od kredytu w BS Białośliwie 4,8 tys. zł.

7.9. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska

Nakłady na środki trwałe związane z ujęciami i doprowadzaniem wody wyniosły w 2005 roku 103 tys. złotych a wydatki inwestycyjne związane z budową sieci kanalizacyjnej 560,3 tys. złotych.

Tabela 51 – Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w latach 2001-2005

	J. m.	2001	2002	2003	2004	2005
NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WG KIERUNKÓW INWESTOWANIA						
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania						
ogółem	tys. zł	361,3	98,6	0	49,9	103,0
ujęcia i doprowadzenia wody	tys. zł	0	0	0	18,1	103,0
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	tys. zł	0	0	0	31,8	0
zbiorniki i stopnie wodne	tys. zł	361,3	0	0	0	0
regulacja i zabudowa rzek i potoków	tys. zł	0	98,6	0	0	0
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu						
ogółem	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
zapobieganie zanieczyszczeniom razem	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
zapobieganie zanieczyszczeniom nowe techniki i technologie spalania paliw	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
zapobieganie zanieczyszczeniom modernizacja kotłowni i ciepłownictwa	tys. zł	54,7	149,7	0	0	0
Gospodarka ściekowa i ochrona wód						
ogółem	tys. zł	762,9	1 141,5	1 106,6	1 358,2	560,3
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	tys. zł	571,7	1 141,5	1 106,6	1 358,2	560,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

8. Stan obecny gminy Wyrzysk, analiza SWOT

Technika analityczna SWOT ma na celu posegregowanie posiadanych informacji na cztery kategorie czynników strategicznych:

- S (Strengths) – oznacza mocne obecnej sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Wyrzysk tzn. wszystko to co stanowi atut, przewagę i jej zaletę,
- W (Weaknesses) – oznacza słabe strony Gminy tzn. wszystko to co stanowi słabość lub barierę rozwoju dla gminy Wyrzysk,
- O (Opportunities) – oznacza szanse dla rozwoju społeczno-gospodarczego tzn. wszystko to co stwarza dla Gminy szansę korzystnej zmiany lub polepszenie obecnej sytuacji,
- T (Threats) – oznacza zagrożenia tzn. wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Informacja, która nie może być poprawnie zakwalifikowana do żadnej z wymienionych grup, jest w dalszej analizie pomijana jako nieistotna strategicznie. Istnieją przynajmniej trzy ujęcia interpretujące prawidłowość przyporządkowania informacji strategicznych do odpowiednich komórek macierzy SWOT:

- W niektórych wykładniach mówi się, że mocne strony i słabe strony, to czynniki wewnętrzne, szanse i zagrożenia — to czynniki zewnętrzne,
- W innej interpretacji: mocne strony i słabe strony to cechy stanu obecnego, a szanse i zagrożenia, to spodziewane zjawiska przyszłe.
- Wreszcie u niektórych autorów: mocne strony i słabe strony to czynniki zależne od wpływów planistycznych i zarządczych), a szanse i zagrożenia, to czynniki obiektywne, na które Gmina nie ma bezpośredniego wpływu sprawczego.

Na potrzeby analizy SWOT sytuacji społeczno-gospodarczej Wyrzyska, przygotowana została macierz w oparciu o drugą interpretację analizy.

Tabela 52 – Analiza SWOT przygotowana w oparciu o dane statystyczne i informacje z gminy Wyrzysk

Analiza SWOT gminy Wyrzysk przygotowana w oparciu o dane statystyczne	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> •Położenie geograficzne Gminy; •Droga krajowa nr 10 przechodząca przez Gminę; •Atrakcyjność turystyczna i przyrodnicza Gminy; •Obszar chronionego krajobrazu; •Duża liczba opracowanych strategii obszarowych Gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> •Brak dużych zakładów produkcyjnych, i przetwórczych; •Słabo rozwinięta turystyka; •Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura w tym kanalizacja i sieć gazociągowa; •Zahamowany rozwój budownictwa mieszkaniowego; •Słabo rozwinięta działalność kulturowa; •Wysokie bezrobocie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> •Rozwój turystyki; •Modernizacja drogi nr 10 i budowa obwodnicy; •Finansowanie inwestycji z zewnątrz w tym z funduszy strukturalnych UE; •Integracja z sąsiadującymi gminami w tym z gminami z województwa kujawsko-pomorskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> •Wzrost ruchu drogowego na drodze nr 10; •Emigracja zarobkowa młodzieży niekorzystne zmiany demograficzne; •Ograniczone fundusze własne i brak zewnętrznych środków finansowych; •Brak spójnej wizji rozwoju gmin sąsiadujących.

Źródło: Opracowanie własne

III. Plany i strategie gminy Wyrzysk na lata 2008-2015

1. Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk w latach 2001-2010

Misja Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk w latach 2001-2010 zawarta została w następującym sformułowaniu:

Gmina Wyrzysk – prężny i nowoczesny obszar gospodarczy oparty na drobnym przemyśle, handlu i usługach z rozwiniętym nowoczesnym rolnictwem oraz turystyką. Gmina z nowoczesną infrastrukturą, wykształconym społeczeństwem i czystym środowiskiem naturalnym. Samorząd o dobrze rozwiniętej bazie kulturalnej i sportowej.

W Strategii cały obszar społeczno-gospodarczy podzielony został umownie na pięć części:

- obszar związany z gospodarką,
- obszar związany z przestrzenią,
- obszar związany z społecznością,
- obszar związany z ekologią,
- obszar związany z infrastrukturą.

Każdy z obszarów posiada własny priorytet:

- Priorytet gospodarki: Tworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa, małej i średniej przedsiębiorczości przy jednoczesnym tworzeniu montażu finansowego dla przedsięwzięć o charakterze ponadlokalnym.
- Priorytet przestrzeni: Rozwój terenów w oparciu o walory przyrodnicze i położenie geograficzne przy działaniach na rzecz zharmonizowanego i wpisanego w strategię powiatu i województwa rozwoju gminy z pełną integracją poszczególnych obszarów gminy o różnym znaczeniu dla społeczno-gospodarczego rozwoju.
- Priorytet społeczności: Tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju edukacyjnego społeczności gminy, przy jednoczesnym wspieraniu przedsiębiorczości lokalnej i poprawy jakości życia m.in. poprzez stwarzanie warunków dla rozwoju służby zdrowia.
- Priorytet ekologii: Ochrona powietrza poprzez rozbudowę sieci gazowniczej i ochrona wód poprzez dalsze inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnej oraz intensyfikacja działań na rzecz pełnej segregacji i utylizacji odpadów stałych.
- Priorytet infrastruktury: Wykorzystanie istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej dla rozbudowy usług oczyszczania ścieków z jednoczesnym rozpoczęciem gazyfikacji gminy i rozbudowa infrastruktury dla rozwoju różnych form budownictwa.

Sposoby monitorowania Strategii rozwoju gminy Wyrzysk przedstawia na kolejnej stronie tabela.

Tabela 53 – Sposoby monitorowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2001-2010

Monitorowanie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk		
Zadania	Osoby odpowiedzialne	Termin realizacji
Powołanie Komisji Stałej Rady Miejskiej ds. Monitorowania Strategii	Rada Miejska	kwiecień 2001r.
Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji projektów i zadań zamieszczonych w programach operacyjnych	Komisja Stała Rady Miejskiej ds. Monitorowania Strategii	co 3 miesiące począwszy od czerwca 2001 r. na ręce Przewodniczącego Rady Miejskiej
Ocena realizacji strategii	Rada Miejska	sesja absolutoryjna każdego roku
Organizowanie debat strategicznych z udziałem osób tworzących wcześniej strategię dla oceny jej aktualności	Rada Miejska	raz na 2 lata

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju Gminy

Ankiety pogładowe wykorzystane przy opracowywaniu Strategii

Uczestnicy debaty formułowali „na gorąco” problemy, które ich zdaniem powinny zostać z końcem roku rozwiązane. Zagadnienia problemowe ustalone wraz z uczestnikami debaty oceniane były w skali ważności problemu od 1 do 10 pkt. Wymienione zagadnienia problemowe przedstawia poniższa tabela:

Tabela 54 – Odpowiedzi ankietowe na zagadnienia problemowe Gminy

Analiza odpowiedzi ankietowych na zagadnienie problemowe Gminy			
Zagadnienie problemowe	Konieczność realizacji działań rozwiązujących problem		
	niska	wysoka	bardzo wysoka
Zwiększenie bezpieczeństwa publicznego	7	8	19
Wykonanie kanalizacji	1	4	29
Wodociągi wiejskie	7	9	18
Budowa obwodnicy	2	7	25
Modernizacja oświetlenia	8	17	9
Rozpoczęcie budowy szkoły średniej	5	8	21
Poprawa stanu dróg wiejskich	3	10	21
Walka z bezrobociem	3	2	29
Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości	3	6	25
Stworzenie warunków do budowy nowych mieszkań	3	12	19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju Gminy

Hierarchizacja problemów rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Wyrzysk przedstawiała się w 2001 roku następująco:

- walka z bezrobociem – 303 głosów ważonych,
- wykonanie kanalizacji – 297 głosów ważonych,
- budowa obwodnicy – 283 głosów ważonych,
- rozwój małej i średniej przedsiębiorczości – 281 głosów ważonych,
- poprawa stanu dróg wiejskich – 262 głosów ważonych,
- rozpoczęcie budowy szkoły średniej – 248 głosów ważonych,
- zwiększenie bezpieczeństwa publicznego – 240 głosów ważonych,
- stworzenie warunków do budowy nowych mieszkań – 240 głosów ważonych,

- wodociągi wiejskie – 227 głosów ważonych,
- modernizacja oświetlenia – 192 głosów ważonych.

Cele strategiczne określone w Strategii rozwoju Gminy z 2001 roku wybrane zostały na drodze spotkań i debat różnych reprezentantów Wyrzyska, którzy podzieleni zostali tematycznie na pięć grup odpowiadających przyjętymi wcześniej umownymi obszarami. Ostatecznie zdecydowano się na schemat rozwoju przedstawiony poniżej.

Tabela 55 – Cele strategiczne określone w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2001-2010

Cele priorytetowe, niezbędne i drugorzędne Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2001-2010				
PRIORYTETY	STWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI		PODJĘCIE DZIAŁAŃ W KIERUNKU SKANALIZOWANIA CAŁEGO OBSZARU GMINY I BUDOWY SIECI GAZOWNICZEJ W OBSZARACH O ZINTEGROWANEJ ZABUDOWIE	
CELE NIEZBĘDNE	PODJĘCIE DZIAŁAŃ W CELU ZMNIEJSZANIA NISKIEJ EMISJI	STWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU NOWOCZESNEGO ROLNICTWA (GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO)	UMACNIANIE I ROZWIJANIE ISTNIEJĄCEGO STANU W OŚWIACIE	UMOŻLIWIENIE ROZWOJU RÓŻNYCH FIRM BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO
	PODJĘCIE DZIAŁAŃ W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG	PODJĘCIE DZIAŁAŃ W KIERUNKU SEGREGACJI I UTYLIZACJI ODPADÓW STAŁYCH	STWORZENIE WARUNKÓW ROZWOJU I ZWIĘKSZENIA DOSTĘPNOŚCI USŁUG MEDYCZNYCH	POPRAWIENIE BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO I ZMNIEJSZENIE ILOŚCI ZJAWISK PATOLOGICZNYCH
CELE DRUGORZĘDNE	PROMOCJA GMINY	STWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU INSTYTUCJI FINANSOWYCH	PODJĘCIE DZIAŁAŃ W KIERUNKU RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH	PODJĘCIE DZIAŁAŃ W KIERUNKU ROZWOJU KULTURY I SPORTU MASOWEGO

Źródło: Opracowanie na podstawie Strategii rozwoju gminy Wyrzysk z 2001r.

Propozycje poszczególnych grup uwarunkowane były najczęściej tematyką, którą grupy się zajmowały. Priorytety grupy „Społeczność” dotyczyły zmniejszania bezrobocia i wykorzystania warunków przyrodniczych, grupy „Infrastruktura” wykorzystania warunków przyrodniczych i połączenie Wyrzyska z Osiekiem nad Notecią, grupy „Gospodarka” rozbudowy infrastruktury progospodarczej i stworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości, grupy „Przeźrenie” rozwoju przedsiębiorczości i budowy sieci kanalizacyjno-gazociągowej a grupy „Ekologia” zwiększenia zasięgu odbioru ścieków i zmniejszania bezrobocia.

Tabela 56 – Propozycje hierarchizacji celów strategicznych poszczególnych grup dyskusyjnych przygotowujących Strategię rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2001-2010

PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI CELÓW GRUPY „SPOŁECZNOŚĆ”				
PRIORYTETY	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU RACJONALNEGO WYKORZYSTANIA WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH: NIZINA NOTECI, NATURALNY SZLAK KAJAKOWY – ŁOBZONKA, KOMPLEKSY LEŚNE, JEZIORA		STWORZYĆ WARUNKI DO ZMNIJSZENIA BEZROBOCIA I POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA POPRZEC ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	
CELE NIEZBĘDNE	WYKONAĆ SIĘĆ KANALIZACYJNO – SANITARNA W GMINIE	UMACNIĄĆ I ROZWIJAĆ ISTNIEJĄCY STAN W OŚWIACIE	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU GAZYFIKACJI GMINY WYRZYSK	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI
CELE DRUGORZĘDNE	PODEJMOWAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY I ROZWOJU W KULTURZE I SPORCIE MASOWYM	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG	UMOŻLIWIĆ ROZWÓJ BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO – STWORZYĆ WARUNKI	POPRAWIĆ BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE I ZMNIJSZYĆ ILOŚĆ ZJAWISK PATOLOGICZNYCH
	PROMOWAĆ MIASTO I GMINĘ W KIERUNKU POZYSKANIA INWESTORÓW	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POZYSKIWANIA ŚRODKÓW SPOZA BUDŻETU GMINY NA REALIZACJĘ WAŻNYCH ZADAŃ GOSPODARCZYCH	STWORZYĆ WARUNKI ROZWOJU W KIERUNKU SŁUŻBY ZDROWIA	PODJAĆ DZIAŁANIA PROEKOLOGICZNE W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA, WÓD I GLEBY
PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI CELÓW GRUPY „INFRASTRUKTURA”				
PRIORYTETY	UWZGLĘDNIENIE W PLANIE ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POŁĄCZENIA WYRZYSKA Z OSIEKIEM I OPRACOWANIE WŁAŚCIWEJ INFRASTRUKTURY		WYKORZYSTANIE NATURALNYCH WARUNKÓW PRZYRODNICZYCH I POŁOŻENIA DLA CELÓW ROZWOJU TURYSTYKI I ROLNICTWA	
CELE NIEZBĘDNE	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI I WSPIERAĆ ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POZYSKIWANIA ŚRODKÓW SPOZA BUDŻETU GMINY NA REALIZACJĘ WAŻNYCH ZADAŃ GOSPODARCZYCH M.IN.: BANK LOKALNY, FUNDUSZE POMOCOWE	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI I WSPIERAĆ ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POZYSKIWANIA ŚRODKÓW SPOZA BUDŻETU GMINY NA REALIZACJĘ WAŻNYCH ZADAŃ GOSPODARCZYCH M.IN.: BANK LOKALNY, FUNDUSZE POMOCOWE
CELE DRUGORZĘDNE	UMACNIĄĆ I ROZWIJAĆ ISTNIEJĄCY STAN W OŚWIACIE	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG	UMACNIĄĆ I ROZWIJAĆ ISTNIEJĄCY STAN W OŚWIACIE	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG
PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI CELÓW GRUPY „GOSPODARKA”				
PRIORYTETY	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W CELU POPRAWY SYTUACJI NA RYNKU PRACY		ROZBUDOWA INFRASTRUKTURY ZE WZGLĘDÓW GOSPODARCZYCH I SPOŁECZNYCH	
CELE NIEZBĘDNE	STWORZYĆ WARUNKI DO NALEŻYTEGO PRZYGOTOWANIA SIĘ DO WSTĄPIENIA DO UNII EUROPEJSKIEJ	TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU EDUKACJI SPOŁECZEŃSTWA	STWORZYĆ WARUNKI DO NALEŻYTEGO PRZYGOTOWANIA SIĘ DO WSTĄPIENIA DO UNII EUROPEJSKIEJ	TWORZENIE WARUNKÓW DO ROZWOJU EDUKACJI SPOŁECZEŃSTWA
CELE DRUGORZĘDNE	UMACNIĄĆ I ROZWIJAĆ ISTNIEJĄCY STAN W OŚWIACIE	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO	UMACNIĄĆ I ROZWIJAĆ ISTNIEJĄCY STAN W OŚWIACIE	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU BUDOWNICTWA MIESZKANIOWEGO
PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI CELÓW GRUPY „PRZESTRZEŃ”				
PRIORYTETY	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W CELU POPRAWY SYTUACJI NA RYNKU PRACY		WYKONAĆ SIĘĆ KANALIZACYJNO – SANITARNA I GAZOWĄ W GMINIE	

CELE NIEZBĘDNE	PODJAĆ DZIAŁANIA DO ZMNIEJSZANIA NISKIEJ EMISJI	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI	PODJAĆ DZIAŁANIA DO ZMNIEJSZANIA NISKIEJ EMISJI	STWORZYĆ WARUNKI DO ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI
CELE DRUGORZĘDNE	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU SEGREGACJI I UTYLIZACJI ODPADÓW STAŁYCH	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU SEGREGACJI I UTYLIZACJI ODPADÓW STAŁYCH
PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI CELÓW GRUPY „EKOLOGIA”				
PRIORYTETY	STWORZYĆ WARUNKI DO ZMNIEJSZENIA BEZROBOCIA I POPRAWY JAKOŚCI ŻYCIA		UMOŻLIWIĆ KONTYNUACJĘ BUDOWY UJEĆ WODY I ZWIĘKSZYĆ ZASIĘG ODBIORU ŚCIEKÓW	
CELE NIEZBĘDNE	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU SEGREGACJI I UTYLIZACJI ODPADÓW STAŁYCH	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU SEGREGACJI I UTYLIZACJI ODPADÓW STAŁYCH	PODJAĆ DZIAŁANIA W KIERUNKU POPRAWY STANU DRÓG
CELE DRUGORZĘDNE	WSPIERAĆ ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA	STWORZYĆ WARUNKI ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI	WSPIERAĆ ROZWÓJ NOWOCZESNEGO ROLNICTWA	STWORZYĆ WARUNKI ROZWOJU GRUP PRODUCENCKICH I GOSPODARSTW EKOLOGICZNYCH, AGROTURYSTYKI, PRZETWÓRSTWA ROLNO – SPOŻYWCZEGO I EKSPORTU, EDUKACJI NA WSI

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk z 2001 roku

2. Plan Rozwoju Lokalnego gminy Wyrzysk

Plan Rozwoju Lokalnego jest dokumentem strategicznym, którego obowiązek opracowania wynikał z zapisów Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego. PRL utworzony został na podstawie wcześniej uchwalonej Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta i Gminy Wyrzysk. Plany rozwoju Gminy zestawione zostały w postaci programów operacyjnych a ich uzupełnieniem stał się Wieloletni Plan Inwestycyjny. Stąd Komisja ds. wdrażania WPI pełni także rolę Komisji ds. Planu Rozwoju Lokalnego a zmiany w omawianym dokumencie dokonywane są wyłącznie w obszarze okresu realizacji i wartości realizacji programów operacyjnych przedstawionych w Zintegrowanej Tabeli Wieloletniego Planu Inwestycyjnego.

Obszary realizacji Planu Rozwoju Lokalnego zostały podzielone na cele niezbędne i pierwszorzędne, których wykonanie w latach 2005-2007 określone zostało jako priorytetowe oraz na cele drugorzędne, których okres realizacji przewidywany był na lata 2008-2013. Cele te wyodrębnione zostały w oparciu o różne obszary przestrzenne Gminy:

- obszary współpracy w ramach celowych Związków Gmin,
- obszary komunikacji wewnętrznej gminy Wyrzysk,
- obszary leśne gminy Wyrzysk,
- obszary agroturystyki.

Część statystyczna Planu Rozwoju Lokalnego podsumowana jest rozbudowaną analizą SWOT, w której do mocnych stron zaliczone zostały m.in. następujące cechy:

- położenie geograficzne Gminy,
- droga krajowa nr 10 przechodząca przez Gminę,
- obszar chronionego krajobrazu,
- ochrona środowiska w tym posiadanie własnej oczyszczalni ścieków,
- atrakcje turystyczne i przyrodnicze,
- rozwiniętą sieć dróg i kolei.

Do słabych stron gminy Wyrzysk zaliczono z kolei:

- słabo rozwiniętą sieć kanalizacyjną,
- wysokie bezrobocie,
- brak przetwórstwa i przemysłu,
- słabo rozwiniętą bazę turystyczną,
- słabo rozwiniętą działalność kulturową,
- słaby rozwój budownictwa mieszkaniowego.

Szanse dla Gminy upatrywane są przede wszystkim w:

- funduszach strukturalnych,
- modernizacji drogi nr 10 i budowy obwodnicy,
- zmiany polityki państwa dotyczącej rolnictwa,
- współpraca gospodarcza z dobrze wybranym partnerem z zagranicy,
- integracja z sąsiadującymi gminami w tym z gminami z województwa kujawsko-pomorskiego,
- rozwój turystyki.

Podstawowe zagrożenia wymienione w Planie Rozwoju Lokalnego to:

- wzrost ruchu drogowego na drodze nr 10,
- emigracja zarobkowa młodzieży i wykwalifikowanej kadry,
- ograniczone fundusze własne i brak zewnętrznych środków finansowych,
- nieuregulowanie koryta rzeki Noteć,
- dominacja większych ośrodków.

Cele niezbędne do wykonania podzielone zostały, tak jak w przypadku Strategii rozwoju Gminy z 2001 roku, na pięć obszarów: obszar ekologii, obszar gospodarki, obszar infrastruktury, obszar przestrzeni i obszar społeczności. Za priorytet w obszarze społeczności uznane zostało tworzenie warunków dla wszechstronnego rozwoju edukacyjnego społeczności Gminy, przy jednoczesnym wspieraniu przedsiębiorczości lokalnej i poprawy jakości życia m.in. poprzez stwarzanie warunków dla rozwoju służby zdrowia. Priorytetem obszaru gospodarczego został rozwój nowoczesnego rolnictwa, małej i średniej przedsiębiorczości przy jednoczesnym tworzeniu montażu finansowego dla przedsięwzięć o charakterze ponadlokalnym. Obszar infrastruktury skupia się wokół wykorzystania istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej dla rozbudowy usług oczyszczania ścieków z jednoczesnym rozpoczęciem gazyfikacji Gminy i rozbudową infrastruktury dla rozwoju różnych form budownictwa. Priorytetem obszaru przestrzeni jest rozwój terenów w oparciu o walory przyrodnicze i położenie geograficzne przy działaniach na rzecz zharmonizowanego i wpisanego w strategię powiatu i województwa rozwoju gminy z pełną integracją poszczególnych obszarów gminy o różnym znaczeniu dla społeczno-gospodarczego rozwoju. Obszar ekologii to ochrona powietrza poprzez rozbudowę sieci gazowniczej i ochrona wód poprzez dalsze inwestycje w zakresie sieci kanalizacyjnej. Podkreślane jest działanie na rzecz pełnej segregacji i utylizacji odpadów stałych.

Tabela 57 – Priorytety i cele zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego na lata 2005-2013

Cele zamieszczone w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wyrzysk na lata 2005-2013			
Wybrany obszar	Priorytet	Cel	Uwagi
EKOLOGIA	Cele niezbędne	Stworzenie warunków dla kontynuacji budowy ujęć wody i zwiększenia zasięgu odbioru ścieków	
		Podjęcie działań w kierunku segregacji i utylizacji odpadów stałych	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Podjęcie działań do zmniejszenia niskiej emisji	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
	Cele pierwszorzędne	Podjęcie działań proekologicznych w zakresie ochrony wód i gleby	
		Stworzenie warunków do produkcji ekologicznej żywności	
		Stworzenie podstaw do rozwoju edukacji ekologicznej	
	Cele drugorzędne	Podjęcie działań w celu wykorzystania walorów środowiskowych Gminy	
		Uregulowanie rzeki Noteć i rzeki Łobzonka	
		Stworzenie warunków do ochrony zasobów przyrodniczych	
GOSPODARKA	Cele niezbędne	Tworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	PRIORYTET
		Działania w kierunku montażu finansowego środków dla realizacji przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym	
	Cele pierwszorzędne	Rewitalizacja obszarów wiejskich	
		Rozbudowa infrastruktury progospodarczej	
		Promocja gospodarcza Gminy	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
	Cele drugorzędne	Pozyskanie mocnego partnera zagranicznego do współpracy	
		Stworzenie warunków do rozwoju instytucji finansowych	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Wykorzystanie Pradoliny Noteci dla celów rolniczych i turystycznych	

Cele zamieszczone w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wyrzysk na lata 2005-2013			
Wybrany obszar	Priorytet	Cel	Uwagi
INFRASTRUKTURA	Cele niezbędne	Wykorzystanie istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej dla jej rozbudowy i modernizacji	PRIORYTET
		Podjęcie działań w kierunku gazyfikacji Gminy	
		Umożliwienie rozwoju budownictwa mieszkaniowego	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
	Cele pierwszorzędne	Podjęcie działań w celu przyśpieszenia modernizacji drogi nr 10	
		Wykonanie brakujących odcinków wodociągów w Gminie	
		Stworzenie warunki do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych	
	Cele drugorzędne	Stworzenie warunków do inwestowania w obrębie drogi nr 10	
		Podjęcie działań w kierunku poprawy stanu dróg	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
	Stworzenie warunków do wymiany szkodliwych dla zdrowia pokryć dachowych budynków mieszkalnych i gospodarczych		
PRZESTRZEŃ	Cele niezbędne	Podjęcie działań w kierunku racjonalnego wykorzystania warunków przyrodniczych	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Wpisanie strategii rozwoju gminy w strategię rozwoju powiatu i województwa	
		Podjęcie działań w zakresie integracji społeczności lokalnej	
	Cele pierwszorzędne	Umożliwienie rozwoju gospodarczego i turystycznego przy wykorzystaniu położenia Gminy	
		Podjęcie działań w celu należytego wykorzystania dróg położonych na terenie Gminy	
		Podjęcie działań dla usprawnienia współpracy środowisk gospodarczych w całym obszarze Gminy i gmin ościennych	
SPOŁECZNOŚĆ	Cele niezbędne	Stworzenie warunków w kierunku rozwoju służby zdrowia	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Stworzenie warunków do zmniejszenia bezrobocia i poprawy jakości życia	
		Stworzenie warunków sprzyjających umacnianiu i rozwijaniu istniejącego stanu w oświacie	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
	Cele pierwszorzędne	Podjęcie działań w kierunku rozwoju kultury i sportu masowego	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego	
		Stworzenie warunków do należytego przygotowania się do wstąpienia do Unii Europejskiej	
	Cele drugorzędne	Stworzenie warunków dla aktywnego wykorzystania potencjału intelektualnego mieszkańców gminy	
		Poprawienie bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie liczby zjawisk patologicznych	WYBRANY WARIANT ROZWOJU
		Budowanie świadomości społecznej na rzecz promowania wspólnego przedstawiciela Gminy do władz parlamentarnych	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Rozwoju Lokalnego gminy Wyrzysk

Poszczególne cele rozwoju Gminy Wyrzysk znajdują swe odzwierciedlenie w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego oraz w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego.

Tabela 58 – Odzwierciedlenie celów rozwojowych Gminy w innych dokumentach strategicznych

Odzwierciedlenie celów rozwojowych Gminy w innych dokumentach strategicznych	
Nazwa celu	Uzasadnienie w dokumentach strategicznych
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości w tym dla tworzenia nowych miejsc pracy” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu strategicznym pn. „Zwiększanie konkurencyjności gospodarki w stosunku do innych regionów Europy” w strategii województwa wielkopolskiego;
Podjęcie działań w kierunku skanalizowania całego obszaru gminy i budowy sieci gazowniczej w obszarach o zintegrowanej zabudowie	Wsparcie w priorytecie pn. „Przyspieszony rozwój infrastruktury we wsiach i małych ośrodkach dla szybszego rozwoju” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu strategicznym pn. „Zapewnienie mieszkańcom warunków do podwyższania poziomu życia” w strategii województwa wielkopolskiego;
Podjęcie działania do zmniejszenia wysokiej emisji	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Tworzenie warunków dla rozwoju ekologicznych nośników energii” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu generalnym pn. „Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni” w strategii województwa wielkopolskiego;
Stworzenie warunków do rozwoju nowoczesnego rolnictwa	Wsparcie w priorytecie pn. „Przyspieszony rozwój infrastruktury we wsiach i małych ośrodkach dla szybszego rozwoju” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Wzrost efektywności gospodarki” w strategii województwa wielkopolskiego
Umocnianie i rozwijanie istniejącego stanu w oświacie	Wsparcie w celu pierwszorzędnym pn. „Stworzenie warunków do rozwoju stanu edukacji społeczeństwa w zakresie oświaty i kultury oraz oddziaływanie na wzrost świadomości edukacyjnej mieszkańców powiatu” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Rozwój duchowy” w strategii województwa wielkopolskiego;
Umożliwienie rozwoju różnych firm budownictwa mieszkaniowego	Wsparcie w celu priorytetowym pn. „Przyspieszony rozwój infrastruktury we wsiach i małych ośrodkach dla szybszego rozwoju” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu strategicznym pn. „Zwiększanie konkurencyjności gospodarki w stosunku do innych regionów Europy” w strategii województwa wielkopolskiego
Podjęcie działań w kierunku poprawy stanu dróg	Wsparcie w celu pn. „Modernizacja istniejących i budowa nowych dróg lądowych oraz utrzymanie i wykorzystanie linii kolejowych, rzeki Noteć i lotniska dla poprawy dostępności komunikacyjnej regionu” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Właściwa struktura przestrzenna” w strategii województwa wielkopolskiego;
Podjęcie działania w kierunku segregacji i utylizacji odpadów stałych	Wsparcie w celu pn. „Intensyfikacja wdrożenia systemu segregacji i zagospodarowania odpadów oraz gospodarki wodno-ściekowej” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu strategicznym pn. „Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni” w strategii województwa wielkopolskiego;
Stworzenie warunków do rozwoju i zwiększenia dostępności usług medycznych	Wsparcie w celu pierwszorzędnym pn. „Podjęcie działań zmierzających do poprawy organizacji służby zdrowia i opieki społecznej” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Byt materialny” strategii województwa wielkopolskiego;
Poprawa bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie ilości zjawisk patologicznych	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Podjęcie działań w kierunku zapewnienia społecznie oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Bezpieczeństwo” strategii województwa wielkopolskiego;

Odzwierciedlenie celów rozwojowych Gminy w innych dokumentach strategicznych	
Nazwa celu	Uzasadnienie w dokumentach strategicznych
Wielokierunkowa promocja gminy	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Intensyfikacja promocji powiatu wykorzystaniem jego walorów turystycznych, a w szczególności agroturystyki i sportów kwalifikowanych” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu strategicznym pn. „Wzrost wewnętrznej integracji i istotna poprawa jakości przestrzeni” w strategii województwa wielkopolskiego;
Stworzenie warunków do rozwoju instytucji finansowych	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości, w tym dla tworzenia nowych miejsc pracy” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Unowocześnienie struktury gospodarki” strategii województwa wielkopolskiego;
Podjęcie działań w kierunku racjonalnego wykorzystania warunków przyrodniczych	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Intensyfikacja promocji powiatu z wykorzystaniem jego walorów turystycznych, a w szczególności agroturystyki i sportów kwalifikowanych” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Trwałość i harmonia rozwoju” strategii województwa wielkopolskiego;
Podjęcie działań w kierunku rozwoju kultury i sportu masowego	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Intensyfikacja promocji powiatu z wykorzystaniem jego walorów turystycznych, a w szczególności agroturystyki i sportów kwalifikowanych” w strategii powiatu pilskiego; Wsparcie w celu szczegółowym pn. „Rozwój duchowy” strategii województwa wielkopolskiego;

Źródło: Opracowanie własne

3. Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wyrzysk na lata 2005-2010

Celem Programu jest spełnienie obowiązków wynikających z ustawy o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego. Strategia mieszkaniowa zawiera wszystkie elementy wymagane ustawowo przy jej budowaniu:

- prognozę dotyczącą wielkości oraz stanu technicznego zasobu mieszkaniowego Gminy,
- analizy potrzeb oraz planu remontów zasobów komunalnych,
- planowaną sprzedaż lokali mieszkalnych w kolejnych latach,
- politykę czynszową,
- źródła finansowania gospodarki mieszkaniowej,
- działania mające na celu poprawę i racjonalizację gospodarowania mieszkaniowym zasobem Wyrzyska.

Spośród 66 budynków mieszkalnych, 58 zlokalizowanych jest w mieście a 8 na terenie wsi. Większość budynków jest starych a 30% z nich pochodzi z XIX wieku (najstarszy jest z 1851 roku). Tylko 10 budynków powstało w czasie powojennym. Wieloletnia dekapitalizacja budynków wynikająca z niedostatecznych środków finansowych wymaga obecnie wysokich nakładów finansowych. W celu utrzymania obiektów w stanie niepogorszonym konieczne jest odtwarzanie pierwotnej wartości tych budynków. Stosowane technologie budowy i przyjęte normy odbiegają od współczesnych warunków jakim powinny odpowiadać budynki. Niektóre obiekty obciążone są wadami budowlanymi a zaniedbana remontowa wyraźnie te wady pogłębiają. Do głównych zaniedbań remontowych zaliczany jest:

- brak izolacji przeciwwilgociowych i termicznych dachów i zewnętrznych ścian,
- zły stan stolarki okiennej i drzwiowej,

- przestarzałe instalacje,
- brak drenażu i niewłaściwe fundamentowanie,
- przeciążenie stropów,
- wibracje wywołane przeciążeniem komunikacyjnym drogi krajowej przechodzącej przez Wyrzysk.

Instalacje wodne znajdują się w większości budynków w Wyrzysku ale są mocno wyeksploatowane. Zakamienianie i korozja rur pogarsza sytuację zaopatrzenia w wodę lokali komunalnych a przestarzałe instalacje powodują problemy z pomiarowaniem budynków i mieszkań, co nastęrcza duże problemy podczas rozliczania zużycia wody. W działalności zarządcy budynków instalacje wodne ze względu na niedobór przychodów są produktem deficytowym. Większość budynków ma odprowadzenie ścieków do kanalizacji sanitarnej bądź szamb. Dużym problemem są nieszczelne wielkogabarytowe szamba przy budynkach wielorodzinnych, które zapełniają się wodami gruntowymi przynosząc wielotysięczne straty. Występują także inne awarie polegające m.in. na zatkaniu przewodów, cofaniu się ścieków w sieci i wybijaniu w studzienkach.

Sytuacja energetyczna budynków komunalnych nie odbiega od pozostałych budynków w Gminie. Jednakże w większości przypadków, ze względu na aluminiowe instalacje wewnętrzne i ich zły stan techniczny, konieczna jest wymiana instalacji elektrycznych. Obecnie systematycznie rozwiązywany jest problem oświetlenia pomieszczeń wspólnego użytku – jest to stosunkowo najprostszy sposób na poprawę sytuacji energetycznej w budynkach. Większość urządzeń grzewczych jest nieekonomiczna i wymaga dużych nakładów inwestycyjnych i remontowych. W połączeniu ze złą izolacją termiczną budynków przyczynia się to do dużych strat energii i wysokich kosztów eksploatacji.

W związku z różnym stanem technicznym budynków i biorąc pod uwagę opłacalność remontów i modernizacji, określono przeznaczenie poszczególnych budynków dzieląc je na trzy grupy:

- grupę budynków przeznaczonych do rozbiórki w ciągu 15 lat,
- grupę budynków, w których długoterminowo nie opłaca się inwestować i które przeznaczone są do rozbiórki w okresie 15-30 lat,
- grupę budynków o dostatecznym standardzie, które rokują możliwość ich utrzymania przez okres dłuższy niż 30 lat i w związku z tym opłacalne jest przeprowadzenie remontów kapitalnych.

W pierwszej grupie budynków znalazły się 3 budynki o powierzchni użytkowej 349,18m² i udziale procentowym 1,54%. W drugiej grupie znalazło się 17 budynków o powierzchni użytkowej 3 834,32m² i udziale procentowym 16,96%.

4. Program ochrony środowiska dla gminy Wyrzysk na lata 2004-2011

Program został przygotowany w związku z wymogiem ustawy „Prawo ochrony środowiska” z 2001 roku. Przyszłościowy rozwój gminy w kontekście ochrony środowiska uwarunkowany jest przez następujące czynniki:

- stan środowiska naturalnego,
- stan infrastruktury technicznej ochrony środowiska,
- występowanie obszarów i obiektów cennych przyrodniczo i krajobrazowo,
- jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- dotychczasowe zagospodarowanie i uzbrojenie terenu gminy,
- dostępność komunikacyjna,
- usytuowanie gminy.

Uwzględniając specyfikę gminy Wyrzysk, Program skoncentrował się wokół następujących obszarów rozwoju:

- rolnictwa i obszarów wiejskich, w tym rozwoju usług i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- turystyki i rekreacji,
- systemu transportowego,
- osadnictwa.

W przedstawionych obszarach rozwoju zaproponowano różne kierunki działań mających zmniejszyć zagrożenia środowiskowe. Kierunki te zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 59 – Zagrożenia i kierunki działań minimalizujących w Programie ochrony środowiska

Zagrożenia i kierunki działań minimalizujących w Programie ochrony środowiska		
Obszar rozwoju	Główne zagrożenia środowiska	Kierunki działań minimalizujących zagrożenia
Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich	Niska emisja; Odpady komunalne w tym odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych; Ścieki; Zanieczyszczenia obszarowe; Niewłaściwa kultura rolna sprzyjająca erozji; Chaos przestrzenny i rozproszenie zabudowy.	Wprowadzanie ekologicznych źródeł energii; Rozwój infrastruktury technicznej ochrony środowiska zwłaszcza systemy kanalizacji i oczyszczania ścieków; Działania na rzecz edukacji rolników w tym wdrażanie „Kodeksu dobrych praktyk rolniczych”; Rozwój rolnictwa ekologicznego i zachowanie tradycyjnych metod gospodarowania; Wprowadzanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego dot. terenów przeznaczonych pod budownictwo – ukierunkowanie na ograniczenie rozpraszania zabudowy, co pozwoli na ochronę cennych gruntów rolnych przy jednoczesnym lepszym wykorzystaniu infrastruktury technicznej.
Turystyka i rekreacja	Wzrost liczby turystów zmotoryzowanych; Niszczenie walorów środowiska kulturowego i przyrodniczego; Wzrost ilości odpadów; „Dzikie zagospodarowanie” terenów;	Eliminowanie dzikiego zagospodarowania poprzez odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego; Przestrzeganie wymagań ochrony środowiska w odniesieniu do obiektów turystycznych i rekreacyjnych; Promowanie alternatywnych (do motorowych) środków transportu, w tym rozwój ścieżek rowerowych i pieszych, szlaków kajakowych; Kształtowanie świadomości i zachowań proekologicznych mieszkańców i turystów.
System transportowy	Emisja spalin; Generowanie hałasu i wibracji; Zagrożenia środowiska z tytułu przewozu materiałów niebezpiecznych (droga krajowa i drogi wojewódzkie); Degradacja terenów cennych przyrodniczo;	Poprawa standardów technicznych sieci drogowej; Zwiększenie przepustowości i płynności ruchu drogowego; Rozwój alternatywnych rodzajów transportu w tym zwiększenie roli transportu rowerowego; Wyrowadzenie ruchu tranzytowego z drogi nr 10 poza zabudowę miejską Wyrzyska; Rozwój transportu publicznego, w tym wprowadzenie autobusów spełniających normy EURO; Działania techniczne zabezpieczające mieszkańców przed nadmiernym hałasem; Edukacja ekologiczna mieszkańców.
Osadnictwo	Zanieczyszczenie środowiska spowodowane brakiem infrastruktury odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych; Niska emisja zanieczyszczeń powietrza; Chaos przestrzenny i rozproszenie zabudowy powodujące obniżenie walorów krajobrazowych, w tym wkraczanie zabudowy na tereny cenne przyrodniczo;	Rozwiązanie problemu gospodarki ściekami komunalnymi; Zmiana systemów ogrzewania: wprowadzenie ekologicznych nośników energii (w tym ekonomicznej i nienaruszalnej podstawy zrównoważonego rozwoju); Ochrona istniejących i tworzenie nowych enklaw zieleni wśród zabudowy; Edukacja ekologiczna mieszkańców.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska Gminy

Plan operacyjny wdrażania programu ochrony środowiska dla gminy Wyrzysk w latach 2004-2007

Przy formułowaniu hierarchii potrzeb brano pod uwagę następujące kryteria:

- Wymogi wynikające z ustawy „Prawo ochrony środowiska”, ustawy o odpadach, ustawy „Prawo Wodne” oraz innych ustaw komplementarnych;
- Wynegocjowane przez Polskę okresy przejściowe dot. implementacji dyrektyw UE;
- Ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia, w tym priorytet w skali powiatu;
- Możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego;
- Obecne zaawansowanie inwestycji.

Hierarchia potrzeb na lata 2004-2007 została przedstawiona w następujący sposób:

- W zakresie poprawy jakości środowiska:
 - Poprawa gospodarki ściekowej w Gminie – jest to priorytet powiatowy wynikający z konieczności spełnienia przyjętych zobowiązań w zakresie wdrażania wymagań dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej odprowadzania ścieków komunalnych;
 - Racjonalizacja gospodarki odpadami w świetle wymagań określonych w nowych ustawach;
 - Poprawa jakości powietrza atmosferycznego poprzez zmniejszenie emisji niskiej i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
- W zakresie ochrony dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody:
 - Efektywna ochrona przyrody;
 - Wzrost różnorodności biologicznej lasów i lesistości;
 - Ochrona gleb użytkowanych rolniczo.
- W zakresie zadań systemowych:
 - Rozwój edukacji ekologicznej.

Tabela 60 – Zadania przewidziane do realizacji w Programie ochrony środowiska Gminy

Zadania przewidziane do realizacji w Programie ochrony środowiska			
Zadania z zakresu edukacji ekologicznej			
Zwiększenie udziału zagadnień ochrony środowiska w Gminie w nauczaniu szkolnym	Wprowadzanie do programów szkolnych zagadnień związanych z edukacją ekologiczną ze szczególnym uwzględnieniem problemów występujących na terenie Gminy	Szkoły	Zadania ciągłe
	Organizacja spotkań przedstawicieli Urzędu Miasta z młodzieżą szkolną (raz w roku) celem przekazania informacji o stanie środowiska w Gminie i działaniach na rzecz jego poprawy	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Prowadzenie aktywnych form edukacji ekologicznej młodzieży	Promowanie w szkołach zagadnienia kompostowania przydomowego odpadów, segregacji, oszczędzania energii i wody itp.	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
	Prowadzenie cyklicznych działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży na terenach cennych przyrodniczo w powiecie	Szkoły, Starostwo Powiatowe, UM Wyrzysk	Zadania cykliczne
Wspieranie merytoryczne i finansowe działań z zakresu edukacji ekologicznej w szkołach	Organizacja konkursów ekologicznych, happeningów, festynów, biegów na orientację i innych form edukacji ekologicznej	--	Zadania cykliczne
	Dofinansowywanie akcji ekologicznych np. Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata, Olimpiada Ekologiczna Powiatu Pińskiego, itp.	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe

Zadania przewidziane do realizacji w Programie ochrony środowiska			
Upowszechnienie informacji na temat stanu środowiska w Gminie i podejmowanych działaniach na rzecz jego ochrony oraz propagowanie wiedzy o proekologicznych zachowaniach mieszkańców Gminy	Prowadzenie edukacji ekologicznej w szkołach, stancje Zdbice, podczas zebrań wiejskich	UM Wyrzysk	Zadania cykliczne
	Cykliczna weryfikacja informacji nt. stanu środowiska oraz wdrażania Programu (strona www)	UM Wyrzysk	Zadania cykliczne
	Wydawanie ulotek informacyjnych nt. proekologicznych zachowań mieszkańców	UM Wyrzysk, Starostwo Powiatowe	Zadania cykliczne
Edukacja ekologiczna grup zawodowych (turystyki, rolnictwa itp.)	Szkolenia rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego, agroturystyki i wdrażania Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych	UM Wyrzysk, WODR Wyrzysk, Starostwo Powiatowe	Zadania cykliczne
KOSZT REALIZACJI PROJEKTÓW: 18 tys. złotych			
Zadania z zakresu dziedzictwa przyrodniczego i racjonalnego wykorzystania zasobów przyrody			
Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych	Bieżąca ochrona pomników przyrody	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Doskonalenie systemu obszarów i obiektów prawnie chronionych	Przygotowanie opracowania ekofizjograficznego Gminy	Burmistrz, Wojewoda (zależnie od formy)	2005 rok
	Powołanie nowych obiektów ochrony przyrody, zgodnie ze wskazaniami opracowania ekofizjograficznego	UM Wyrzysk	Od 2007 roku
Ochrona terenów cennych przyrodniczo przed zainwestowaniem i tzw. Dzikim zagospodarowaniem	Wprowadzenie odpowiednich zapisów do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego chroniących tereny cenne przyrodniczo przed zainwestowaniem	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Bieżące utrzymanie istniejących terenów zielonych	Bieżące prace pielęgnacyjne zieleni	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Rozwój terenów zielonych, w tym modernizacja i tworzenie nowych terenów zieleni urządzonej i zieleni rekreacyjnej	Wprowadzenie nowych nasadzeń zieleni, zwłaszcza zieleni izolacyjnej	UM Wyrzysk, Prywatni właściciele posesji	Zadania ciągłe
Lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania przestrzennego, w tym kształtowanie granicy polno-leśnej	Wyznaczanie granic polno-leśnych na terenach przeznaczonych do zalesień	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo z równoczesnymi działaniami prowadzącymi do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów	Systematyczne zalesianie gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego	Starostwo Powiatowe, prywatni właściciele	Zadania ciągłe
Przeprowadzanie bieżących zabiegów pielęgnacyjnych w lasach	Przeprowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych w lasach komunalnych zgodnie z planami urzędzenia lasów	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
	Sporządzanie nowych planów urzędzenia lasów komunalnych	UM Wyrzysk	2005
Ochrona gleb o wysokiej przydatności rolniczej przed przeznaczeniem na cele nierolnicze	Przeznaczenie na cele nierolnicze jedynie gruntów o najniższej przydatności produkcyjnej	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Wdrażanie i upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej (KDRP)	Organizacja szkoleń dla rolników nt. wdrażania KDPR	Starostwo Powiatowe, UM Wyrzysk, WODR Wyrzysk	Zadania ciągłe
Rozwój rolnictwa ekologicznego	Promowanie gospodarstw ekologicznych i wsparcie doradcze rolników w tym zakresie	UM Wyrzysk, WODR Wyrzysk	Zadania ciągłe
KOSZT REALIZACJI PROJEKTÓW: 119 tys. złotych			
Zadania z zakresu zasobów wodnych			

Zadania przewidziane do realizacji w Programie ochrony środowiska			
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Budowa kolektora ściekowego z przepompownią - Osiek nad Notecią	UM Wyrzysk	2004
	Miasto i Gmina Wyrzysk, kolektor ściekowy z przepompownią	UM Wyrzysk	2004
	Przebudowa odcinków kanalizacji w Wyrzysku ul. Staszica, kanalizacja ul. Pod Czubatką	UM Wyrzysk	2004
	Budowa kolektora kanalizacji sanitarnej z przepompownią z obiektów szkolnych w Wyrzysku, ul. Parkowa	UM Wyrzysk	2004
Bieżąca kontrola stanu technicznego szamb	Prowadzenie bieżącej rejestracji i kontroli stanu technicznego szamb	UM Wyrzysk	Zadania ciągłe
Ograniczanie negatywnego wpływu zanieczyszczeń z rolnictwa na jakość wód	Edukacja rolników w zakresie stosowania zasad KDPR	UM Wyrzysk, ODR	Zadania ciągłe
Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	Rozbudowa sieci wodociągowej oraz modernizacja SUW przy stadninie koni w Dobrzyniewie	UM Wyrzysk	2005
Modernizacja stacji uzdatniania wody	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Falmierowie	UM Wyrzysk	2004-2005
Poprawa stanu technicznego i konserwacja cieków wodnych	Odbudowa jazu Osiek	WZMiUW	2004-2005
Poprawa melioracji	melioracje gruntów ornych w miastach Wyrzysk Skarbowy, Gleszczonek	WZMiUW	2005-2006
	Melioracje gruntów ornych w miastach Kościerzy, Masłowo	WZMiUW	2005-2007
	Melioracje gruntów ornych w mieście Polanowo	WZMiUW	2005-2006
KOSZT REALIZACJI PROJEKTÓW: 12,2 tys. złotych			
Zadania z zakresu ochrony powietrza atmosferycznego			
Likwidacja lub modernizacja źródeł "niskiej emisji"	Gazyfikacja miasta i gminy Wyrzysk	Wielkopolski Zakład Gazowniczy	2006-
	Przygotowanie materiałów informacyjnych dotyczących możliwości korzystania z proekologicznych źródeł energii i korzyści stąd wynikających	UMG Wyrzysk, Starostwo Powiatowe	Zadania cykliczne
	Rozważenie możliwości wsparcia finansowego indywidualnych gospodarstw zmieniających system ogrzewania na bardziej ekologiczny	UM Wyrzysk	2007
Zmniejszenie zużycia energii cieplnej poprzez np. izolację cieplną budynków i upowszechnianie przyjaznego środowiska budownictwa	Opracowanie projektu założeń do planu zaopatrzenia w ciepło dla miasta i gminy Wyrzysk	UM Wyrzysk	2004-2005
	Promowanie stosowania energooszczędnych materiałów w budownictwie	UM Wyrzysk, Starostwo Powiatowe, Organizacje ekologiczne	Zadania ciągłe
Promowanie oraz popularyzacja najlepszych praktyk w dziedzinie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych	Promowanie uprawy roślin wysokoenergetycznych	UM Wyrzysk, Starostwo Powiatowe, Organizacje ekologiczne	Zadania ciągłe
	Promowanie budowy małych elektrowni wodnych	UM Wyrzysk, organizacje ekologiczne, WZMiUW	Zadania ciągłe
Eliminacja ruchu tranzytowego przez centrum Wyrzyska	Budowa obejścia drogowego Wyrzyska w ciągu drogi krajowej nr 10	GDDK, UM Wyrzysk	2006
Bieżąca modernizacja dróg	Bieżący remont dróg gminnych	UM Wyrzysk	2005
Wsparcie budowy infrastruktury rowerowej	Wyznaczenie tras rowerowych w Gminie w powiązaniu z planami rozwoju turystyki	UM Wyrzysk, Organizacje pozarządowe	2005-2006
	Modernizacja i budowa tras rowerowych	UM Wyrzysk, Nadleśnictwo Kaczory	2007-
KOSZT REALIZACJI PROJEKTÓW: 620,7 tys. złotych			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu ochrony środowiska Gminy

5. Uchwalone plany odnowy miejscowości

Plany Rozwoju Wsi powstawały w oparciu o standardowe metody planowania strategicznego. Założenia planów wypracowywano na spotkaniach, w których uczestniczyli mieszkańcy miejscowości, sołtys, władze gminy, przedstawiciele Rady Sołeckiej oraz przedstawiciele Urzędu Miejskiego w Wyrzysku. Plany Rozwoju Wsi podlegają ustaleniom nadrzędnym wymienionym w Strategii Miasta i Gminy Wyrzysk na lata 2001-2010, Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wyrzysk na lata 2005-2013 i Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Gminy Wyrzysk na lata 2005-2013. Plany odnowy miejscowości będą mogły zostać wykorzystane przy ubieganiu się miejscowości o dofinansowanie inwestycji z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

Plan odnowy miejscowości Falmierowo

W opracowaniu Planu Rozwoju Miejscowości Falmierowo, dużą rolę przywiązano do walorów turystycznych, które mogą zostać wykorzystane w przyszłym rozwoju miejscowości. Związane jest to bezpośrednio z bliskością jeziora i pałacu, który pozostaje główną dominantą architektoniczną miejscowości. Rezydencja otoczona jest parkiem, na którym zachował się zabytkowy drzewostan z licznymi okazami drzew o cechach pomników przyrody. Do mocnych cech wsi zalicza się przebiegającą drogę wojewódzką, sieć wodociągowa, przedsiębiorcze gospodarstwa rolne i dziedzictwo historyczne. Słabymi stronami jest brak skanalizowania, brak ulicznego oświetlenia, emigracja zarobkowa i wysokie bezrobocie. Ostatecznie na spotkaniach ustalono, że rozwój wsi odbywać się będzie przy zachowaniu i ochronie walorów przyrodniczych obszaru oraz zasobów dziedzictwa kulturowego.

Plan odnowy miejscowości Auguścín

W opracowaniu Planu Rozwoju Miejscowości Auguścín zwrócono uwagę na bogaty aspekt historyczny wsi. W XIX wieku Auguścín był częścią majątku hrabiego Witzlebena, który posiadał także wsie Liszkowo, Liszkówek, Marynka i Masłowo. Do mocnych stron miejscowości zaliczono walory turystyczne, oświetlenie i boisko sportowe. Słabymi stronami jest wysokie bezrobocie, nieutwardzone drogi, brak melioracji rowów, rozległa zabudowa i brak kanalizacji. Na spotkaniach ustalone zostało, że wizja rozwoju wsi Auguścína będzie mieścić się w następującym sformułowaniu: Prężna wieś motorem rozwoju gospodarki, dbająca o swoją tożsamość, kulturę i godne życie.

Plan odnowy miejscowości Osiek nad Notecią

W opracowaniu Planu Rozwoju Miejscowości Osiek nad Notecią przedstawiono wiele walorów miejscowości w tym jej bliską odległość do Wyrzyska. Osiek charakteryzuje się bogatą historią sięgającą XIV wieku. Mieszkańcy Osieka nad Notecią mogą korzystać z bogatej i zróżnicowanej oferty kulturalno-rekreacyjnej. Turyści i mieszkańcy innych

miejsowości cenią sobie imprezy plenerowe organizowane w Miejscowości. Dużym sukcesem i zainteresowaniem cieszyły się zorganizowane w Osieku Spadochronowe Mistrzostwa Polski w 1999 roku oraz pierwszy w Polsce Puchar Świata w Skokach Spadochronowych na Celność Lądowania w 2002 roku. Na terenie miejscowości znajduje się cmentarzisko kurhanowe znajdujące się w rejestrze zabytków oraz 58 obiektów (głównie domów) objętych ochroną konserwatorską. Analiza SWOT przeprowadzona podczas spotkań wskazała wiele mocnych stron miejscowości w tym dogodny węzeł komunikacyjny, rozwiniętą sieć placówek oświatowych, korzystne walory turystyczno-krajobrazowe, bogate dziedzictwo kulturowe i dużą aktywność lokalną społeczeństwa. Do słabych stron zaliczony został brak kąpieliska, słaby stan dróg i chodników, brak Internetu, brak gazyfikacji i ucieczka wykształconej młodzieży. Przy ustalaniu ścieżki rozwoju miejscowości, wzięto pod uwagę przede wszystkim aspekt poprawy życia mieszkańców. Uczestnicy spotkań uznali za słuszne przyjęcie z wielu możliwych propozycji następującą wizję wsi: Osiek znany z ochrony i rozwoju dziedzictwa kulturowego północnej wielkopolski, o sprzyjających warunkach dla turystyki i rekreacji, gdzie mieszkańcy mają przyjazny klimat dla zamieszkania, własnego rozwoju, szczególnie edukacji, przedsiębiorczości i sportu.

Plan odnowy miejscowości Kosztowo

W opracowaniu Planu odnowy miejscowości Kosztowo zwrócono uwagę na ciekawe zabytki: dwór wzniesiony w drugiej połowie XIX wieku i kościół p.w. św. Anny wzniesiony w 1856 roku. Oprócz tych dwóch obiektów, ochroną konserwatorską objęta została brama i dzwonnica kościoła oraz elementy zespołu dworsko-parkowego w tym cmentarzu z XVIII i XIX wieku. Do mocnych stron miejscowości zaliczono m.in. aktywność społeczności lokalnej, prężnie działające organizacje wiejskie, położenie przy trasie nr 10 oraz bogate dziedzictwo historyczne. Słabymi stronami jest brak kanalizacji i gazyfikacji, brak pełnego oświetlenia przy drogach uczęszczanych przez pieszych, brak dostępu do Internetu, brak punktu pocztowego i wysokie bezrobocie. Na spotkaniach mieszkańców ustalono, że wizja rozwoju miejscowości będzie brzmieć następująco: Wieś dostatkami kluczem do lepszych warunków życia mieszkańców.

Plan odnowy miejscowości Gromadno

W Planie odnowy miejscowości Gromadno do mocnych stron miejscowości zaliczono dużą integrację społeczną oraz prężnie działające organizacje społeczne. Na uwagę zasługuje także istnienie na terenie Gromadna Kościoła parafialnego p.w. św. Jakuba zbudowanego w 1973r. i objętego ochroną konserwatorską. Na terenie miejscowości znajduje się także grodzisko wczesnośredniowieczne wpisane w rejestr zabytków. Dużym atutem Gromadna jest także środowisko przyrodnicze i warunki turystyczne – wieś położona jest nad jeziorem. Do podstawowych problemów, z którymi mieszkańcy Gromadna muszą się zmierzyć należy wysokie bezrobocie, brak utwardzonych dojazdów, wąskie drogi dojazdowe i brak gazyfikacji. Zwarta zabudowa wsi stwarza także pewne zagrożenie pożarowe.

6. Gminny program opieki nad zabytkami

Gmina Wyrzysk dysponuje bardzo dużą bazą zabytków. Na zasoby zabytków składa się jeden układ urbanistyczny, sześć układów ruralistycznych i ponad 160 zabytków o charakterze zabudowy mieszkalnej (125 murowanych i 37 drewnianych). Ponadto w Gminie zbudowane są zabytkowe obiekty sakralne (trzy wpisane są do rejestru zabytków), obiekty pałacowe i dworkowe, zespoły folwarczne, parki i cmentarze. Dość unikatowym elementem zabytkowym w Gminie są liczne stanowiska archeologiczne stworzone z myślą o odkrywaniu starych grodzisk, osad, cmentarzysk i innych obiektów. Do najbardziej interesujących obiektów w Gminie zaliczony został zespół kościelny p.w. św. Jadwigi w Glesnie. Neobarokowy kościół wzniesiony w 1925 roku odnowiono w latach 1998-2000. Innym ciekawym obiektem sakralnym jest kościół p.w. św. Anny w Kosztowie zbudowany w 1888 roku w stylu neogotyckim. W latach 1997-1998 przeprowadzono remont więźby dachowej, remont wieży, stropu i założono nowe pokrycie dachowe z blachy miedzianej. Gmina posiada cztery zespoły pałacowo-parkowe wpisane do rejestru zabytków: zespół pałacowy w Dąbkach, Glesnie, Bagdadzie i Rzęszkowie. Obiekty w Dąbkach i Glesnie są w stanie zadowalającym. Z kolei dwór Chłapowskich w Bagdadzie ma elewację wyremontowaną w 1996 roku ale stan dachu założonego w 1987 roku jest zły i wymaga remontu. Parki znajdujące się w okolicach pałaców w Dąbkach, Glesnie i Bagdadzie są na bieżąco porządkowane. Obszar pałacowo-parkowy w Rzęszkowie, będący własnością Skarbu Państwa, jest zaniedbany. Należy przygotować dla niego nowy program użytkowy i znaleźć nowego właściciela lub użytkownika.

Na terenie Gminy znajdują się grodziska wczesnośredniowieczne w Glesnie, Gromadnie i Wyrzysku oraz cmentarzysko kurhanowe w Bąkowie, cmentarzysko ciałopalne w Osieku nad Notecią i osada wielokulturowa w Żuławce Małej. Grodziska oraz cmentarzysko w Bąkowie są dobrze zachowane i nie wymagają interwencji konserwatorskich. Osada w Żuławce zagrożona jest orką. Należy zwrócić uwagę na nielegalne poszukiwania przy wykorzystaniu wykrywaczy metalu. W Gminie występują także 3 zespoły zabytków ruchomych: dwa wyposażenia kościołów w Kosztowie (m.in. barokowy ołtarz główny, ambona, chrzcielnica oraz obrazy) i Wyrzysku (m.in. barokowy ołtarz główny, XIX-wieczne ołtarze boczne, świeczniki i krucyfiks). Interwencji konserwatorskiej wymagają m.in. niektóre obrazy w kościele w Kosztowie.

Opracowanie programu opieki nad zabytkami pozwoli samorządowi lokalnemu ustalić przede wszystkim priorytety prac renowacyjnych i konserwatorskich zabytków Gminy oraz okres ich realizacji, koszt oraz sposób finansowania. Program ten zostanie podzielony na następujące części:

- Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zabytków dziedzictwa kulturowego;
- Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy;
- Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego;
- Cele gminnego programu opieki nad zabytkami;
- Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami;
- Podział na obszary, projekty i zadania;
- Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami;
- Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami;
- Zewnętrzne źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.

7. Lokalna Strategia Rozwoju

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem zawierającym plany rozwoju obszarów wchodzących w skład Lokalnej Grupy Działania. W skład Lokalnej Grupy Działania p.n. „Krajna nad Notecią” wchodzi cztery gminy miejsko-wiejskie: Wyrzysk, Krajenka, Wysoka i Łobżenica oraz 3 gminy wiejskie: Miasteczko Krajeńskie, Białośliwie oraz Złotów. Gminy te graniczące ze sobą stanowią spójność przestrzenną. Gminy Złotów i Krajenka wchodzi w skład powiatu złotowskiego, pozostałe wchodzi w skład powiatu pilskiego. Łączna powierzchnia LGD wynosi ponad 1 100 km², który zamieszkuje prawie 55 tys. ludzi w 154 miejscowościach w tym czterech miastach. Teren LGD jest terenem zdecydowanie wiejskim, na którym przeciętna gęstość zaludnienia wynosi 50 osób na 1 km². Odległość od większych ośrodków miejskich jest duża i wynosi od 30 km (Piła) do ponad 100 km (Poznań). Obszar usytuowany jest w zlewni tzw. Leniwej Noteci i jej dopływów: Łobzonki, Lubczy, Orli, Strugi Białośliwskiej, Głomii i Kocuni. Ukształtowanie powierzchni terenów LGD jest mocno zróżnicowane: najwyższe wzniesienia to Brzuchowa Góra w gminie Złotów (208 m n.p.m.) oraz Dębowa Góra (193,7 m n.p.m.). Dolina Noteci, stanowiąca fragment Pradoliny Eberswaldzko-Toruńskiej, to tereny płaskie i zalewowe w okresie wiosennym. Poza Doliną występują liczne skarpy morfologiczne, które przechodzą ponownie w tereny płaskie na Złotowszczyźnie. Na obszarze LGD występuje duża bioróżnorodność i unikatowość flory. Dolina Noteci jest jedną z najlepiej zachowanych bagiennych dolin rzecznych w Europie i szlakiem wędrówek ptaków. Należy również wspomnieć o licznych rezerwach przyrody (m.in. „Zielona Góra”, „Czarci Staw” i „Uroczysko Jary”) i parkach przypałacowych na terenie Obszaru. Prawie 50% całego terenu LGD znajduje się pod ochroną prawną w formie Obszarów Chronionego Krajobrazu a „Dolina Noteci” dodatkowo chroniona jest w ramach europejskiej sieci Natura 2000. W lasach występuje bogata różnorodność świata zwierząt: jeleni, danieli, saren, lisów, dzików, łosi i bobrów. Ponadto ponad 30 gatunków ptaków objętych jest ochroną – w gminie Wyrzysk i Białośliwie wydzielone zostały ostoje łęgowe ptaków. W jeziorach pływają łososie, węgorze, karpie liny i sandacze, gady i płazy reprezentowane są przez zaskrońce, padalce i żółwie. Jakość wód, powietrza i wskaźniki zanieczyszczenia obszaru hałasem są lepsze niż na terenach przylegających do obszaru LGD. Wody są II i III klasy czystości i wyraźnie się poprawia na skutek budowy oczyszczalni ścieków i kanalizacji. Na terenie Obszaru występuje mała emisja zanieczyszczeń z wyjątkiem drogi krajowej nr 10, dopuszczalny poziom hałasu przekraczany jest jedynie w miejscowościach położonych właśnie przy tej drodze.

Przedstawiciele LGD biorąc pod uwagę wnioski ze specyfiki obszaru, podobieństwa demograficznego i poziomu rozwoju gospodarczego oraz uwzględniając oczekiwania i nadzieje lokalnej społeczności sformułowali następującą wizję przyszłości obszaru:

Nasz podregion miejscem zamieszkania ambitnych ludzi, którzy swoją pracą na wielu polach zawodowej aktywności, przeobrażają go społecznie, gospodarczo i kulturowo, przysparzając sobie jednocześnie znaczących dochodów. Nie dopuszczają przy tym do pogorszenia naturalnych i kulturowych walorów otoczenia. Będą też pielęgnować inne dobra lokalnego dziedzictwa. Wszystko to zaś łącznie podniesie standard i jakość życia naszej lokalnej zbiorowości a obszar stanie się jeszcze atrakcyjniejszy niż dzisiaj.

Realizacja celu dalekosięznego jakim jest wizja, zostanie osiągnięta poprzez wykonanie następujących celów głównych i celów szczegółowych:

Tabela 61 – Realizacja wizji Lokalnej Grupy Działania

Sposób realizacji wizji Lokalnej Grupy Działania	
Cel główny	Cel szczegółowy
Popieranie zrównoważonego rozwoju ekonomicznego, zwiększanie różnorodności gospodarczej	Budowanie wielofunkcyjności gospodarstw rolnych
	Wzmacnianie wielosektorowości gospodarki wiejskiej – tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw
Uatrakcyjnienie obszaru na potrzeby mieszkańców, inwestorów i rozwoju turystyki	Odnowa wsi, odkrywanie i ochrona wiejskiego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
	Prowadzenie współpracy z innymi LGD w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru i warunków życia jej mieszkańców
Zwiększanie korzyści z lokalnych zasobów	Promocja obszarów i jego zasobów
	Szkolenia i wskazywanie sposobów wykorzystania zasobów
	Szerokie propagowanie i udostępnianie potencjalnym turystom kalendarzy stałych imprez
Wzmacnianie potencjału ludzkiego dla skutecznego pozyskiwania funduszy i jak najlepszego wdrażania LSR oraz realizacji celów Strategii	Szkolenie kadr LGD, liderów wiejskich i członków LGD oraz ułatwianie nabywania im wiedzy, w tym także przez kontakty i współpracę z innymi LGD w kraju i za granicą
	Aktywizowanie społeczności lokalnej i utrwalanie partnerstwa, animowanie, ożywanie i wzmaganie działalności ludzi i organizacji na rzecz realizacji LSR i celów Strategii
	Utrzymywanie i funkcjonowanie Biura LGD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy

Wykonanie Lokalnej Strategii Rozwoju będzie weryfikowane przy wykorzystaniu wskaźników produktu i rezultatu. Wskaźniki produktu odnoszą się do bezpośrednich efektów działalności i liczone są w jednostkach materialnych lub monetarystycznych. Wskaźniki rezultatu odpowiadają efektom osiąganym w ramach podjętych działań i liczone są w jednostkach materialnych lub finansowych. W dłuższej perspektywie czasowej, stosowane są także wskaźniki oddziaływania, których przykładem może być oszacowanie wpływu programu na sytuację społeczno-gospodarczą w dwa lata po zakończeniu realizacji programu.

Tabela 62 – Wskaźniki produktu i rezultatu działań zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy

Wskaźniki produktu i rezultatu działań zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy				
Nazwa działania	Typ wskaźnika i jego charakter		Wartość docelowa	
Działanie 3.1 Różnicowanie działalności gospodarstwa w kierunku nierolniczym	Produkt	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba beneficjentów	28
			- całkowita wartość inwestycji	1 010 000 Euro
		Wskaźniki dodatkowe	- liczba projektów	31
			- powierzchnia obszaru objętego działalnością LGD	1 107 km ²
	Rezultat	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba ludności żyjąca na obszarze objętym działalnością LGD	55 000
			- liczba utworzonych miejsc pracy brutto	28
	Wskaźniki dodatkowe	- wzrost liczby gospodarstw rolnych prowadzących działalność nierolniczą	28	

Wskaźniki produktu i rezultatu działań zawartych w Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy				
Nazwa działania	Typ wskaźnika i jego charakter		Wskaźnik	Wartość docelowa
Działanie 3.2 Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	Produkt	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba wspieranych przedsiębiorstw	14
		Wskaźniki dodatkowe	- liczba projektów	15
	- powierzchnia obszaru objętego działalnością LGD		1 107 km ²	
	- liczba ludności żyjąca na obszarze działania LGD		55 000	
	- całkowita wartość inwestycji		1 035 540 Euro	
	Rezultat	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba utworzonych miejsc pracy brutto	14
	Wskaźniki dodatkowe	- wzrost liczby mikroprzedsiębiorstw	3	
- udział mikroprzedsiębiorstw prowadzonych przez byłych rolników lub ich domowników w ogólnej liczbie przedsiębiorstw objętych pomocą		1		
Działanie 3.4 „Odnowa i rozwój wsi”	Produkt	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba beneficjentów	8
			- całkowita wartość inwestycji	840 000 Euro
		Wskaźniki dodatkowe	- liczba projektów	28 projektów x 20 000 Euro
			- powierzchnia obszaru objętego LGD	1 107 km ²
	- liczba ludności żyjącej na obszarze objętym działalnością LGD		55 000	
	Rezultat	Wskaźniki wspólne monitorowania	- ludność zamieszkująca obszary wiejskie odnosząca korzyści ze zrealizowanych projektów odnowy	55 000
		Wskaźniki dodatkowe	- liczba odnowionych obiektów	23
- liczba miejscowości gdzie rewitalizowano przestrzeń			4	
Wskaźniki dla „małych projektów”	Produkt	Wskaźniki wspólne monitorowania	- powierzchnia objęta działalnością LGD	1 107km ²
			- liczba projektów	99
		Wskaźniki dodatkowe	- liczba ludności żyjąca na obszarze działania LGD	55 000
			- liczba beneficjentów	50
	- liczba utworzonych miejsc pracy		13	
	Rezultat	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba uczestników szkoleń, którzy ukończyli je z wynikiem pozytywnym	200
		Wskaźniki dodatkowe	-	-
-			-	
Działanie „Wdrażanie projektów współpracy”	Produkt	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba projektów	2,3,4 (?)
		Wskaźniki dodatkowe	-	-
	Rezultat	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba utworzonych miejsc pracy	2,3 (?)
		Wskaźniki dodatkowe	-	-
Działanie „Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania, nabywanie umiejętności i aktywizacji”	Produkt	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba przedsięwzięć	45
			- liczba uczestników działań przeprowadzonych przez LGD	6 500
		Wskaźniki dodatkowe	-	-
	Rezultat	Wskaźniki wspólne monitorowania	- liczba uczestników szkoleń ukończonych z wynikiem pozytywnym	50
		Wskaźniki dodatkowe	- liczba ludności pozytywnie zmotywowana do działań na rzecz realizacji LSR	100

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Lokalnej Strategii Rozwoju Gminy

Wskaźniki oddziaływania dla wszystkich działań i przedsięwzięć będą się wiązać z poprawą sytuacji społeczno-gospodarczej na obszarach wiejskich objętych LSR, w dwa lata po zakończeniu jej realizacji. Tymi wskaźnikami będą:

- wzrost dochodów i zamożności mieszkańców (badania ankietowe i sondażowe),
- wzrost stopnia zadowolenia z faktu zamieszkiwania na terenach wiejskich (badania ankietowe i sondażowe),
- wzrost poprawy wielofunkcyjności wsi i dostępu do usług (ewidencja działalności gospodarczej i badania sondażowe).

IV. Metoda przeprowadzenia badania ankietowego oraz wyciągnięte na jej podstawie wnioski

Badanie ankietowe zostało przygotowane pod potrzeby opracowania Strategii rozwoju gminy Wyrzysk. Ankieta była anonimowa a osobom ankietowanym pozostawiono pełną swobodę udzielania odpowiedzi. Zestaw pytań zawartych w ankiecie składał się z elementów umożliwiających zbudowanie na jej podstawie analizy SWOT. Ankieta składała się z siedmiu pytań.

Odpowiedzi na pierwsze pytanie związane z warunkami życia w Gminie udzielane były w formie tabeli. Należało zaznaczyć w każdym wierszu odpowiednie pole będące odpowiedzią na zadane pytanie. Odpowiedź mogła być jedna z sześciu: warunki bardzo dobre, dobre, przeciętne, złe, bardzo złe i nie mam zdania. Z kolei, zestaw pytań dotyczył następujących obszarów życia w Wyrzysku: lokalny rynek pracy, poziom kształcenia w szkołach podstawowych, poziom kształcenia w gimnazjach, pomoc społeczna, opieka zdrowotna, dostępność do kultury i rozrywki, polityka renowacji zabytków, stan środowiska naturalnego, warunki turystyczne, szlaki turystyczne, baza noclegowa, istniejąca sieć gastronomiczna, dostępność do sportu i rekreacji, bezpieczeństwo mieszkańców, warunki mieszkaniowe, istniejąca sieć wodociągowa i jakość wody, istniejąca sieć kanalizacyjna, istniejąca sieć gazociągowa, stan dróg na terenie Gminy, jakość komunikacji lokalnej, istniejąca sieć placówek handlowych oraz istniejąca sieć placówek usługowych.

Drugie pytanie dotyczyło warunków prowadzenia działalności gospodarczej na terenie gminy Wyrzysk. W tym pytaniu ankietowane osoby mogły zaznaczyć odpowiedź analogicznie jak w pytaniu pierwszym: warunki bardzo dobre, dobre, przeciętne, złe, bardzo złe i nie mam zdania. Ponadto osoby ankietowane zostały poproszone o wypisanie powodów, które zdecydowały o zaznaczeniu przez nie wskazanej odpowiedzi.

Trzecie pytanie związane było z mocnymi stronami gminy Wyrzysk. Respondenci mieli w tym przypadku wymienić atuty Gminy.

Pytanie czwarte dotyczyło słabych stron Gminy. Osoby ankietowane były proszone w tym pytaniu o przedstawienie problemów, z którymi należy się koniecznie w Gminie uporać.

Piąte pytanie dotyczyło elementów, które mogą wpłynąć na dalszy rozwój Gminy. W tym przypadku ankietowane osoby proszone były o wymienienie czynników rozwojowych.

Szóste pytanie dotyczyło elementów, które mogą spowodować zahamowanie rozwoju Gminy. Respondenci wymienili tutaj czynniki wg nich hamujące rozwój gospodarczy Wyrzyska.

Ostatnie pytanie dotyczyło przedstawienia najważniejszych problemów wraz z orientacyjnym czasem i kosztem ich rozwiązania. Pytanie to ograniczone zostało do dziedzin gospodarczych osób ankietowanych i nie związane było z całokształtem rozwoju Gminy.

Prośba o wypełnienie ankiet przesłana została do następujących osób, instytucji i przedsiębiorstw:

- Radnych i Sołtysów Gminy Wyrzysk;
- Szpitala Powiatowego w Wyrzysku;
- Gimnazjum im. Marii Skłodowskiej-Curie w Wyrzysku;
- Gimnazjum im. Jana Pawła II w Osieku nad Notecią;
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrzysku;
- Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury;
- Powiatowego Urzędu Pracy w Wyrzysku;
- Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wyrzysku;
- Komisariatu Policji w Wyrzysku;
- Wielkopolskiego Oddział Doradztwa Rolniczego w Wyrzysku;

- Banku Spółdzielczego – Oddział w Wyrzysku;
- Banku PKO BP – Oddział w Wyrzysku;
- Samorządowej Administracji Mieszkaniowa w Wyrzysku i WTBS w Wyrzysku;
- Hotelu „Lisia Norka” w Wyrzysku;
- Gospodarstwa agroturystycznego I.K.Bieliccy w Falmierowie;
- Towarzystwa Przyjaciół Wyrzyska;
- Stadniny Koni w Dobrzyniewie;
- Muzeum Okręgowego w Pile, Skansen Osiek;
- Stowarzyszenia na rzecz Ekorozwoju "Mała Szkoła" Ruda;
- PDP "HOLZ" w Wyrzysku Skarbowym;
- Zakładu Mięsnego w Polanowie;
- Zakładu Ceramiki Budowlanej "Winerberger" Osiek;
- Zarządu Miejsko-Gminnego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Wyrzysku;
- Koła Łowieckiego "Bażant" w Wyrzysku;
- Stowarzyszenia - "Nasze Dzieci" w Wyrzysku;
- UKS "UNIKAT" przy SP Falmierowo;
- UKS "LIDER" przy SP Kosztowo;
- UKS "Orzeł" przy SP Osiek;
- UKS "TOP-SPIN" przy SP Wyrzysk;
- UKS "OLIMPIA" przy Gimnazjum Wyrzysk;
- PKS "TĘCZA" Kosztowo;
- Szkoły Podstawowej w Wyrzysku;
- Szkoły Podstawowej w Osieku nad Notecią;
- Szkoły Podstawowej w Kosztowie;
- Szkoły Podstawowej w Gleśnie;
- Szkoły Podstawowej w Falmierowie;
- Stowarzyszenia na rzecz Ekorozwoju "Mała Szkoła" w Rydzie;
- MLKS Łobzonka;
- TSK "Orzeł" Osiek;
- Bractwa Kurkowego w Wyrzysku;
- OSP Wyrzysk;
- OSP Osiek;
- Zarządu Gminnego Ochotniczych Straży Pożarnych w Osieku n. Not.;
- Przedsiębiorstwa Obsługi Maszyn w Wyrzysku;
- "Abimerd", ul. Przemysłowa w Wyrzysku;
- Stacji Paliw BP w Rudzie k/Wyrzyska;
- Stacji Paliw "Bliska" w Wyrzysku;
- Stawy Rybne Farmutil HS Ostrówek;
- Przedsiębiorstwa Rolnego Dąbki;
- Pana Jerzego Kuicha Polanowo;
- Zarządu Gminnego Koła Gospodyń Wiejskich w Osieku n. Not.;
- Gabinetu Lekarskiego Ahmed Albellach Mutas;
- Gabinetu Lekarskiego Mariusz Augustyniak;
- Gabinetu Lekarskiego Maciej Wawrzyniak;
- Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Wyrzysku;
- Państwa Marii i Bronisława Rydwańskich - Zajazd "Cieszymir" Ruda k/ Wyrzyska;
- Banku Spółdzielczego Więcbork filia w Wyrzysku;
- Zakładu Robót Ogólnobudowlanych DOMBUD Wyrzysk;
- Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych w Wyrzysku;
- Firmy "Oturno Medizintechnik" w Wyrzysku;
- Zakładu Meblarskiego "Stolprodex" Osiek n. Not.;
- Zakładu Komunalnego "KOMUNALNIK" w Wyrzysku;
- Hurtownii Owoców Cytrusowych w Polanowie;
- Gorzelnii Falmierowo.

Wnioski zostały wyciągnięte w oparciu o 30 ankiet, które spłynęły do Urzędu Miasta w Wyrzysku w grudniu 2007 roku.

Tabela 63 – Udzielone odpowiedzi na pytania związane z warunkami życia w Gminie

Warunki życia w gminie Wyrzysk						
Pytanie	Bardzo dobre	Dobre	Przeciętne	Złe	Bardzo złe	Nie mam zdania
lokalny rynek pracy		2	12	11	4	1
poziom kształcenia - szkoły podstawowe	4	20	5			1
poziom kształcenia - gimnazjum	3	22	4			1
pomoc społeczna		12	14	1		4
opieka zdrowotna	1	7	18	2		2
dostępność do kultury i rozrywki		6	14	9		1
polityka renowacji zabytków na terenie Gminy		1	8	10	4	7
stan środowiska naturalnego		5	17	4	3	1
warunki turystyczne	2	8	14	3	1	2
szlaki turystyczne		16	8	1	2	3
baza noclegowa	1	10	12	3	1	3
istniejąca sieć gastronomiczna	4	21	2	1		
dostępność do sportu i rekreacji	2	15	11	2		
bezpieczeństwo mieszkańców	1	6	17	4	1	1
warunki mieszkaniowe		2	22	3	1	2
istniejąca sieć wodociągowa i jakość wody		5	14	7	2	2
istniejąca sieć kanalizacyjna		1	10	10	4	5
istniejąca sieć gazociągowa		2	4	6	10	8
stan dróg na terenie Gminy			6	12	11	1
jakość komunikacji lokalnej		9	13	4	4	
istniejąca sieć placówek handlowych		20	5	2		3
istniejąca sieć placówek usługowych		11	18	1		
inne uwagi*						1

* komunikacja PKP do Piły i Bydgoszczy tragiczna - 3 przesiadki, odczuwalny brak szynobusu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Punktacja za udzielenie odpowiedzi na postawione pytanie była następująca:

- Odpowiedź „bardzo dobre” – 2,5 pkt.
- Odpowiedź „dobre” – 1 pkt.
- Odpowiedź „przeciętne” – 0 pkt.
- Odpowiedź „złe” - -1pkt.
- Odpowiedź „bardzo złe” - -2,5pkt.
- Odpowiedź „nie mam zdania” – 0 pkt.

Tabela 64 – Ocena warunków życia w gminie Wyrzysk wg respondentów

Ocena warunków życia w gminie Wyrzysk		
Pytanie	Liczba punktów	Przeciętna ocena
istniejąca sieć gastronomiczna	30	1,07
poziom kształcenia - szkoły podstawowe	30	1,00
poziom kształcenia - gimnazjum	29,5	0,98
dostępność do sportu i rekreacji	18	0,60
istniejąca sieć placówek handlowych	18	0,60
pomoc społeczna	11	0,35
szlaki turystyczne	10	0,33
istniejąca sieć placówek usługowych	10	0,33
opieka zdrowotna	7,5	0,25
warunki turystyczne	7,5	0,25
baza noclegowa	7	0,23
bezpieczeństwo mieszkańców	2	0,07
dostępność do kultury i rozrywki	-3	-0,10
warunki mieszkaniowe	-3,5	-0,12
jakość komunikacji lokalnej	-5	-0,17
stan środowiska naturalnego	-6,5	-0,22
istniejąca sieć wodociągowa i jakość wody	-7	-0,23
lokalny rynek pracy	-19	-0,63
polityka renowacji zabytków na terenie Gminy	-19	-0,63
istniejąca sieć kanalizacyjna	-19	-0,63
istniejąca sieć gazociągowa	-29	-0,97
stan dróg na terenie Gminy	-39,5	-1,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Najwyżej ankietowani ocenili istniejącą sieć gastronomiczną w Wyrzysku. Przepiętna ocena osób ankietowanych wyniosła 1,07. Dobrze został także oceniony poziom kształcenia w szkołach podstawowych i w gimnazjach: 1,00 i 0,98. Zadowolające oceny przypadły także pozycji: „dostępność do sportu i rekreacji” oraz „istniejąca sieć placówek handlowych” – obie kategorie 0,60. Przepiętne oceny uzyskały następujące kategorie: „pomoc społeczna” (0,35), „szlaki turystyczne” i „istniejąca sieć placówek usługowych” (0,33), „opieka zdrowotna” i „warunki turystyczne” (0,25), „baza noclegowa” (0,23), „bezpieczeństwo mieszkańców” (0,07), „dostępność do kultury i rozrywki” (-0,10), „warunki mieszkaniowe” (-0,12), „jakość komunikacji lokalnej” (-0,17), „stan środowiska naturalnego” (-0,22) oraz „istniejąca sieć wodociągowa i jakość wody” (-0,23). Stan niezadowolający dominował w odpowiedziach związanych z „lokalnym rynkiem pracy”, „polityką renowacji zabytków na terenie Gminy”, oraz „istniejącą siecią kanalizacyjną” – wszystkie trzy kategorie uzyskały wynik -0,63. Stan zły i bardzo zły przeważał w odpowiedziach związanych z „istniejącą siecią gazociągową” (-0,97) oraz „stanem dróg na terenie Gminy” (-1,32).

Drugie pytanie dotyczyło warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w Wyrzysku. Odpowiedź na to pytanie, podobnie jak w pytaniu pierwszym, miała 6 wariantów: warunki bardzo dobre, dobre, przepiętne, złe, bardzo złe i nie mam zdania. Na 30 udzielonych odpowiedzi, siedem osób oceniło warunki dobrze, szesnaście przepiętnie, cztery osoby źle, jedna osoba stwierdziła, że warunki są bardzo złe a dwie nie miały wyrobionego zdania na ten temat.

Tabela 65 – Odpowiedzi na pytanie dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie wg respondentów

Warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie Wyrzysk						
Pytanie	Bardzo dobre	Dobre	Przeciętne	Złe	Bardzo złe	Nie mam zdania
warunki do prowadzenia działalności gospodarczej		7	16	4	1	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Przy zastosowaniu wag tych samych co w przypadku opracowania pytania pierwszego, średnia ocena warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w Wyrzysku wyniosła 0,02 – osoby ankietowane stwierdzały zazwyczaj, że warunki do prowadzenia działalności gospodarczej w Wyrzysku są przeciętne.

Tabela 66 – Ocena warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie wg respondentów

Ocena warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie Wyrzysk		
Pytanie	Liczba punktów	Przeciętna ocena
warunki do prowadzenia działalności gospodarczej	0,50	0,02

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

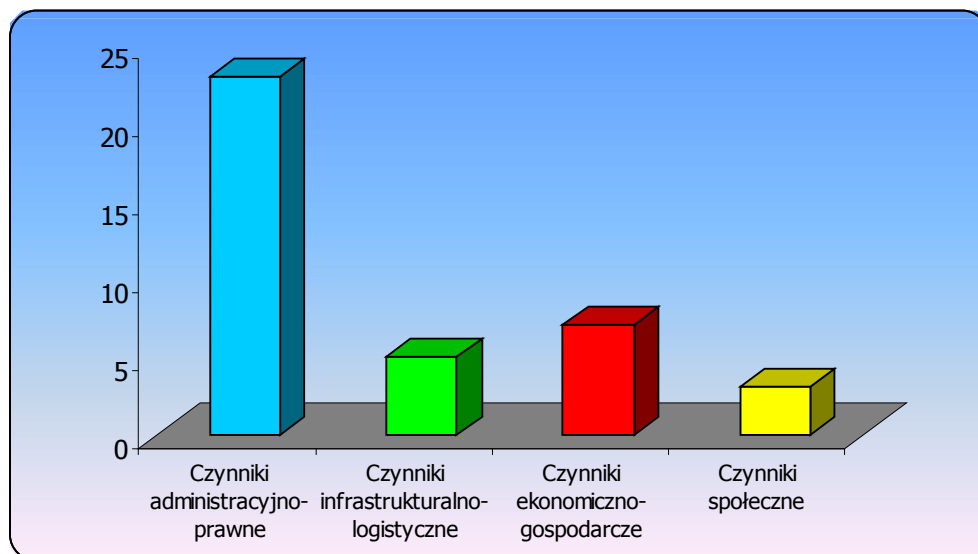
Do elementów, które sprzyjają rozwojowi działalności gospodarczej w Wyrzysku najczęściej zaliczono sprawne działanie Urzędu Miejskiego oraz dobrą atmosferę administracji lokalnej (3 odpowiedzi). Inne czynniki działające pozytywnie na przedsiębiorczość Gminy to wg ankietowanych:

- Stosunkowo dobra infrastruktura drogowa w tym droga krajowa nr 10 (2 odp.)
- Rozwinięta infrastruktura gazociągowa i kanalizacyjna (2 odp.)
- Dobrze rozwinięta sieć telekomunikacji (1 odp.)
- Dobrze rozwinięta sieć szkół i przedszkoli (1 odp.)
- Wolne zasoby siły roboczej (1 odp.)
- Stosowanie zwolnień od podatków dla podmiotów wychodzących z rynku lub przeżywających trudności (1 odp.)
- Rozwój gospodarczy całego kraju (1 odp.)

Czynniki które utrudniają prowadzenie działalności gospodarczej podzielone zostały na cztery kategorie:

- Czynniki administracyjno-prawne (23 odp.)
- Czynniki ekonomiczno-gospodarcze (7 odp.)
- Czynniki infrastrukturalno-logistyczne (5 odp.)
- Czynniki społeczne (3 odp.)

Wykres 15 – Czynniki utrudniające prowadzenie działalności gospodarczej w Gminie wg respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

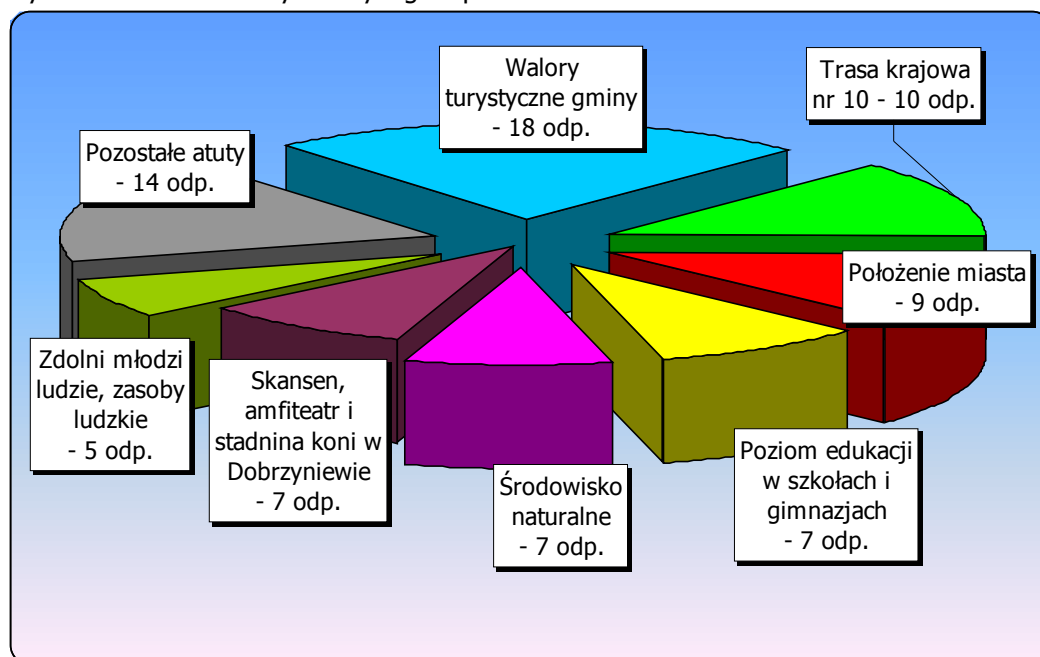
Do ww. czynników zaliczono następujące odpowiedzi:

- Czynniki administracyjno-prawne
 - Brak zaangażowania władz Gminy w rozwój działalności gospodarczej (5 odp.)
 - Biurokracja i trudności w zakładaniu działalności gospodarczej (5 odp.)
 - Brak terenów uzbrojonych dla potencjalnych inwestorów (4 odp.)
 - Brak aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego (3 odp.)
 - Brak ulg w podatkach od nieruchomości (2 odp.)
 - Brak ulg i preferencyjnych warunków prawnych w przypadku rozpoczęcia działalności gospodarczej (2 odp.)
 - Brak informacji i pomocy w pozyskiwaniu środków unijnych (1 odp.)
 - Małe dotacje na otwarcie przedsiębiorstwa (1 odp.)
- Czynniki ekonomiczno-gospodarcze
 - Niski popyt na usługi i mała liczba nabywców na rynku lokalnym (3 odp.)
 - Brak inwestycji w Gminie i dopływu kapitału zewnętrznego (2 odp.)
 - Brak przemysłu na terenie Gminy (1 odp.)
 - Mała liczba dużych zakładów pracy (1 odp.)
- Czynniki infrastrukturalno-logistyczne
 - Brak zaplecza lokalowego do prowadzenia działalności gospodarczej (3 odp.)
 - Słaba infrastruktura (1 odp.)
 - Brak skanalizowania części gminy (1 odp.)
- Czynniki społeczne
 - Trudność z zatrudnieniem specjalistów (2 odp.)
 - Brak klimatu do prowadzenia działalności gospodarczej (1 odp.)

Odpowiadając na pytanie trzecie dotyczące silnych stron gminy Wyrzysk, respondenci najczęściej zwracali uwagę na walory turystyczne Gminy oraz przebiegającą przez Gminę trasę krajową nr 10. Często pojawiały się argumenty związane z geograficznym położeniem Wyrzyska, poziomem edukacji w szkołach podstawowych i gimnazjum, zachowanym

środowiskiem naturalnym, zasobami ludzkimi oraz obiektami turystycznymi: skansenem, amfiteatrem i stadniną koni w Dobrzyniewie.

Wykres 16 – Silne strony Gminy wg respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

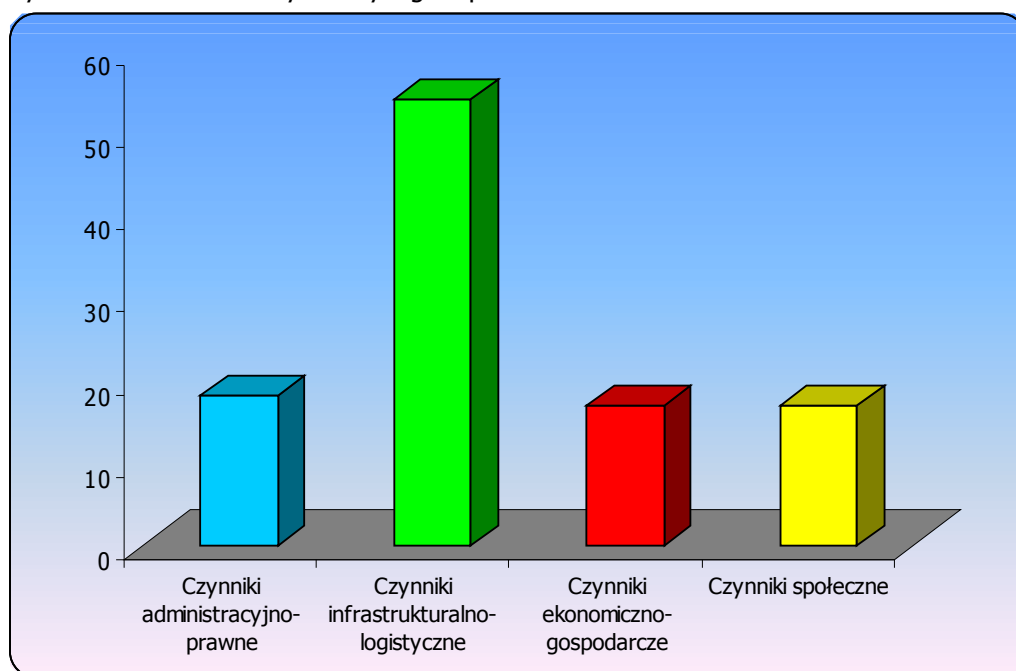
Do pozostałych atutów Gminy zaliczono:

- Dostęp mieszkańców do PKP i możliwość dojazdu do pracy (2 odp.)
- Różnorodność funkcjonujących stowarzyszeń na terenie Gminy (2 odp.)
- Duże możliwości inwestycyjne (2 odp.)
- Małe uprzemysłowienie (1 odp.)
- Budowa stadionów i hal sportowych (1 odp.)
- Dobra lokalizacja Gminy (1 odp.)
- Tradycyjne centralne funkcje Gminy wobec innych gmin (1 odp.)
- Bliskość rynków zbytu (1 odp.)
- Sieć handlowa (1 odp.)
- Bogate tereny rolne i dobra gleba (1 odp.)
- Stosunkowo duża obszarowo i ludnościowo Gmina (1 odp.)

Z odpowiedzi udzielonych przez respondentów na pytanie czwarte dotyczące słabych stron Gminy, w analogiczny sposób co w przypadku pytania drugiego, wyszczególniono cztery rodzaje czynników:

- Czynniki infrastrukturalno-logistyczne (54 odp.)
- Czynniki administracyjno-prawne (19 odp.)
- Czynniki ekonomiczno-gospodarcze (17 odp.)
- Czynniki społeczne (17 odp.)

Wykres 17 – Słabe strony Gminy wg respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Do ww. czynników zaliczane są następujące odpowiedzi:

•Czynniki infrastrukturalno-logistyczne

- Zły i bardzo zły stan dróg gminnych, chodników i zieleni miejskiej (22 odp.)
- Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazociągowa (18 odp.)
- Słaba infrastruktura pomocnicza w tym komunikacja PKP i PKS (7 odp.)
- Brak obwodnicy miasta Wyrzysk(3 odp.)
- Problem z wywożeniem śmieci komunalnych (1 odp.)
- Brak rozwiniętej bazy sportowej (1 odp.)
- Nieprawidłowa eksploatacja oczyszczalni ścieków (1 odp.)
- Brak pomieszczeń biurowych (1 odp.)

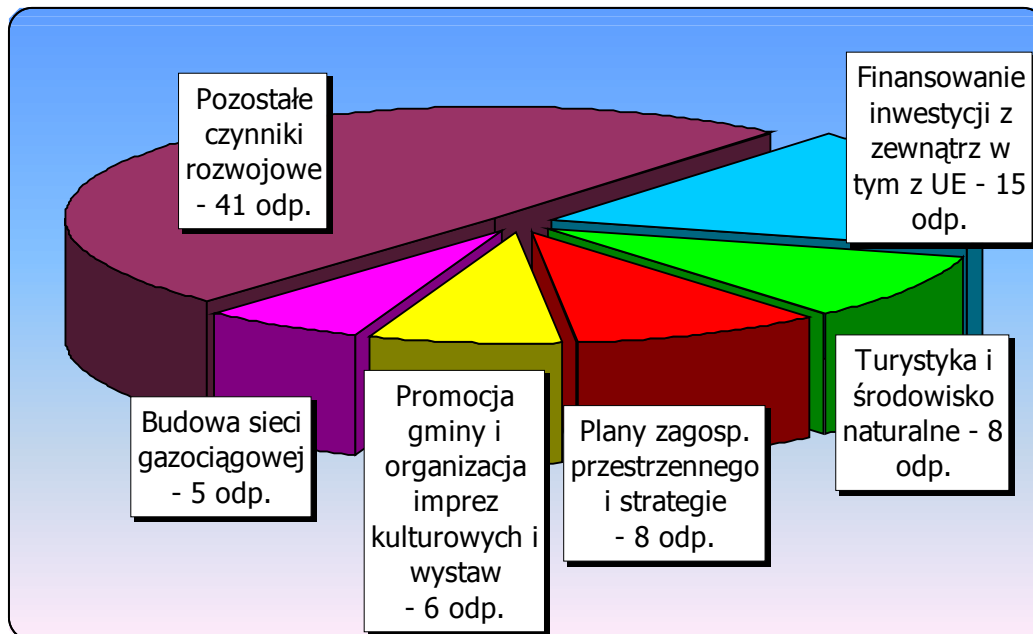
•Czynniki administracyjno-prawne

- Brak planu zagospodarowania przestrzennego i planów strategicznych, nierealny lub niezrealizowany Wieloletni Plan Inwestycyjny (6 odp.)
- Niewykorzystywanie warunków terenowych dla turystyki, brak zaplecza turystycznego (4 odp.)
- Mała oferta zajęć popołudniowych dla młodzieży (1 odp.)
- Rozbudowany aparat administracyjny (1 odp.)
- Niedoinwestowanie rolnictwa (1 odp.)
- Źle działająca pomoc społeczna (1 odp.)
- Słaba współpraca z gminami ościennymi (1 odp.)
- Zła strategia rozwoju w latach 2003-2007 (1 odp.)
- Zła realizacja programu ochrony środowiska (1 odp.)
- Niewykorzystywanie środków unijnych przez Gminę (1 odp.)
- Słaba łączność gminy z sołectwami (1 odp.)

- Czynniki ekonomiczno-gospodarcze
 - Brak zakładów produkcyjnych zatrudniających pracowników, mała liczba przedsiębiorstw (7 odp.)
 - Brak środków finansowych na realizację wszystkich inwestycji (4 odp.)
 - Zahamowanie rozwoju budownictwa mieszkaniowego (4 odp.)
 - Niewielka zamożność mieszkańców (1 odp.)
 - Brak zdolności inwestycyjnych mieszkańców (1 odp.)
- Czynniki społeczne
 - Bezrobocie, brak pracy dla kobiet (8 odp.)
 - Brak liderów mobilizujących społeczeństwo do inicjatyw (3 odp.)
 - Brak zainteresowania dziećmi i młodzieżą po zajęciach szkolnych (2 odp.)
 - Niskie poczucie bezpieczeństwa (1 odp.)
 - Emigracja młodzieży (1 odp.)
 - Starzejące się społeczeństwo (1 odp.)
 - Brak dentysty w Osieku n/Not. (1 odp.)

Pytanie piąte dotyczyło wymienienia czynników rozwojowych Gminy. Respondenci udzielili łącznie 83 odpowiedzi. Do najczęstszych odpowiedzi należało pozyskiwanie źródeł finansowania inwestycji z zewnątrz w tym ze środków pomocowych UE. Często również do czynników rozwojowych zaliczano turystykę i środowisko naturalne, przygotowanie planów zagospodarowania przestrzennego, planów rozwoju i pozyskiwanie terenów dla inwestorów, promowanie gminy i organizowanie imprez kulturalnych i wystaw, budowa sieci gazociągowej oraz stworzenie warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

Wykres 18 – Czynniki rozwojowe gminy Wyrzysk wg respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Do pozostałych czynników rozwojowych zaliczono:

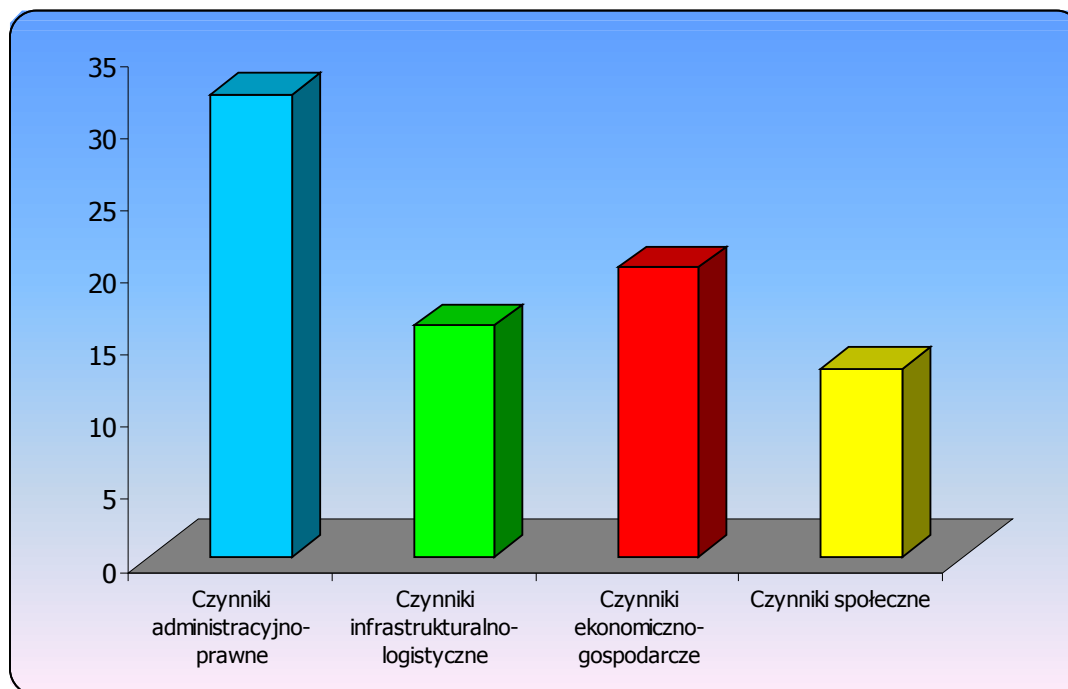
- Stworzenie warunków dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (4 odp.)
- Polepszenie oferty Gminy w sektorze nieruchomości pod działalność gospodarczą i budownictwo mieszkaniowe (4 odp.)
- Większa dbałość o drogi gminne (3 odp.)

- Położenie przy trasie krajowej nr 10 (3 odp.)
- Polityka Gminy pomocna dla przedsiębiorców (3 odp.)
- Poprawa sieci kanalizacyjnej (3 odp.)
- Rozwój przemysłu rolno-spożywczego (2 odp.)
- Racjonalne wydatkowanie środków publicznych (2 odp.)
- Poprawa ochrony zdrowia (1 odp.)
- Istnienie Orkiestry Dętej w Osieku, chóru „Halka” i chóru męskiego w Wyrzysku (1 odp.)
- Budowa obiektów sportowych (1 odp.)
- Zwiększenie zaangażowania Urzędu Pracy w pomoc przedsiębiorcom i przekwalifikowywaniu (1 odp.)
- Dobra obsługa ludności w instytucjach samorządowych i usługowych (1 odp.)
- Koncentracja inwestycji w sferę usług (1 odp.)
- Rzetelna analiza podstawowych czynników rozwoju (1 odp.)
- Dobra sieć handlowa (1 odp.)
- Członkostwo Polski w UE (1 odp.)
- Poseł i senator z Ziemi Wyrzyskiej (1 odp.)
- Dziedzictwo historyczne i zabytkowe (1 odp.)
- Ekologiczne rolnictwo (1 odp.)
- Powstawanie gospodarstw agroturystycznych (1 odp.)
- Stworzenie warunków do zmniejszenia bezrobocia (1 odp.)
- Budowa obwodnicy miasta Wyrzysk (1 odp.)
- Rozwój służby zdrowia (1 odp.)
- Powiększenie sieci wodociągowej (1 odp.)

Pytanie szóste związane było z czynnikami hamującymi i zagrażającymi dalszemu rozwojowi Gminy. Odpowiedzi respondentów zostały podzielone w analogiczny sposób jak w pytaniach poprzednich. Wyróżniono cztery typy czynników:

- Czynniki administracyjno-prawne (32 odp.)
- Czynniki ekonomiczno-gospodarcze (21 odp.)
- Czynniki infrastrukturalno-logistyczne (16 odp.)
- Czynniki społeczne (13 odp.)

Wykres 19 – Czynniki hamujące rozwój gminy Wyrzysk wg respondentów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

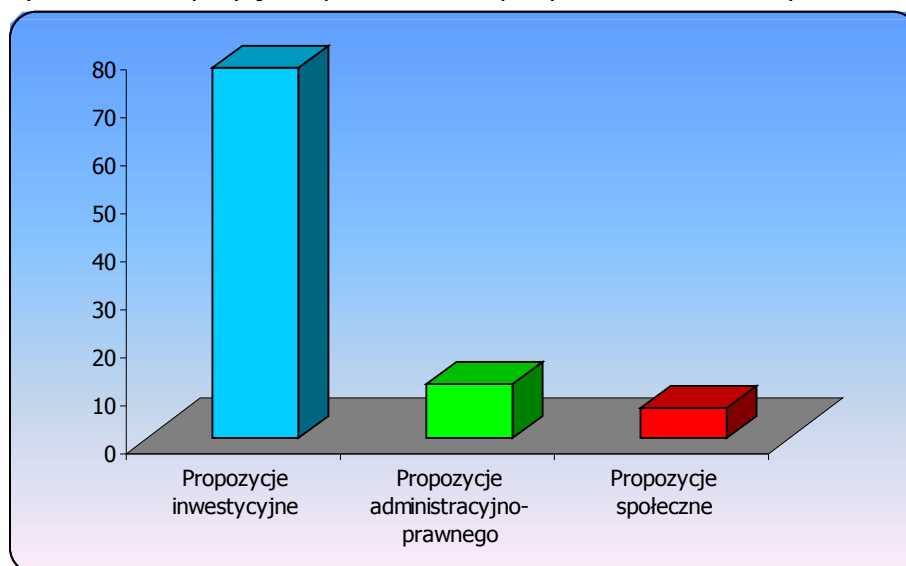
Do ww. czynników zaliczane są następujące odpowiedzi:

- Czynniki administracyjno-prawne
 - Brak planu zagospodarowania przestrzennego i realnego planu rozwoju Gminy (10 odp.)
 - Brak terenów pod budownictwo (5 odp.)
 - Brak inicjatywy Gminy w pozyskiwaniu środków pomocowych UE (5 odp.)
 - Brak terenów pod działalność gospodarczą i przemysłową (3 odp.)
 - Brak zainteresowania władz samorządowych rozwojem Gminy (3 odp.)
 - Brak odpowiedniej reklamy (2 odp.)
 - Brak konsekwencji w wydatkowaniu środków samorządowych (1 odp.)
 - Nagminne umarzanie podatków (1 odp.)
 - Brak powszechnego dostępu do Internetu (1 odp.)
 - Brak wsparcia ze strony Powiatu i Województwa (1 odp.)
- Czynniki infrastrukturalno-logistyczne
 - Brak dróg i ulic utwardzonych (5 odp.)
 - Brak kanalizacji i gazyfikacji (3 odp.)
 - Brak bazy turystycznej (2 odp.)
 - Zły stan wody pitnej (1 odp.)
 - Peryferyjne położenie Gminy w województwie (1 odp.)
 - Brak obwodnicy miasta Wyrzysk (1 odp.)
 - Nieuregulowana rzeka Noteć i rzeka Łobzonka (1 odp.)
 - Brak powszechnego dostępu do Internetu (1 odp.)
 - Problem odpadów komunalnych i wysypiska śmieci (1 odp.)
- Czynniki ekonomiczno-gospodarcze
 - Brak preferencji dla inwestorów i brak inwestycji (6 odp.)
 - Brak środków finansowych na realizację inwestycji samorządowych (5 odp.)

- Nietrafione inwestycje samorządowe np. hala sportowa w Osieku, koncepcja dodatkowego wysypiska śmieci (4 odp.)
- Brak dużych przedsiębiorstw (2 odp.)
- Rozdrobnienie rolnictwa i jego niska dochodowość (2 odp.)
- Brak rynków zbytu (1 odp.)
- Wysokie zadłużenie Gminy (1 odp.)
- Czynniki społeczne
 - Wpływ młodzieży i emigracja zarobkowa (6 odp.)
 - Wysoki poziom bezrobocia (2 odp.)
 - Niż demograficzny i starzenie się społeczeństwa (2 odp.)
 - Brak działalności kulturalno-oświatowej (1 odp.)
 - Niedostosowanie kwalifikacji zawodowych do rynku pracy (1 odp.)
 - Mała aktywność społeczna mieszkańców Gminy (1 odp.)

Propozycje respondentów na polepszenie warunków do życia w dziedzinach, w których się zajmowali dotyczyły głównie przedsięwzięć inwestycyjnych. Na 94 propozycje 77 było propozycjami inwestycyjnymi, 11 propozycjami z sektora administracyjno-prawnego a 6 z sektora społecznego.

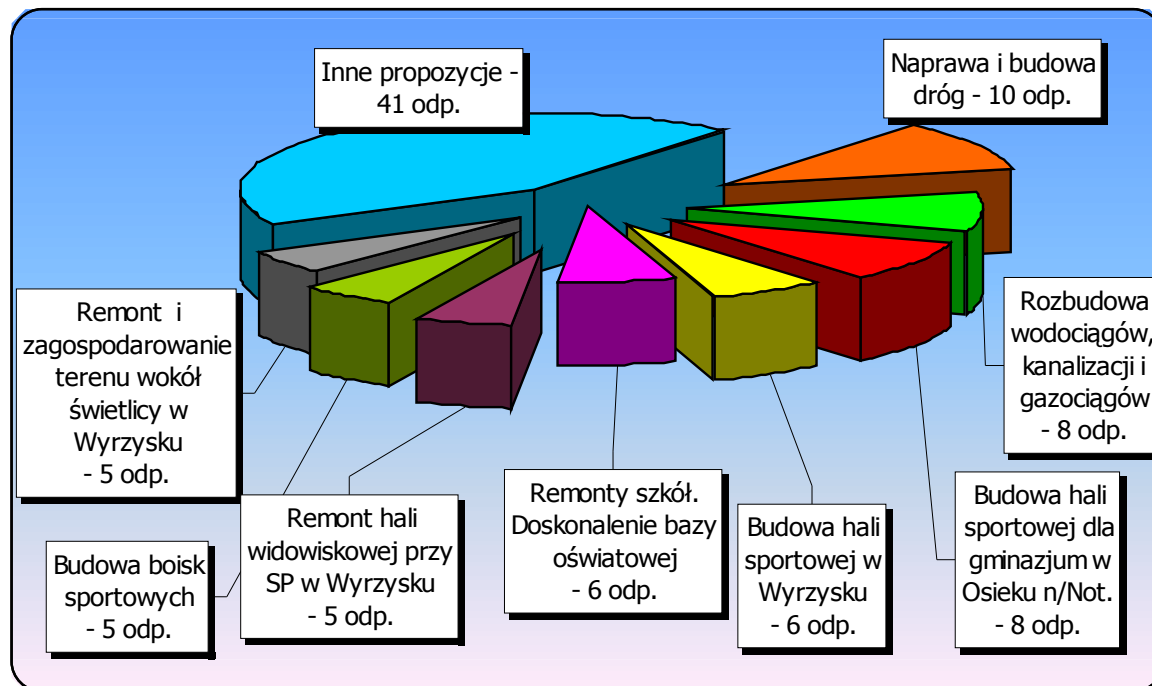
Wykres 20 – Propozycje respondentów na polepszenie warunków życia i rozwoju Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

Różnorodność odpowiedzi spowodowała konieczność uogólnienia zestawień i przedstawienia ich w kilkunastu kategoriach. Zestawienia przedstawione zostały na poniższym wykresie.

Wykres 21 – Zestawienie odpowiedzi respondentów na polepszenie warunków życia i rozwoju Gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie odpowiedzi ankietowych

W innych propozycjach znalazły się następujące sformułowania:

- Wsparcie osób długotrwale bezrobotnych i zagrożonych wykluczeniem społecznym, wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy (3 odp.) – propozycja społeczna;
- Budowa oświetlenia ulicznego i utworzenie monitoringu miejsc o podwyższonym ryzyku (3 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Inwestycje melioracyjne (2 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego (2 odp.) – propozycja administracyjno-prawna;
- Budowa obwodnicy dla Wyrzyska, parking dla samochodów ciężarowych (2 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Budowa parkingów samochodowych w Wyrzysku (2 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Budowa ścieżki rowerowej łączącej wieś Ruda z Wyrzyskiem (2 odp.) - propozycja inwestycyjna;
- Modernizacja i remont przychodni na Placu Wojska Polskiego (1 odp.) - propozycja inwestycyjna;
- Wprowadzenie przepisów lokalnych ograniczających rozmnażanie psów i wprowadzenie psich identyfikatorów (1 odp.) - propozycja administracyjno-prawna;
- Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym (1 odp.) - propozycja administracyjno-prawna;
- Budowa instytucji pomagającej przedsiębiorcom działać na terenie Gminy (1 odp.) - propozycja administracyjno-prawna;
- Budowa garażu do autobusu szkolnego w SP Falmierowo (1 odp.) - propozycja inwestycyjna;
- Modernizacja kotłowni i instalacja c.o. w SP w Osieku (1 odp.) - propozycja inwestycyjna;
- Poprawa bazy lokalowej szpitala, poprawa jakości i ilości usług medycznych świadczonych przez szpital (1 odp.) - propozycja inwestycyjna;
- Termomodernizacja szpitala (1 odp.) - propozycja inwestycyjna;

- Wprowadzenie przez Gminę ulg wobec szpitala w poborze podatku od nieruchomości (1 odp.) – propozycja administracyjno-prawna;
- Rozważenie przystąpienia do najbliższej Specjalnej Strefy Ekonomicznej (1 odp.) – propozycja administracyjno-prawna;
- Wyznaczenie lokalizacji pod supermarkety (1 odp.) – propozycja administracyjno-prawna;
- Poprawa efektywności gospodarstw rolnych poprzez szukanie nowych kierunków produkcji rolnej (1 odp.) – propozycja społeczna;
- Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i poprawa jakości życia na wsi (1 odp.) – propozycja społeczna;
- Inwestycje związane z wałami przeciwpowodziowymi (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Budowa systemu wczesnego ostrzegania ludności (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Wyrzysk i Osiek n/Not (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Budowa remizy OSP Wyrzysk (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Utworzenie wiejskiego centrum informacji (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Aktywizacja środowiska, stworzenie stanowiska lidera lub menedżera Gminy (1 odp.) – propozycja społeczna;
- Usprawnienie administracji samorządowej i realizacja uchwał Rady Miejskiej 2002-2007 (1 odp.) – propozycja administracyjno-prawna;
- Informatyzacja Gminy, dostęp do szerokopasmowego Internetu dla mieszkańców (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Wykup ziemi pod budownictwo mieszkaniowe i inwestycyjne (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Zbudowanie nowego gminnego wysypiska śmieci (1 odp.) – propozycja inwestycyjna;
- Stworzenie ulg podatkowych dla inwestorów (1 odp.) – propozycja administracyjno-prawna;
- Nie przeszkadzać! – kolokwialne sformułowanie jednego z respondentów, likwidowanie złych przepisów lokalnych (1 odp.) – propozycja administracyjno-prawna.

Tabela 67 – Analiza SWOT sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Wyrzysk zbudowana w oparciu o odpowiedzi respondentów

Analiza SWOT gminy Wyrzysk zbudowana w oparciu o odpowiedzi respondentów	
Silne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> •Atrakcyjność turystyczna i przyrodnicza Gminy; •Położenie miasta Wyrzysk; •Droga krajowa nr 10 przechodząca przez Gminę; •Wysoki poziom kształcenia w szkołach podstawowych i gimnazjach; •Obszar chronionego krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zła stan dróg, chodników i zieleni miejskiej; •Słabo rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazociągowa; •Brak planu zagospodarowania przestrzennego i planów strategicznych, niezrealizowany WPI; •Wysoki poziom bezrobocia; •Brak małych i średnich przedsiębiorstw; •Słaba infrastruktura pomocnicza w tym komunikacja PKP i PKS; •Zahamowany rozwój turystyki, brak zaplecza turystycznego; •Brak liderów mobilizujących społeczeństwo do inicjatyw.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> •Finansowanie inwestycji z zewnątrz w tym z funduszy strukturalnych UE; •Rozwój turystyki na terenie gminy; •Uchwalenie planu zagospodarowania przestrzennego i innych planów strategicznych; •Promocja gminy, organizacja imprez masowych; •Poprawa infrastruktury: sieci kanalizacyjnej i gazowej; •Polepszenie oferty gminy w sektorze nieruchomości pod działalność gospodarczą i budownictwo mieszkaniowe; •Wspieranie rozwoju małych przedsiębiorców. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zwlekanie z uchwaleniem planu zagospodarowania przestrzennego i realnego planu rozwoju Gminy; •Zahamowanie stworzenia preferencji dla inwestorów implikującego brak inwestycji; •Brak środków finansowych na realizację inwestycji samorządowych; •Brak terenów pod budownictwo, działalność gospodarczą i przemysłową; •Wypływ młodzieży i emigracja zarobkowa; •Brak inicjatywy Gminy w pozyskiwaniu środków pomocowych w tym funduszy strukturalnych.

V. Realizacja celów strategicznych ujętych w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk z 2001 roku.

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk z 2001 roku wskazała priorytetowe cele w zakresie pięciu zdefiniowanych obszarów. Zakres wykonanych prac wykonanych w ramach realizacji celów Strategii opracowany został na podstawie odpowiedzi ankietowych udzielonych przez następujące osoby:

- zastępcę burmistrza Wyrzyska,
- kierownika Referatu Inwestycji, Budownictwa, Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej,
- kierownika Referatu Gospodarki Nieruchomościami, Rolnictwa i Leśnictwa,
- kierownika Referatu Spraw Obywatelskich,
- komendant Straży Miejskiej,
- pracownika ds. Promocji i Marketingu,
- pracownika ds. Oświaty, zdrowia, kultury i sportu,
- dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury w Wyrzysku,
- dyrektora Samorządowej Administracji Placówek Oświatowych w Wyrzysku,
- dyrektora Samorządowej Administracji Mieszkaniowej w Wyrzysku i p.o. prezesa Wyrzyskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego,
- prezesa Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Wyrzysku.

Skrócone zestawienie odpowiedzi przedstawione zostało w poniższych tabelach.

Tabela 68 – Zakres wykonanych prac w ramach obszaru Ekologia

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru EKOLOGIA	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Stworzenie warunków dla kontynuacji budowy ujęć wody i zwiększenia zasięgu odbioru ścieków	Zbudowano pompownię II stopnia ze zbiornikiem wody na 480 m ³ , regeneracja studni na ujęciach wody w Wyrzysku, Polanowie i Falmierowie. Zbudowano sieci rozdzielcze pozwalające połączyć istniejące odcinki wododziałów. Zaopatrzenie w wodę wsi zasilanych dotychczasowo z lokalnych ujęć gospodarstw rolnych. Zbudowano kanalizację sanitarną w Wyrzysku, Osieku nad Notecią, Polanowie i Falmierowie. Zbudowano tłoczną kanalizację sanitarną łączącą poszczególne wsie gminy w system doprowadzającym ścieki do oczyszczalni. Realizowano program gospodarki ściekowej w mieście i gminie Wyrzysk.
Podjęcie działań w kierunku segregacji i utylizacji odpadów stałych	Zakupiono pojemniki służące do selektywnej zbiórki odpadów dla poszczególnych miejscowości Gminy. Opracowano i wdrożono Program Gospodarowania Odpadami.
Podjęcie działań do zmniejszenia niskiej emisji	Przebudowano kotłownię z systemu zasilania węglowego na olejowy w Gimnazjum w Osieku n/Not., SP w Wyrzysku, Gimnazjum w Wyrzysku, SP w Kosztowie, Małej Szkole w Rudzie i SP w Falmierowie. Opracowano i wdrożono Program zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i gazową
Podjęcie działań proekologicznych w zakresie ochrony wód i gleby	Stworzona została możliwość korzystania z usług prywatnych przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne. Rozbudowano system kanalizacji rozdzielczej i zlikwidowano wyloty do rzeki nieoczyszczonych ścieków. Stosowano działania prewencyjne i represyjne straży miejskiej.

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru EKOLOGIA	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Stworzenie podstaw do rozwoju edukacji ekologicznej	Przeprowadzenie na szczeblu gminnym wstępnego etapu olimpiady ekologicznej organizowanej przez powiat. Organizowanie konkursów ekologicznych organizowanych wśród uczniów szkół i gimnazjów Udział samorządu w światowej akcji "sprzątanie świata".
Podjęcie działań w celu wykorzystania walorów środowiskowych Gminy	Budowa ścieżki rowerowej „Dębowa Góra”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi ankietowych

Do najistotniejszych i największych inwestycji związanych z realizacją celów strategicznych obszaru pn. ekologia zaliczyć należy inwestycje kanalizacyjne: budowa przepompowni, sieci rozdzielczych i rur kanalizacyjnych. Realizowany jest konsekwentnie harmonogram programu gospodarki ściekowej na terenie Wyrzyska. W celu zmniejszenia niskiej emisji, kotłownie budynków edukacyjnych zostały zamienione na kotłownie olejowe.

Tabela 69 - Zakres wykonanych prac w ramach obszaru Gospodarka

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru GOSPODARKA	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Stworzenie warunków dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa	Edukacja i doradztwo rolnicze na wsiach w formie zebrań i szkoleń. Przekazywanie wiadomości i publikacji rolniczych na stronach internetowych urzędu. Funkcjonowanie biura Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Organizowanie spotkań z przedsiębiorcami. Działania integracyjne poprzez organizację spotkań lokalnego biznesu Prowadzenie przez pracowników Urzędu Miasta szkoleń doradczych dot. przygotowania i realizacji inwestycji gospodarczych.
Działania w kierunku montażu finansowego środków dla realizacji przedsięwzięć o znaczeniu ponadlokalnym	Realizacja międzygminnego projektu kanalizacji w Osieku nad Notecią etap II i etap III w ramach "Ochrony wód zlewni rz. Noteć" pod nadzorem Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Nadnoteckich w Pile.
Rewitalizacja obszarów wiejskich	Podjęcie działań na rzecz zwiększenia liczby gospodarstw agroturystycznych. Agitacja na spotkaniach wiejskich (rolnictwo, leśnictwo, gospodarka nieruchomościami). Sporządzono Plany Odnowy Miejscowości wsi Osiek n. Not., Kosztowo, Falmierowo, Gromadno, Auguscin. Sporządzono dokumentację techniczną dla zagospodarowania centrum wsi na budowę boiska wielofunkcyjnego i placu rekreacyjno-kulturalnego. Inwestycje w ramach odnowy wsi.
Rozbudowa infrastruktury progospodarczej	Budowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na obszarach, gdzie następuje rozwój działalności gospodarczej jak i mieszkalnictwa. Systematyczna budowa i rozbudowa pozostałej infrastruktury technicznej (energia, gaz, drogi).
Promocja gospodarcza Gminy	Przygotowywanie materiałów promocyjnych Gminy finansowanych lub sponsorowanych przez Urząd Miejski w Wyrzysku oraz miejscowych przedsiębiorców.
Stworzenie warunków do rozwoju instytucji finansowych	Utworzenie przez 4 banki oddziałów na terenie Gminy.
Wykorzystanie Pradoliny Noteci dla celów rolniczych i turystycznych	Przygotowanie wstępnego wniosku w Internetowym Systemie Ewidencji Projektów do ZPORR na wykonanie przystani dla statków turystycznych na Noteci.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi ankietowych

W obszarze gospodarki do istotnych inwestycji zaliczyć należy dalszą rozbudowę infrastruktury technicznej w tym budowa i modernizacja sieci gazowej i sieci drogowej. Sporządzone zostały plany odnowy miejscowości, dzięki którym gminne wsie będą mogły ubiegać się o dofinansowanie inwestycji z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Organizowano także szkolenia i zebrania dla osób zainteresowanych tematyką związaną z rolnictwem.

Tabela 70 - Zakres wykonanych prac w ramach obszaru Infrastruktura

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru INFRASTRUKTURA	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Wykorzystanie istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej dla jej rozbudowy i modernizacji	<p>Realizacja programu budowy kanalizacji sanitarnej:</p> <ul style="list-style-type: none"> •Budowa kanalizacji sanitarnej z przepompownią we wsi Falmierowo - etap I; •Budowa kanalizacji w ul. Parkowej, Staszica, pl. Wojska Polskiego w Wyrzysku; •Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Świerkowej w Wyrzysku; •Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Dębowej, Staszica i Pod Czubatką w Wyrzysku; •Budowa kolektora ściekowego z przepompownią w Osieku nad Notecią - etap I i część III; •Budowa kanalizacji sanitarnej ODJ Leśna - etap III; •Częściowa kanalizacja wsi Polanowo (realizacja Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji). <p>Wykonywanie prac modernizacyjnych głównych przewodów kanalizacyjnych.</p> <p>Budowa nowych przewodów kanalizacyjnych w związku z przyszłym zapotrzebowaniem na transport ścieków do oczyszczalni.</p>
Podjęcie działań w kierunku gazyfikacji Gminy	<p>Częściowa budowa sieci gazyfikacyjnej w mieście Wyrzysk. Doprowadzenie rurociągu do miasta Wyrzysk przez Kosztowo i Polanowo (zadanie realizowane i finansowane przez Wielkopolską Spółkę Gazowniczą w Poznaniu).</p> <p>Wymieniono palniki w GP SAPO Kotłownia Szkolna w Wyrzysku.</p>
Umożliwienie rozwoju budownictwa mieszkaniowego	<p>Stworzenie planów zagospodarowania przestrzennego Osieka n. Not. i Wyrzyska z wyznaczonymi terenami pod budownictwo mieszkaniowe jednorodzinne i wielorodzinne.</p> <p>Uzbrojenie terenów pod jednorodzinne budownictwo mieszkaniowe - osiedle domów jednorodzinnych Leśna w Wyrzysku (wodociąg, kanalizacja, gazyfikacja).</p>
Podjęcie działań w celu przyspieszenia modernizacji drogi nr 10	<p>Współpraca przy wykupie gruntów pod budowę obwodnicy. Udostępnienie gruntu zamiennego na rzecz GDDKiA w Poznaniu w celu dokonania zamiany z prywatnym właścicielem.</p> <p>Udział w uzgadnianiu trasy obwodnicy.</p> <p>Modernizacja odcinka drogi krajowej nr 10 - współudział w budowie chodników przy trasie nr 10.</p>
Wykonanie brakujących odcinków wodociągowych w Gminie	<p>Wykonanie sieci wodociągowej wsi Bagdad, Marynka, Bielawy Nowe, Dobrzyniewo, Glesno, Gleszczonek z modernizacją stacji uzdatniania wody w Wyrzysku.</p> <p>Budowa wodociągu do wsi Bąkowo.</p>
Stworzenie warunków do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych	<p>Stworzenie dydaktycznej ścieżki rowerowej "Dębowa Góra" w rezerwacie Zielona Góra.</p> <p>Działania informacyjne i promujące walory przyrodnicze gminy m.in. poprzez konkursy plastyczne i konkursy szkolne.</p>
Podjęcie działań w kierunku poprawy stanu dróg	<p>Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych w Osieku n. Not., Konstantynowie, Falmierowie, Dobrzyniewie, Kosztowie.</p> <p>Sukcesywna budowa i remonty dróg gminnych.</p>

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru INFRASTRUKTURA	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Stworzenie warunków do wymiany szkodliwych dla zdrowia pokryć dachowych budynków mieszkalnych i gospodarczych	Opracowanie Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu miasta i gminy Wyrzysk.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi ankietowych

W zakresie obszaru infrastruktury, dominującymi inwestycjami była budowa kolejnych odcinków sieci kanalizacyjnej i gazociągowej oraz współdziałania Gminy w modernizowaniu odcinka drogi krajowej nr 10. Zbudowano także drogi dojazdowe do gruntów rolnych. W 2002 roku został przyjęty "Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski", w którym ustalono, że wszystkie wyroby zawierające azbest muszą być wyłączone z użytku i unieszkodliwione do końca 2032 roku. W związku z tym gmina Wyrzysk przygotowuje Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenów gminy Wyrzysk.

Tabela 71 - Zakres wykonanych prac w ramach obszaru Przestrzeń

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru PRZESTRZEŃ	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Podjęcie działań w kierunku racjonalnego wykorzystania warunków przyrodniczych	Opracowanie Miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego Osieka nad Notecią i Wyrzyska z uwzględnieniem zachowania i nie ingerowania w tereny przyrodnicze i naturalne. Wpisanie unikalnego przyrodniczo terenu doliny Noteci w system obszarów objętych ochroną Natura 2000. Zachowanie naturalnych walorów rzeki Łobzonki i jej pradoliny poprzez brak ingerencji w środowisko naturalne tj. zachowanie istniejącego drzewostanu, pozostawienie koryta rzeki w naturalnym stanie, zachowanie naturalnych siedlisk bobrów, wydr i ptactwa wodnego. Promowanie istniejącej Leśnej Edukacyjnej Ścieżki Rowerowej „Dębowa Góra” oraz zorganizowanych szlaków pieszych i rowerowych przebiegających przez gminę Wyrzysk.
Wpisanie strategii rozwoju gminy w strategię rozwoju powiatu i województwa	Włączenie celów strategicznych Gminy w Strategię Powiatu i Województwa.
Podjęcie działań w zakresie integracji społeczności lokalnej	Organizowanie imprez masowych z wykorzystaniem lokalnej bazy infrastrukturalnej. Corocznie działania w zakresie realizacji „Programu współpracy samorządu Miasta i Gminy Wyrzysk z organizacjami pozarządowymi, kościelnymi osobami prawnymi i jednostkami organizacyjnymi oraz stowarzyszeniami jednostek samorządu terytorialnego działającymi na obszarze Miasta i Gminy Wyrzysk w sferze zadań publicznych”. Organizowanie plenerowych imprez kulturalnych w okresie wakacyjnym.
Umożliwienie rozwoju gospodarczego i turystycznego przy wykorzystaniu położenia Gminy	Systematyczna rozbudowa infrastruktury technicznej tj. kanalizacji, wodociągów i gazociągowej oraz budowa nowych i modernizacja starych dróg. Współpraca z GDDKiA w Poznaniu w kierunku realizacji obwodnicy Wyrzyska. Podjęto współpracę w celu uruchomienia linii kolejki wąskotorowej (powołane Stowarzyszenie skupiające zainteresowane gminy). Utworzenie dydaktycznej ścieżki rowerowej „Dębowa Góra” przy rezerwacie Zielona Góra.
Podjęcie działań w celu	Opracowanie planów ulic w Wyrzysku i Osieku nad Notecią.

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru PRZESTRZEŃ	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
należytego wykorzystania dróg położonych na terenie Gminy	Modernizacja dróg z uwzględnieniem natężenia ruchu i tonażu ładunków.
Podjęcie działań dla usprawnienia współpracy środowisk gospodarczych w całym obszarze Gminy i gmin ościennych	Stworzenie Lokalnej Strategii Rozwoju w ramach utworzonej z ramach programu LEADER w Stowarzyszeniu LGD Krajna nad Notecią skupiającym kilka gmin sąsiadujących. Coroczne spotkania przedstawicieli lokalnego biznesu.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi ankietowych

W zakresie obszaru pn. Przystępność należy oprócz inwestycji wymienianych przy przedstawianiu osiągnięć z zakresu infrastruktury wspomnieć o utworzeniu Stowarzyszenia pn. „Krajna nad Notecią” zrzeszającego gminy sąsiadujące, którego celem jest wzmocnienie współpracy lokalnej z gminami, które pod względem gospodarczym, kulturowym i przyrodniczym są podobne do Wyrzyska. W ramach Lokalnej Grupy Działania ustalone zostały cele międzygminne skupiające się wokół rozwoju sektora turystycznego w rejonie Noteci.

Tabela 72 - Zakres wykonanych prac w ramach obszaru Społeczność

Zakres wykonanych prac w ramach realizacji celów strategicznych obszaru SPOŁECZNOŚĆ	
Nazwa celu strategicznego	Wyszczególnienie wykonanych i wykonywanych prac
Stworzenie warunków w kierunku rozwoju służby zdrowia	Współdziałanie finansowe w rozwoju szpitala powiatowego w Wyrzysku. Wyznaczono w planie zagospodarowania miasta Wyrzysk tereny pod lokalizację prywatnych gabinetów lekarzy rodzinnych. Działki zostały wykupione przez zainteresowanych lekarzy. Zmodernizowano i częściowo przystosowano dla niepełnosprawnych budynek komunalny przy Placu Wojska Polskiego 19 w Wyrzysku.
Stworzenie warunków do zmniejszenia bezrobocia i poprawy jakości życia	Przebudowano budynek przedszkola na nowe kolejne lokale socjalne w Dąbkach uzyskując 16 lokali socjalnych. Przeprowadzono wiele remontów istniejących lokali mieszkalnych i dostosowano ich stan do możliwości użytkowania przez lokatorów. Zatrudnianie osób w ramach robót interwencyjnych i publicznych. Utworzono Gminne Centrum Informacji (GCI) przy Urzędzie Miejskim w Wyrzysku (nie funkcjonuje od dwóch lat)
Podjęcie działań w kierunku rozwoju kultury i sportu masowego	Remonty bazy sportowo-kulturalnej w Osieku nad Notecią w tym remonty instalacji c.o., remonty kortów tenisowych, remonty parkietów i dachów sal sportowych oraz remonty świetlic wiejskich. Pozyskanie pomieszczeń na świetlice wiejskie w Glesnie i Żelaźnie. Modernizacja i remonty Domów Kultury w Wyrzysku i Osieku nad Notecią. Organizacja imprez sportowych o charakterze masowym w tym m.in. coroczny uliczny "Bieg Olka". Dotowanie funkcjonowania klubów sportowych.
Stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego	Opracowanie i wdrożenie Miejskiego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Osieka nad Notecią. Opracowywanie Miejskiego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Wyrzyska.
Stworzenie warunków dla aktywnego wykorzystania potencjału intelektualnego mieszkańców Gminy	Udział samorządu gminy Wyrzysk w utworzeniu Lokalnej Grupy Działania "Krajna nad Notecią" z uczestnictwem różnych grup społecznych. Stworzenie czytelnicy internetowej. Zachęcanie do czynnego uczestnictwa społeczności lokalnej w Stowarzyszeniach, organizacjach społecznych w ramach programu

	LEADER. Działanie organizacji doradczych dla samorządu m.in. Rada Sportu.
Poprawienie bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie liczby zjawisk patologicznych	Coroczne uchwalanie Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Narkomanii. Poprawa bezpieczeństwa na drogach - praca z mobilnym fotoradarem.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie udzielonych odpowiedzi ankietowych

W zakresie realizacji celów strategicznych obszaru Społeczność istotne inwestycje związane były z licznymi remontami i modernizacjami budynków socjalnych, współfinansowaniem rozbudowy i nadbudowy szpitalu powiatowego w Wyrzysku oraz utworzeniem wraz z okolicznymi gminami Lokalnej Grupy Działania w ramach programu LEADER, która ma zwiększyć szanse powodzenia inicjatyw lokalnych o zasięgu przekraczającym możliwości gminnych samorządów.

VI. Priorytety rozwojowe i cele strategiczne gminy Wyrzysk na lata 2008-2015

1. Misja

Stworzenie nowoczesnego i konkurencyjnego obszaru gospodarczego poprzez rozwój infrastruktury progospodarczej i sektora turystycznego przy wykorzystaniu sprzyjających warunków geograficznych, przyrodniczych, ekologicznych i kulturowych Gminy oraz zintensyfikowaniu współpracy z sąsiednimi gminnymi jednostkami samorządowymi.

2. Priorytety i cele strategiczne

Ustalone priorytety (cele nadrzędne, cele priorytetowe) mają za zadanie przedstawić kierunek działań, które umożliwią szybki rozwój ekonomiczny i społeczny Gminy. W celach priorytetowych zawarte zostały aspiracje możliwe do osiągnięcia przez Gminę w perspektywie kilkunastu lat. Cele priorytetowe zostały uzupełnione przez cele strategiczne, w których bezpośrednio zawarto sposoby realizacji celów priorytetowych. Bez realizacji celów strategicznych nie jest możliwe wykonanie celów priorytetowych. Okres realizacji celów strategicznych powinien być nie krótszy niż rok i nie dłuższy niż 3 lata. Po tym czasie niezbędne staje się zweryfikowanie konieczności utrzymania dalszych działań wspierających wykonanie celu strategicznego. W tym czasie powinny być zabezpieczane zasoby ludzkie, finansowe i instytucjonalne przeznaczane do realizacji celu strategicznego. Ważne jest także, aby cele strategiczne były akceptowane przez społeczność Gminy.

Strategia rozwoju jest podstawowym dokumentem strategicznym, na podstawie którego budowane są plany rozwojowe i harmonogramy prac związanych z realizacją celów zawartych w strategii. Budowa nowej strategii rozwoju społeczno-gospodarczego wymaga uwzględnienia rezultatów działań wykonywanych w ramach poprzedniego dokumentu oraz płynnego i bezkolizyjnego przejścia pomiędzy poprzednią wizją rozwoju a wizją zaktualizowaną.

Priorytety oraz warianty rozwoju Strategii rozwoju Wyrzyska zostały zbudowane na podstawie wcześniejszego umownego podziału obszarów oddziaływania na pięć części:

- obszaru ekologii,
- obszaru gospodarki,
- obszaru infrastruktury,
- obszaru przestrzeni,
- obszaru społeczności.

Przy ustalaniu nowych celów strategicznych i priorytetów, konieczne jest także wzięcie pod uwagę stopnia zaawansowania prac inwestycyjnych służących realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk z 2001 roku. Nazwy celów w nowej strategii pozostały takie same lub nieznacznie zmienione w stosunku do nazewnictwa przyjętego w poprzedniej Strategii rozwoju. Z kolei, wybór priorytetów i celów strategicznych (wariantów rozwoju) oparty został na następujących analizach i dyskusjach:

- Analiza statystyczna sytuacji ekonomicznej, gospodarczej, społecznej i komunalnej gminy Wyrzysk przeprowadzona na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego (rozdział II Strategii);
- Analiza wdrażanych strategii sektorowych i stopień ich korelacji ze Strategią rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk z 2001 roku (rozdział III Strategii);
- Badania ankietowe przeprowadzone na wybranych podmiotach publicznych i gospodarczych działających na terenie gminy Wyrzysk (rozdział IV Strategii);
- Ankiety pogładowe wypełnione przez kierowników referatów Urzędu Miasta i Gminy oraz innych jednostek (część informacji zawarta w rozdziale IV Strategii);
- Dyskusje z Radnymi Gminy Wyrzysk i pracownikami Urzędu Miasta i Gminy Wyrzysk.

W ramach przygotowania Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2008-2015, w oparciu o przeprowadzone analizy, ustalone zostały cele priorytetowe i cele strategiczne, których realizacja umożliwi trwały i ukierunkowany rozwój Gminy. Za cele priorytetowe uznane zostały następujące zadania:

- Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (obszar Gospodarka);
- Stworzenie warunków do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych (obszar Infrastruktura).

Cele strategiczne wyselekcjonowane zostały z propozycji rozwoju Gminy przedstawionych we wcześniejszej strategii i są następujące:

- Podjęcie działań w celu wykorzystania walorów środowiskowych Gminy (obszar Ekologia);
- Rozbudowa infrastruktury progospodarczej (obszar Gospodarka);
- Rewitalizacja obszarów wiejskich (obszar Gospodarka);
- Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości (obszar Gospodarka);
- Promocja gospodarcza Gminy (obszar Gospodarka);
- Wykorzystanie istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej dla jej rozbudowy i modernizacji (obszar Infrastruktura);
- Realizacja działań w kierunku gazyfikacji Gminy (obszar Infrastruktura);
- Realizacja działań w kierunku poprawy stanu dróg (obszar Infrastruktura);
- Podjęcie działań w kierunku racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczych (obszar Przestrzeń);
- Umożliwienie rozwoju gospodarczego i turystycznego przy wykorzystaniu położenia Gminy (obszar Przestrzeń);
- Podjęcie działań dla usprawnienia współpracy środowisk gospodarczych w całym obszarze Gminy i gmin ościennych (obszar Przestrzeń);
- Stworzenie warunków do zmniejszenia bezrobocia i poprawy jakości życia (obszar Społeczność);
- Podejmowanie działań w kierunku rozwoju kultury i sportu masowego (obszar Społeczność);
- Stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego (obszar Społeczność);
- Poprawienie bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie liczby zjawisk patologicznych (obszar Społeczność).

Wykres 22 – Graficzne przedstawienie celów priorytetowych i celów strategicznych Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2008-2015

Źródło: Opracowanie własne

3. Uzasadnienie wyboru priorytetów rozwojowych gminy Wyrzysk na lata 2008-2015

Priorytet pn. „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości” był jednym z głównych zadań postawionych sobie przez Gminę w czasie budowy Strategii rozwoju Wyrzyska w 2001 roku. W latach 2001–2006 zorganizowano wiele spotkań z przedsiębiorcami i przedstawicielami lokalnego biznesu a pracownicy Urzędu Miasta i Gminy Wyrzysk przeprowadzili wiele szkoleń doradczych z zakresu przygotowywania inwestycji gospodarczych. Pomimo tych działań, liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze regon wzrosła w latach 2001–2006 zaledwie o 2,1%. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w 2006 roku była mniejsza niż w 2002 roku. Zwiększyła się natomiast w sektorze prywatnym liczba spółek handlowych w tym spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych. Z odpowiedzi respondentów badania ankietowego uzyskanych w ramach zapytania o warunki do prowadzenia działalności gospodarczej wynika, że warunki do prowadzenia przedsiębiorstwa w Wyrzysku są przeciętne. Do największych czynników utrudniających prowadzenie własnej firmy zaliczono czynniki o charakterze administracyjno-prawnym w tym brak planów zagospodarowania przestrzennego i brak preferencyjnego traktowania nowych podmiotów gospodarczych. Cele strategiczne mające na celu wspierać

priorytety związane są przede wszystkim z rozwojem i modernizacją infrastruktury technicznej w tym kanalizacji, sieci gazowej i sieci drogowej, wsparciem administracyjnym i prawnym rozwoju działalności gospodarczych oraz zintensyfikowaniem współpracy z gminami sąsiadującymi z Wyrzyskiem. Rozbudowa infrastruktury technicznej jest wg przeprowadzonych badań ankietowych konieczna a zły stan dróg i niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna i gazowa przeważała w odpowiedziach dotyczących słabych stron Gminy. Argumentacja związana z brakiem terenów pod budownictwo, brakiem planów zagospodarowania przestrzennego i brakiem terenów pod działalność gospodarczą i przemysłową pojawiała się w ankietach łącznie 24 razy. Z kolei, argumentacja związana ze złym stanem dróg gminnych i ulic oraz słabo rozwinięta infrastruktura kanalizacyjna i gazociągowa pojawiała się w ankietach aż 48 razy (na 30 odpowiedzi ankietowych). Prace związane z przygotowaniem i realizacją zadań z zakresu infrastruktury technicznej są sukcesywnie realizowane w miarę możliwości finansowych Gminy. Trwa dalsza rozbudowa i modernizacja dróg gminnych, kanalizacji sanitarnej i sieci gazociągowej. Część tych inwestycji zapisanych zostało w obowiązującym Wieloletnim Planie Inwestycyjnym. Realizacja celów strategicznych powyższego priorytetu przyczyni się pośrednio do spełnienia drugiego priorytetu pn. „Stworzenie warunków do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych”.

Decyzja o wyborze drugiego priorytetu rozwoju społeczno-gospodarczego pn. „Stworzenie warunków do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych” uwarunkowana jest czynnikami geograficznymi, środowiskowymi, demograficznymi, społecznymi i ekonomicznymi. Gmina Wyrzysk położona jest na terenach atrakcyjnych pod względem środowiskowym i geograficznym (najczęstsza odpowiedź respondentów dotycząca mocnych stron Gminy). Negatywne zjawiska demograficzne oraz problemy z pozyskaniem wykwalifikowanej kadry pracowniczej wykluczają w średnim okresie napływ dużych inwestycji zagranicznych związanych z produkcją masową i przemysłową. Z kolei, sektor turystyczny na terenie powiatu pilskiego, w tym w gminie Wyrzysk, uległa zdecydowanemu pogorszeniu. Liczba osób korzystających z noclegu w Wyrzysku spadła od 2003 roku o 48% (informacje na ten temat przedstawia tabela 25). Priorytetem gmin, które utworzyły Lokalną Grupę działania jest odwrócenie tej tendencji i wykorzystanie walorów przyrodniczych obszaru LGD do rozwoju turystyki. Z badań ankietowych wynika, że ponad 53% ankietowanych osób uważa, że Gmina posiada silne cechy sprzyjające rozwojowi turystyki. Do atutów tych zaliczane są przede wszystkim położenie miasta, środowisko naturalne oraz budowle sprzyjające organizowaniu imprez masowych i rozwojowi turystyki: amfiteatr, skansen i stadnina koni w Dobrzniewie. Turystyka i środowisko naturalne zajęło drugie miejsce (wraz z koniecznością uchwalenia Planów zagospodarowania przestrzennego) spośród czynników prorozwojowych Gminy. Wyżej ocenione zostały tylko szanse uzyskania dofinansowania inwestycji ze środków zewnętrznych w tym z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej. Na trzecim miejscu wśród czynników prorozwojowych wymieniana była promocja gminy i organizacja imprez kulturowych, plenerowych, koncertów i wystaw. Niewątpliwie zachęcenie turystów do odwiedzenia gminy Wyrzysk wymagać będzie poniesienia nakładów finansowych na budowę infrastruktury turystycznej i promocję Gminy, jednakże realizacja powyższego priorytetu przyczyni się do rozwoju agroturystyki i handlu na terenie Gminy co pośrednio przełoży się także na wdrożenie priorytetu pierwszego pn. „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”. Cele priorytetowe i cele strategiczne ujęte w Strategii rozwoju gminy Wyrzysk mają także bezpośrednie uzasadnienie w nowej strategii rozwojowej powiatu pilskiego.

Tabela 73 – Odzwierciedlenie celów rozwojowych gminy Wyrzysk w nowej Strategii rozwoju powiatu pilskiego na lata 2007-2015

Odzwierciedlenie celów rozwojowych Gminy w nowej Strategii rozwoju powiatu pilskiego na lata 2007-2015	
Nazwa celu	Uzasadnienie w powiatowym dokumencie strategicznym
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Tworzyć warunki do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Stworzenie warunków do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Tworzyć warunki dla rozwoju różnych form turystyki i rekreacji” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Podjęcie działań w celu wykorzystania walorów środowiskowych Gminy	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Tworzyć warunki do rozwoju różnych form turystyki i rekreacji” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Rozbudowa infrastruktury progospodarczej	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwić rozwój infrastruktury kolejowej” obszaru Infrastruktura w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Rewitalizacja obszarów wiejskich	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Podjąć działania w kierunku odnowy obszarów wiejskich i rewitalizacji dóbr kultury oraz dziedzictwa kulturowego” obszaru Przestrzeń w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Tworzyć warunki do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Promocja gospodarcza Gminy	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Stworzyć system promocji powiatu pilskiego w kraju i zagranicą” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Wykorzystanie istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej dla jej rozbudowy i modernizacji	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Wspierać tworzenie sprawnego systemu oczyszczania ścieków i ochrony gruntów” obszaru Ekologia w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Realizacja działań w kierunku gazyfikacji Gminy	Wsparcie w celu trzeciorzędym pn. „Przyśpieszyć rozwój infrastruktury technicznej w obszarach wiejskich i małych ośrodkach” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Realizacja działań w kierunku poprawy stanu dróg	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Budować i modernizować infrastrukturę drogową wraz z jej najbliższym otoczeniem oraz umożliwić rozwój infrastruktury kolejowej” obszaru Infrastruktura w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Podjęcie działań w kierunku racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczych	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Wykorzystać rzekę Noteć do celów gospodarczych i turystycznych” obszaru Infrastruktura w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Umożliwienie rozwoju gospodarczego i turystycznego przy wykorzystaniu położenia Gminy	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Podjąć działania w kierunku rozwoju infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej oraz lepiej wykorzystywać istniejące szlaki komunikacyjne” obszaru Przestrzeń w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Podjęcie działań dla usprawnienia współpracy środowisk	Wsparcie w celu drugorzędym pn. „Aktywnie uczestniczyć w tworzeniu sprawnego systemu współpracy regionalnej i ponadregionalnej” obszaru Przestrzeń w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego

Odzwierciedlenie celów rozwojowych Gminy w nowej Strategii rozwoju powiatu pilskiego na lata 2007-2015	
Nazwa celu	Uzasadnienie w powiatowym dokumencie strategicznym
gospodarczych w całym obszarze Gminy i gmin ościennych	na lata 2007-2015;
Stworzenie warunków do zmniejszenia bezrobocia i poprawy jakości życia	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Podjąć działania na rzecz stworzenia sprawnego systemu zapobiegania kryzysom rodziny oraz kompleksowego wsparcia rodziny” obszaru Społeczność w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Podejmowanie działań w kierunku rozwoju kultury i sportu masowego	Wsparcie w celu trzeciorzędym pn. „Podjąć działania w kierunku wspierania projektów o charakterze integracyjnym” obszaru Społeczność w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Działać na rzecz tworzenia warunków do powstania i rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenie powiatu” obszaru Gospodarka w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;
Poprawienie bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie liczby zjawisk patologicznych	Wsparcie w celu pierwszorzędym pn. „Podjąć działania w kierunku zapewnienia społecznie oczekiwanego poziomu bezpieczeństwa publicznego na terenie powiatu pilskiego” obszaru Społeczność w Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu pilskiego na lata 2007-2015;

Źródło: Opracowanie własne

4. Proponowane sposoby realizacji celów strategicznych przyjętych w Strategii

Priorytet: „Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości”

Cel: „Rozbudowa infrastruktury progospodarczej”

- Kontynuacja prac nad rozbudową infrastruktury Gminy w tym modernizacji sieci dróg gminnych;
- Sukcesywne tworzenie nowych planów zagospodarowania przestrzennego kolejnych miejscowości, które umożliwią ubieganie się dla tych miejscowości o środki zewnętrzne z funduszy strukturalnych;
- Uzbrajanie obszarów przeznaczonych do aktywizacji gospodarczej w systemy zasilania w wodę i odbiór ścieków;
- Prace termomodernizacyjne budynków będących własnością Gminy.

Cel: „Realizacja działań w kierunku poprawy stanu dróg”

- Opracowanie programu modernizacji dróg gminnych na lata 2008-2015 z uwzględnieniem możliwości pozyskiwania środków z zewnątrz;
- Budowa dróg na osiedlach domków jednorodzinnych;
- Budowa dróg dojazdowych do gruntów rolnych;
- Budowa nawierzchni w ulicach miasta Wyrzysk i wsi Osiek;
- Budowa dróg w pozostałych miejscowościach gminy;
- Budowa pozostałej infrastruktury drogowej m. in. chodników, parkingów itp.;

Cel: „Stworzenie warunków do rozwoju budownictwa mieszkaniowego”

- Sukcesywne tworzenie nowych planów zagospodarowania przestrzennego kolejnych miejscowości;
- Wydzielenie w PZP działek budowlanych i budowa urządzeń infrastruktury technicznej towarzyszącej budownictwu mieszkaniowemu;

Cel: „Wykorzystanie istniejącej sieci kanalizacyjno-sanitarnej do jej rozbudowy i modernizacji”

- Budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Rzecznej, Bydgoskiej, Kościuszki, Grunwaldzkiej i Pocztovej w Wyrzysku;
- Uporządkowanie gospodarki ściekowej w centrum Wyrzyska oraz modernizacja i rozbudowa infrastruktury ściekowej w mieście zgodnie z koncepcją programową kanalizacji sanitarnej dla miasta Wyrzysk;
- Budowa kanalizacji sanitarnej Żelazno (z podłączeniem Dąbek do przepompowni w Osieku);
- Realizacja II i III etapu budowy kanalizacji ściekowej z przepompownią w Osieku nad Notecią;
- Realizacja II etapu budowy kanalizacji sanitarnej w Falmierowie;
- Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Ruda i Konstantynowo;
- Budowa kanalizacji sanitarnej w Kosztowie;
- Budowa kanalizacji sanitarnej pozostałych miejscowości zgodnie z koncepcją programową kanalizacji sanitarnej dla gminy Wyrzysk.

Cel: „Realizacja działań w kierunku dalszej gazyfikacji Gminy”

- Rozprowadzanie sieci gazowej w mieście Wyrzysk – wykonanie Wielkopolska Spółka Gazownicza;
- Doprowadzenie gazociągu do Osieka nad Notecią i podłączenie odbiorców (realizacja odpowiednio WSG i właściciele nieruchomości);
- Przyłącza gazowe dla SP Kosztowo, Gimnazjum Osiek i PP Wyrzysk;
- Budowa przyłączy gazowych do odbiorców (realizacja właściciele nieruchomości);
- Stopniowa gazyfikacja pozostałych obszarów;
- Współpraca w zakresie uzbrojenia terenów inwestycyjnych lub nowych terenów budowlanych.

Cel: „Stworzenie warunków do zmniejszenia bezrobocia i poprawy jakości życia”

- Ulgi podatkowe dla osób zakładających własną działalność gospodarczą;
- Stwarzanie dogodnych warunków przedsiębiorcom tworzącym nowe miejsca pracy;
- Projekty realizowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (WRPO i PO KL) w ramach pomocy dla kobiet w uzyskaniu pracy i zmianie kwalifikacji zawodowych;
- Polepszenie komunikacji drogowej na terenie Gminy;
- Budowa kolejnego obiektu z lokalami socjalnymi;

Cel: „Promocja gospodarcza Gminy”

- Reklamy informacyjne rozmieszczone przy granicach dróg gminnych;
- Pomoc w organizacji lokalnych targów eksponujących miejscową wytwórczość.

Cel: „Podjęcie działań dla usprawnienia współpracy środowisk gospodarczych w całym obszarze Gminy i gmin ościennych”

- Wspólne z ościennymi gminami imprezy oraz turnieje międzygminne;
- Agitacja przedsiębiorców w kierunku ich uczestnictwa w Lokalnej Grupie Działania i korzystania z dotacji UE w ramach programu LEADER;
- Organizowanie szkoleń dla przedsiębiorców o możliwościach pozyskiwania funduszy z UE w ramach utworzonej Lokalnej Grupy Działania "Krajna nad Notecią", dofinansowania z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego i dofinansowania z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i innych programów operacyjnych.

Priorytet: „Stworzenie warunków do systemowego rozwoju turystyki aktywnej z wykorzystaniem miejscowych walorów przyrodniczych”

Cel: „Podjęcie działań w celu wykorzystania walorów środowiskowych Gminy”

- Budowa ścieżek rowerowo-piesznych o różnym stopniu trudności;
- Zagospodarowanie jezior i cieków wodnych do celów rekreacyjno-turystycznych;
- Oznakowanie atrakcji turystycznych;
- Stworzenie informatora o atrakcjach turystycznych i zabytkach o Gminie;
- Budowa przez inwestorów prywatnych elektrowni wiatrowych na terenie Gminy;
- Budowa przez inwestora prywatnego kolejnej elektrowni wodnej na rzece Łobzonce w Osieku nad Notecią;
- Przygotowanie wystaw fotograficznych pokazujących walory przyrodnicze Wyrzyska;
- Organizowanie imprez plenerowych w sołectwach i konkursów wiedzy o Gminie.

Cel: „Poprawienie bezpieczeństwa publicznego i zmniejszenie liczby zjawisk patologicznych”

- Monitoring newralgicznych punktów w mieście Wyrzysk;
- Wprowadzenie trzymianowego systemu organizacji pracy straży miejskiej;
- Rozbudowa remizy Ochotniczej Straży Pożarnej w Wyrzysku.

Cel: „Podjęcie działań w kierunku racjonalnego wykorzystania walorów przyrodniczych”

- Zagospodarowanie otoczenia stawu i rz. Łobzonki w centrum miasta Wyrzysk (zieleńce, mała architektura, ciągi spacerowe w parku, skate park, plac zabaw itp.);
- Podjęcie działań w kierunku rozwinięcia bazy wycieczkowej po rzece Noteć poprzez budowę przystani dla statków wycieczkowych;
- Systematyczne opracowywanie MPZP dla kolejnych miejscowości z zachowaniem terenów przyrodniczych i naturalnych.

Cel: „Podejmowanie działań w kierunku rozwoju kultury, i sportu masowego i rekreacji”

- Modernizacja amfiteatru w Wyrzysku;
- Budowa centrum sportowo-rekreacyjnego – boisko wielofunkcyjne przy SP Osiek nad Notecią;
- Budowa boiska wielofunkcyjnego wraz z zapleczem socjalno-szatniowym w Wyrzysku;
- Budowa boiska wielofunkcyjnego w Falmierowie;
- Rozbudowa Szkoły Podstawowej wraz z rozbudową sali gimnastycznej w Falmierowie;

- Budowa hali sportowej dla Gimnazjum i SP w Wyrzysku;
- Remont i przebudowa obiektu sali widowiskowej w Wyrzysku;
- Budowa hali sportowej dla Gimnazjum w Osieku nad Notecią;
- Budowa boiska sportowego dla Gimnazjum w Osieku nad Notecią;
- Rozbudowa sali gimnastycznej przy SP w Osieku nad Notecią;
- Modernizacja boiska sportowego z kompleksowym zagospodarowaniem w Kosztowie;
- Budowa boiska wielofunkcyjnego w Kosztowie;
- Zagospodarowanie terenu za SP przez utworzenie parku rekreacyjno-kulturalnego w Kosztowie;
- Remont i prace termomodernizacyjne sali sportowej w Wyrzysku;
- Zagospodarowanie terenu wokół boiska w Kościerzynie Wlk.;
- Modernizacje i remonty świetlic wiejskich, domów kultury i innych obiektów kulturalnych;
- Doposażenie świetlic wiejskich w podstawowy sprzęt;
- Polepszenie warunków lokalowych gminnych obiektów służących działalności kulturalnej;
- Budowa nowych ścieżek rowerowych;
- Remonty, modernizacje i przebudowa istniejących obiektów sportowych w Gminie;
- Wykonanie ścieżek zdrowia na terenie Gminy;
- Organizacja imprez rekreacyjnych, sportowych i kulturalnych.

Cel: „Rewitalizacja obszarów wiejskich”

- Sporządzenie Planów Odnowy Miejscowości w pozostałych wsiach i realizacja zadań zawartych w Programach z pomocą współfinansowania z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013;
- Remonty i modernizacja gminnych zasobów mieszkaniowych zgodnie z Wieloletnim Programem Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Wyrzysk na lata 2005-2010 oraz innych nieruchomości gminnych;
- Realizacja zadania na zagospodarowanie centrum wsi;
- Wspieranie produkcji zdrowej żywności.

Cel: „Umożliwienie rozwoju gospodarczego i turystycznego przy wykorzystaniu położenia Gminy”

- Stworzenie informatora o atrakcjach turystycznych i zabytkach w Gminie;
- Budowa i modernizacja dróg i chodników zgodnie z Wieloletnim Planem Inwestycyjnym;
- Przeprowadzenie przez Zarząd Melioracji Wodnych prac związanych z oczyszczeniem stawu;
- Lokalizacja przy trasie nr 10 (obwodnica Wyrzyska) obiektów usługowo składowych poprzez wyznaczenie terenów dla inwestorów;
- W oparciu o studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy zapewnienie lokalizacji pod budowę zakładów produkcyjnych i przetwórczych oraz drobnej wytwórczości;
- Utworzenie szlaku pieszego od Krostkowa (granica zachodnia) poprzez Dębową Górę, wzdłuż drogi powiatowej nr 29377, 29371 i 29384 tj. przez Osiek nad Notecią do Dąbek i Żelazna (granica wschodnia Gminy) - zgodnie ze studium uwarunkowań;
- Odbudowa ciągów spacerowych w parku miejskim w Wyrzysku;
- Utworzenie szlaku kajakowego na rz. Łobzonce (zgodnie ze studium uwarunkowań) z przystanią w Wyrzysku na stawie miejskim;
- Wybudowanie punktu widokowego na Dębowej Górze;

- Budowa sieci kanalizacyjnej;
- Reaktywacja kolejki wąskotorowej wspólnie z Powiatem Pileskim i ościennymi gminami w celach turystycznych;
- Współpraca przy realizacji przystani dla statków wycieczkowych na rz. Noteć;
- Modernizacja amfiteatru w Wyrzysku;
- Kontynuacja gazyfikacji Gminy w miejscowościach Kosztowo, Polanowo i Wyrzysku a następnie w Osieku nad Notecią realizowanej przez Spółkę Gazowniczą.

5. Monitoring i ocena realizacji Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Wyrzysk na lata 2008-2015

Monitoring jest procesem mającym na celu analizowanie stanu zaawansowania wdrażania działań, których zadaniem jest realizacja celów priorytetowych i celów strategicznych Strategii. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione oraz modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby efektywnie kojarzyć je z innymi przedsięwzięciami służącymi wypełnianiu misji Gminy.

Monitoring i ocena realizowanych zadań powinna być dokonywana w miarę potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata. Ewentualna nowelizacja Strategii powinna być dokonywana w oparciu o wnioski i opinie radnych Gminy oraz pracowników Urzędu Miejskiego w Wyrzysku. Ważnym elementem oceny będzie również badanie oddziaływania oraz efektywności wykonywanych programów w oparciu o opinie społeczne uzyskane od mieszkańców Gminy, środowisk przedsiębiorców, właścicieli gospodarstw rolnych i agroturystycznych, pracowników samorządowych różnego szczebla, przedstawicieli stowarzyszeń lokalnych, organizacji pozarządowych oraz młodzieży.

Tabela 74 – Zakres kontroli i monitoringu wdrażania Strategii w latach 2008-2015

Zakres kontroli i monitoringu wdrażania Strategii w latach 2008-2015		
Zadania	Odpowiedzialni	Termin realizacji
Powołanie komisji ds. monitorowania Strategii	Rada Miejska	II kwartał 2008r.
Przedkładanie raportów z przebiegu realizacji celów strategicznych przyjętych w Strategii	Komisja ds. monitorowania Strategii	W miarę potrzeb lecz nie rzadziej niż raz w roku
Ocena realizacji Strategii	Rada Miejska	W miarę potrzeb lecz nie rzadziej niż raz w roku, termin zsynchronizowany z terminem przedkładania raportów z przebiegu realizacji celów strategicznych przyjętych w Strategii
Organizacja debat strategicznych dotyczących efektywności wdrażanej Strategii i wprowadzania ewentualnych zmian	Rada Miejska	W miarę potrzeb lecz nie rzadziej niż raz na dwa lata

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o koncepcję przyjętą w Strategii rozwoju gminy Wyrzysk z 2001 roku

Spis tabel

TABELA 1 – POWIERZCHNIA I LICZBA LUDNOŚCI GMINY WYRZYSK W 2006 ROKU.....	3
TABELA 2 – POWIERZCHNIA GMIN POWIATU PILSKIEGO W LATACH 2004-2006.....	4
TABELA 3 – UŻYTKI ROLNE, LASY I POZOSTAŁE GRUNTY NA TERENIE GMINY W LATACH 2001-2005.....	5
TABELA 4 – POWIERZCHNIA GRUNTÓW LEŚNYCH I ZALESIONYCH W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	6
TABELA 5 – KOMUNALNE OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	6
TABELA 6 – PRZEMYSŁOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2001-2005.....	7
TABELA 7 – ŁADUNKI ZANIECZYSZCZEŃ W ŚCIEKACH W LATACH 2003-2005.....	8
TABELA 8 – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W POWIECIE PILSKIM W 2005 ROKU.....	8
TABELA 9 – EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ W GMINIE WYRZYSK W 2005 ROKU.....	9
TABELA 10 – LICZBA WYTWORZONYCH I NAGROMADZONYCH ODPADÓW W LATACH 2002-2005 W GMINIE WYRZYSK.....	9
TABELA 11 – OBSZARY PRZYRODY PRAWNIE CHRONIONE NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2002-2005.....	10
TABELA 12 - TERENY ZIELENI W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2004-2005.....	10
TABELA 13 – LUDNOŚĆ WG MIEJSCA ZAMELDOWANIA I ZAMIESZKANIA W LATACH 2004-2006 W GMINIE WYRZYSK.....	10
TABELA 14 – RUCH NATURALNY WG PŁCI W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2004-2006.....	11
TABELA 15 – LUDNOŚĆ GMINY WYRZYSK WG GRUP WIEKU I PŁCI W LATACH 2004-2006.....	12
TABELA 16 – STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2004-2006.....	13
TABELA 17 - MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2004-2006.....	14
TABELA 18 – LUDNOŚĆ W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM W POWIECIE PILSKIM W LATACH 2002-2006.....	14
TABELA 19 – LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM W POWIECIE PILSKIM W LATACH 2002-2006.....	15
TABELA 20 – LUDNOŚĆ W WIEKU POPRODUKCYJNYM W POWIECIE PILSKIM W LATACH 2002-2006.....	15
TABELA 21 – WIELKOŚĆ ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	17
TABELA 22 – WYPŁACONE DODATKI MIESZKANIOWE W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2004-2006.....	19
TABELA 23 – URZĄDZENIA SIECIOWE W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	20
TABELA 24 – PUBLICZNE DROGI GMINNE W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2003-2004.....	21
TABELA 25 – OBIEKTY TURYSTYCZNE NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2003-2006.....	21
TABELA 26 – AKTYWNOŚĆ TURYSTYCZNA W GMINACH POWIATU PILSKIEGO W LATACH 2003-2006.....	22

TABELA 27 – PLACÓWKI BIBLIOTECZNE NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	22
TABELA 28 – OBIEKTY O CHARAKTERZE KULTUROWYM W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	23
TABELA 29 – PRZEDSZKOLA W WYRZYSKU W LATACH 2001-2006.....	23
TABELA 30 – SZKOLNICTWO W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2003-2006.....	24
TABELA 31 – SKOLARYZACJA I POZIOM SKOMPUTERYZOWANIA SZKÓŁ W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2003-2006.....	24
TABELA 32 – LICZBA OBIEKTÓW MEDYCZNYCH NA TERENIE GMINY WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	25
TABELA 33 - LICZBA ODDANYCH DO UŻYTKU MIESZKAŃ I BUDYNKÓW W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	26
TABELA 34 – NAKŁADY INWESTYCYJNE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA W GMINIE W LATACH 2001-2005.....	27
TABELA 35 – LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH I ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	28
TABELA 36 – PROCENT BEZROBOTNYCH W STOSUNKU DO LICZBY MIESZKAŃCÓW W WIEKU PRODUKCYJNYM W POWIECIE PIŁSKIM W LATACH 2003-2006.....	29
TABELA 37 – LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POWIECIE PIŁSKIM W LATACH 2001-2006.....	29
TABELA 38 – PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	30
TABELA 39 – PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ SEKTORA PRYWATNEGO W POWIECIE PIŁSKIM W LATACH 2004-2006.....	31
TABELA 40 – DOCHODY BUDŻETOWE GMINY WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	31
TABELA 41 – WYDATKI BUDŻETOWE GMINY WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	33
TABELA 42 – WYDATKI NA OŚWIATĘ I WYCHOWANIE W LATACH 2001-2006.....	34
TABELA 43 – WYDATKI NA POMOC SPOŁECZNĄ I POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ W LATACH 2001-2006.....	35
TABELA 44 – WYDATKI NA OCHRONĘ ZDROWIA W LATACH 2001-2006.....	35
TABELA 45 – WYDATKI NA GOSPODARKE KOMUNALNĄ I OCHRONĘ ŚRODOWISKA W LATACH 2001-2006.....	35
TABELA 46 – WYDATKI NA GOSPODARKE MIESZKANIOWĄ W LATACH 2001-2006.....	36
TABELA 47 – WYDATKI NA ADMINISTRACJĘ PUBLICZNĄ W LATACH 2001-2006.....	36
TABELA 48 – WYDATKI NA TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ W LATACH 2001-2006.....	37
TABELA 49 - WYDATKI NA KULTURĘ I OCHRONĘ DZIEDZICTWA NARODOWEGO W LATACH 2001-2006.....	37
TABELA 50 – WYDATKI NA KULTURĘ FIZYCZNĄ I SPORT W LATACH 2001-2006.....	37
TABELA 51 – NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA W LATACH 2001-2005.....	38
TABELA 52 – ANALIZA SWOT PRZYGOTOWANA W OPARCIU O DANE STATYSTYCZNE I INFORMACJE Z GMINY WYRZYSK.....	39
TABELA 53 – SPOSOBY MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY WYRZYSK NA LATA 2001-2010.....	41
TABELA 54 – ODPOWIEDZI ANKIETOWE NA ZAGADNIENIA PROBLEMOWE GMINY.....	41

TABELA 55 – CELE STRATEGICZNE OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY WYRZYSK NA LATA 2001-2010.....	42
TABELA 56 – PROPOZYCJE HIERARCHIZACJI CELÓW STRATEGICZNYCH POSZCZEGÓLNYCH GRUP DYSKUSYJNYCH PRZYGOTOWUJĄCYCH STRATEGIĘ ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY WYRZYSK NA LATA 2001-2010.....	43
TABELA 57 – PRIORYTETY I CELE ZAWARTE W PLANIE ROZWOJU LOKALNEGO NA LATA 2005-2013.....	46
TABELA 58 – ODZWIERCIEDLENIE CELÓW ROZWOJOWYCH GMINY W INNYCH DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH.....	47
TABELA 59 – ZAGROŻENIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ MINIMALIZUJĄCYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	51
TABELA 60 – ZADANIA PRZEWDZIANE DO REALIZACJI W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY.....	52
TABELA 61 – REALIZACJA WIZJI LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA	59
TABELA 62 – WSKAŹNIKI PRODUKTU I REZULTATU DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W LOKALNEJ STRATEGII ROZWOJU GMINY.....	59
TABELA 63 – UDZIELONE ODPOWIEDZI NA PYTANIA ZWIĄZANE Z WARUNKAMI ŻYCIA W GMINIE	63
TABELA 64 – OCENA WARUNKÓW ŻYCIA W GMINIE WYRZYSK WG RESPONDENTÓW.....	64
TABELA 65 – ODPOWIEDZI NA PYTANIE DOTYCZĄCE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE WG RESPONDENTÓW.....	65
TABELA 66 – OCENA WARUNKÓW DO PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE WG RESPONDENTÓW.....	65
TABELA 67 – ANALIZA SWOT SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY WYRZYSK ZBUDOWANA W OPARCIU O ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW.....	75
TABELA 68 – ZAKRES WYKONANYCH PRAC W RAMACH OBSZARU EKOLOGIA.....	76
TABELA 69 - ZAKRES WYKONANYCH PRAC W RAMACH OBSZARU GOSPODARKA.....	77
TABELA 70 - ZAKRES WYKONANYCH PRAC W RAMACH OBSZARU INFRASTRUKTURA.....	78
TABELA 71 - ZAKRES WYKONANYCH PRAC W RAMACH OBSZARU PRZESTRZEŃ.....	79
TABELA 72 - ZAKRES WYKONANYCH PRAC W RAMACH OBSZARU SPOŁECZNOŚĆ.....	80
TABELA 73 – ODZWIERCIEDLENIE CELÓW ROZWOJOWYCH GMINY WYRZYSK W NOWEJ STRATEGII ROZWOJU POWIATU PIŁSKIEGO NA LATA 2007-2015.....	86
TABELA 74 – ZAKRES KONTROLI I MONITORINGU WDRAŻANIA STRATEGII W LATACH 2008-2015.....	91

Spis wykresów

WYKRES 1 – MAPA GMINY WYRZYSK W POWIECIE PILSKIM NA TERENIE WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO.....	4
WYKRES 2 – UDZIAŁ POWIERZCHNI UŻYTKÓW ROLNYCH W GMINIE WYRZYSK W 2005 ROKU.....	5
WYKRES 3 – PRZYROST NATURALNY W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	13
WYKRES 4 – ODSETEK MIESZKAŃCÓW GMINY WYRZYSK W WIEKU PRZEDPRODUKCYJNYM, PRODUKCYJNYM I POPRODUKCYJNYM W LATACH 2002-2006.....	16
WYKRES 5 – UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH ZASOBÓW MIESZKANIOWYCH W GMINIE WYRZYSK W 2006 ROKU.....	16
WYKRES 6 – ODSETEK MIESZKAŃ Z SIECIĄ WODOCIĄGOWĄ W MIASTACH.....	18
WYKRES 7 – ODSETEK MIESZKAŃ Z SIECIĄ WODOCIĄGOWĄ NA WSIACH.....	18
WYKRES 8 – ODSETEK MIESZKAŃ Z CENTRALNYM OGRZEWANIEM W MIASTACH.....	18
WYKRES 9 – ODSETEK MIESZKAŃ Z CENTRALNYM OGRZEWANIEM NA WSIACH.....	19
WYKRES 10 – LICZBA ODDANYCH DO UŻYTKU MIESZKAŃ I BUDYNKÓW W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	26
WYKRES 11 - LICZBA OSÓB PRACUJĄCYCH I ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W GMINIE WYRZYSK W LATACH 2001-2006.....	28
WYKRES 12 – LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ SEKTORA PRYWATNEGO I OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ NA TERENIE GMINY W LATACH 2001-2006.....	30
WYKRES 13 – UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH POZYCJI W DOCHODACH OGÓLEM GMINY WYRZYSK W 2006 ROKU.....	32
WYKRES 14 – UDZIAŁ POSZCZEGÓLNYCH SEKTORÓW W WYDATKACH BUDŻETOWYCH W GMINIE WYRZYSK W 2006 ROKU.....	33
WYKRES 15 – CZYNNIKI UTRUDNIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W GMINIE WG RESPONDENTÓW.....	67
WYKRES 16 – SILNE STRONY GMINY WG RESPONDENTÓW.....	68
WYKRES 17 – SŁABE STRONY GMINY WG RESPONDENTÓW.....	69
WYKRES 18 – CZYNNIKI ROZWOJOWE GMINY WYRZYSK WG RESPONDENTÓW.....	70
WYKRES 19 – CZYNNIKI HAMUJĄCE ROZWÓJ GMINY WYRZYSK WG RESPONDENTÓW.....	72
WYKRES 20 – PROPOZYCJE RESPONDENTÓW NA POLEPSZENIE WARUNKÓW ŻYCIA I ROZWOJU GMINY.....	73
WYKRES 21 – ZESTAWIENIE ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW NA POLEPSZENIE WARUNKÓW ŻYCIA I ROZWOJU GMINY.....	74
WYKRES 22 – GRAFICZNE PRZEDSTAWIENIE CELÓW PRIORYTETOWYCH I CELÓW STRATEGICZNYCH STRATEGII ROZWOJU SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO GMINY WYRZYSK NA LATA 2008-2015.....	85